

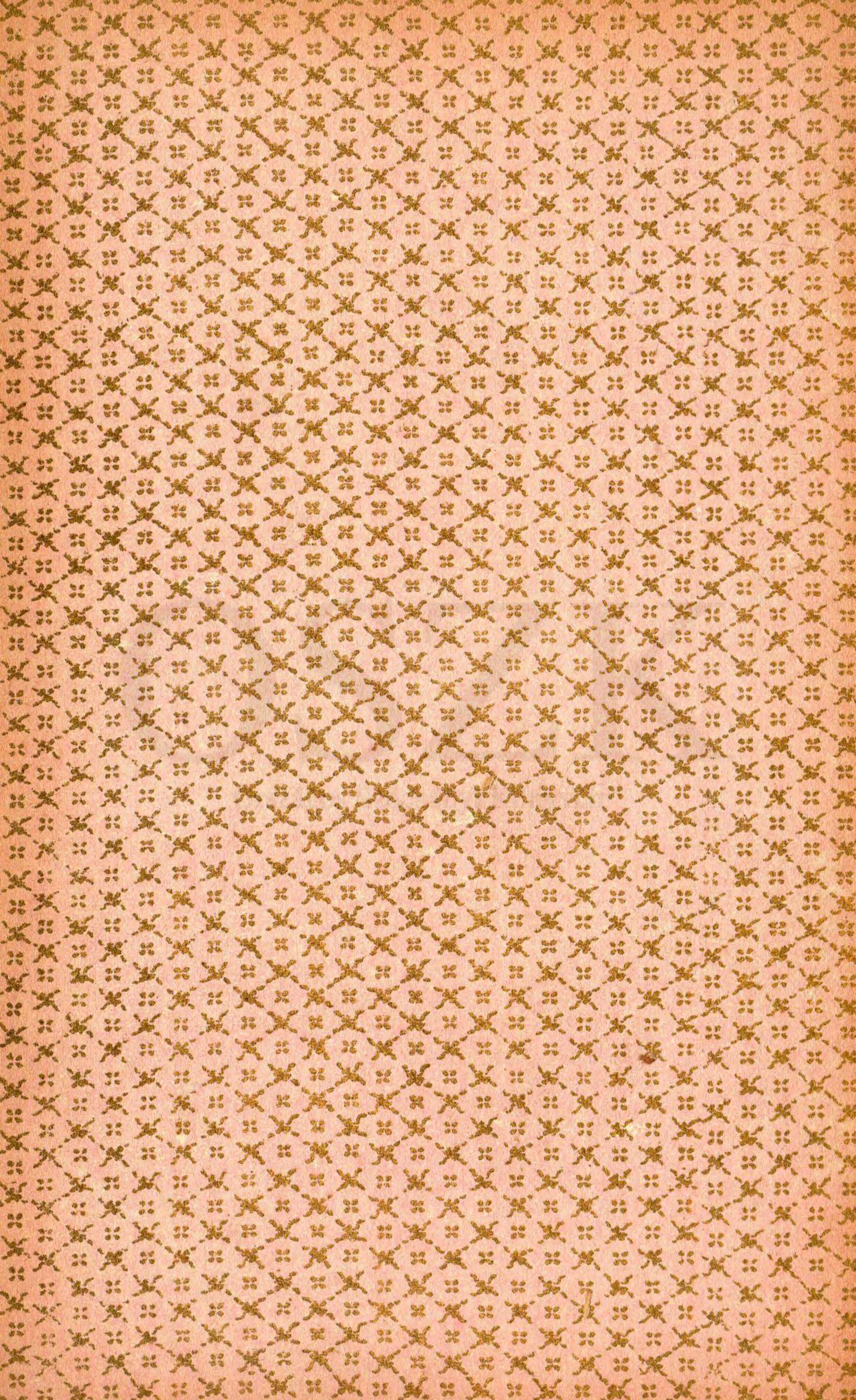
.....
631.974
.....

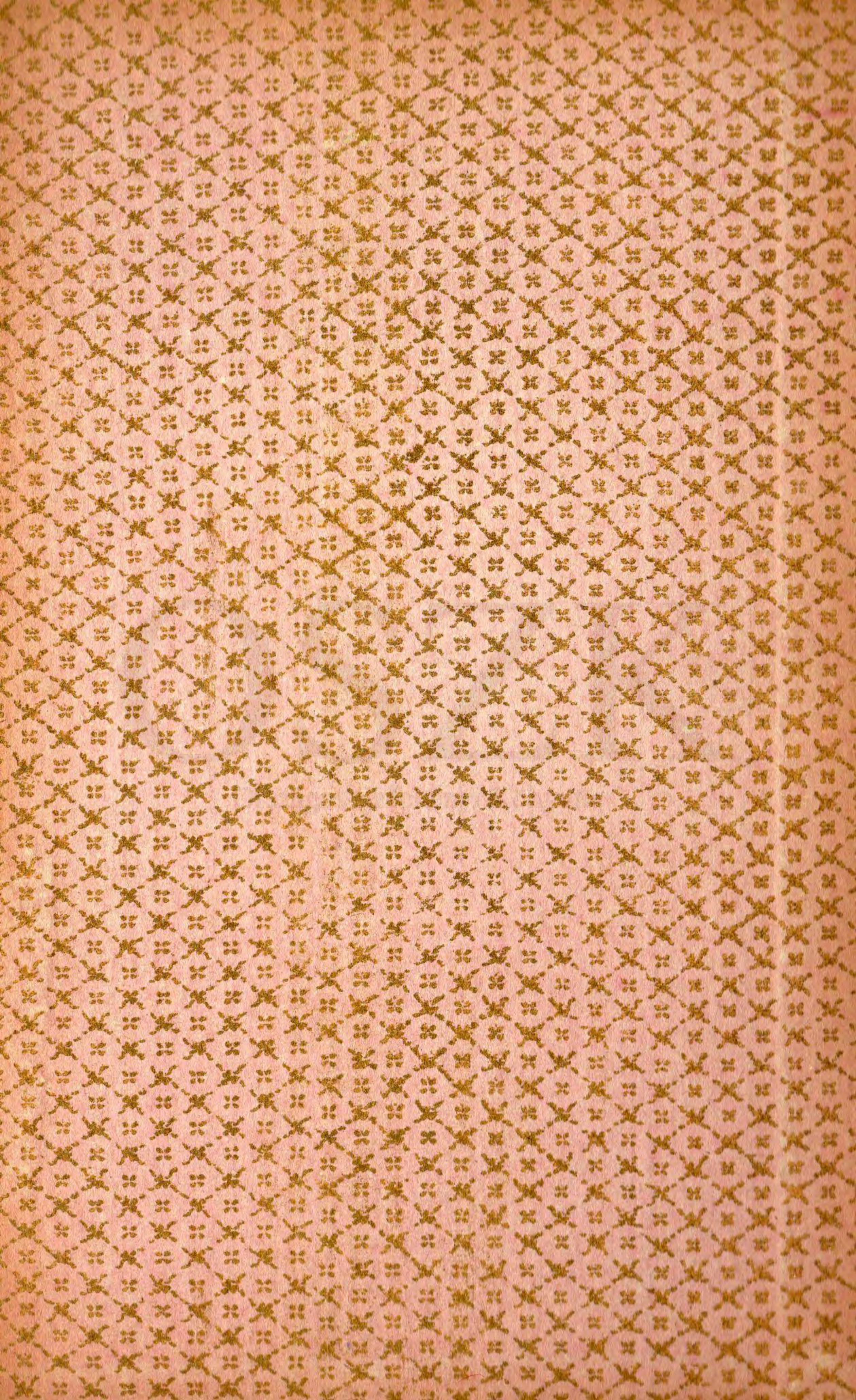
OSZK

DONÁSZY

ÉLETÜNKET
ÉS
VÉRÜNKET

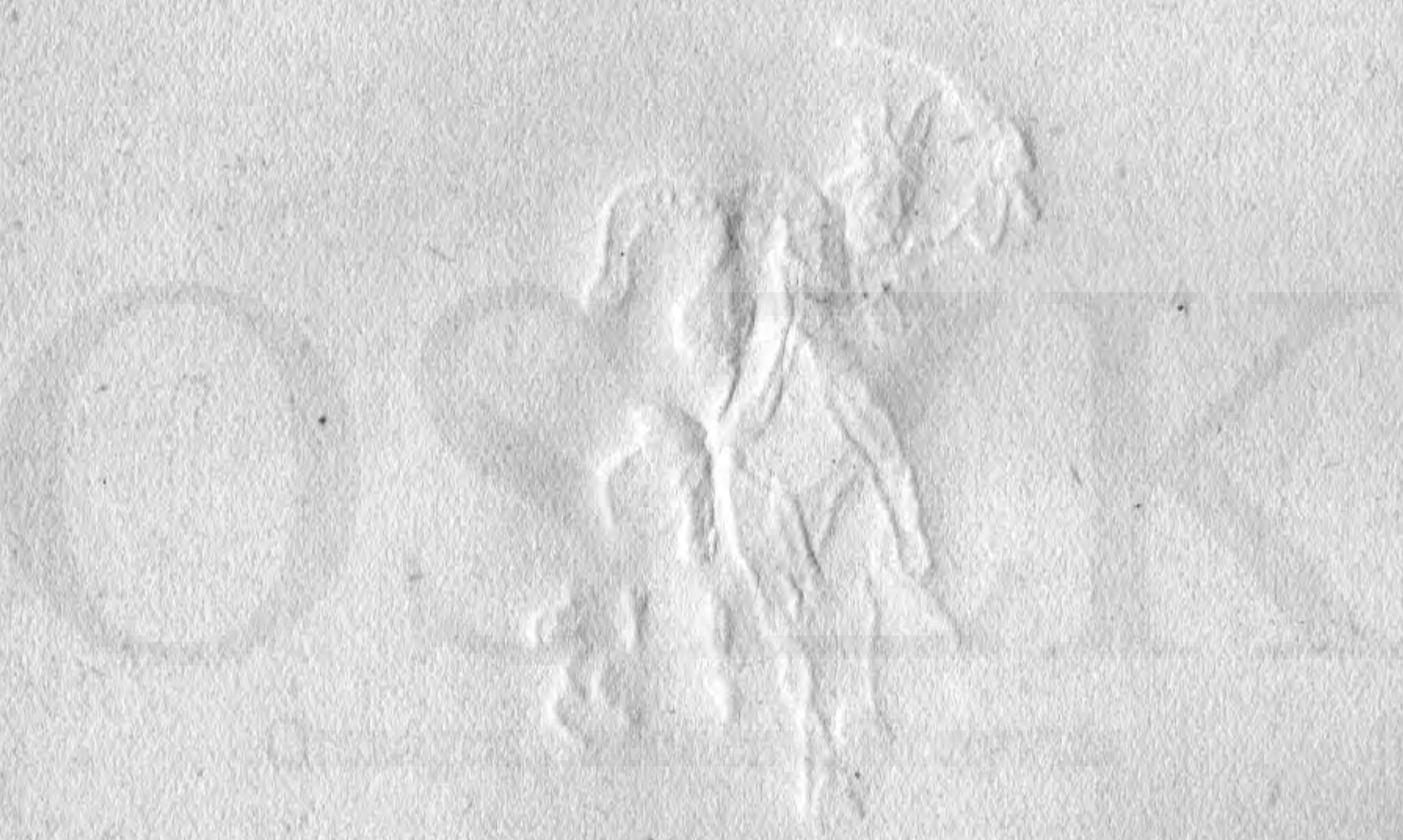

OSIRIS

OSIRIS

ÉLETÜNKET ÉS VÉRÜNKET!

REGÉNYES TÖRTÉNET
MÁRIA TERÉZIA KORÁBÓL

IRTA: DONÁSZY FERENC

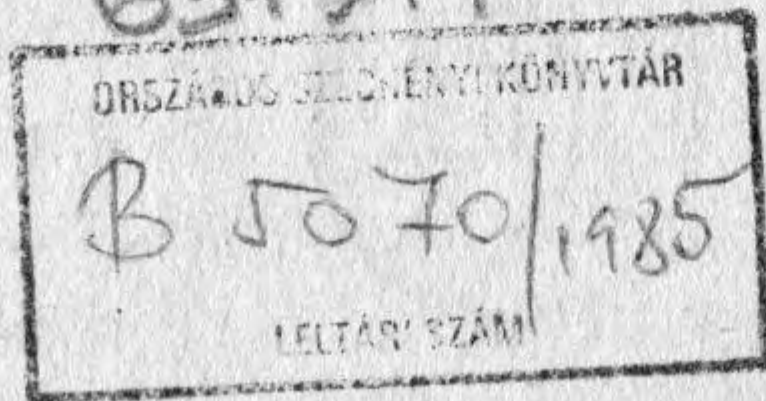
Donázy Ferenc

HUNGÁRIA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

R
2

631974

Felelős kiadó: vitéz Bánó Lehel

HUNGÁRIA NYOMDA R.-T. BUDAPEST

Felelős: vitéz Bánó Lehel igazgató

I. FEJEZET.

A SÁGHVÁRI KASTÉLY.

Az országúton négyes fogatú, ócska hintó döcög, nagyokat zökkenve a hepehupás, vízmosta talajon. A kifáradt lovak alig bírják vonszolni az óriási rugókon himbálódzó roppant alkotmányt, amit történetünk idejében, Mária Terézia királynő uralkodása alatt, úri utazóhintónak neveztek.

A bakon a vedlett uniformisba bujtatott, bajusztalan kocsis szakadtig püföli a sovány gebéket, mellette pedig egy hórihorgas, vén inas szunyókál.

Benn a hintóban a színehagyott párnákon egy negyvenöt-ötven évesnek látszó, igen előkelő külsejű úriember ül. Arca tösgyökeres magyar kifejezésű ugyan, de idegén szabású acélszürke kabátja, hófehérre porozott hajzata és leborotvált bajusza azonnal elárulják a bécsi udvari légkörben élő magyar főurat.

Vonásait szépnek, nemesnek lehetne mondani, ha szemeinek nem volna oly bántó, sötét kifejezése, ridegen felvetett keskeny ajkai pedig szilárd eltökéltségre, de egyúttal határtalan, mindent feláldozó önzésre is mutatnak.

Mellette a szögletbe húzódva vézna, csenevésztermetű fia támaszkodott a párnákhoz. Szemeit lehunyva, aludni látszott, de azért átlátszó, sovány kezei erőteljes szorítással tartották fájós térdei közé fektetett mankóját.

Öméltósága: Sághvári Ottó, udvari tanácsos és aranysarkantyús vitéz ásítózva nyúlt gazdagon hímzett selyemfrakk zsebébe, arany burnótszelencéje után és únottan szippantotta fel a sárga spanyol burnót, azután lassan, elgondolkozva veregette le hosszú ujjaival a virágos mellényére és csipkés ingelejére hullott burnótszemeket, miközben alvó fia felé pillantott.

Komor tekintete erre még szigorúbb lett.

— Ez a nyomorék a fényesmultú Sághvári nemzetség utolsó

sarja! — mormogta keserű sóhajjal, azután, hogy felébressze, erős hangon megszólalt:

— Rudolf, alszol?

— Nem, atyám! — felelte fia, — és midőn felnyitotta sötétkék, beszédes szemeit, ezek egészen megszépítették fonnyadt, szabálytalan vonású arcát.

— Nézd, e fordulónál már ide látszik családunk, a Sághevári nemzetség ősi fészke! — szólt a távoli erdős magaslat felé mutatva, melyről egy ódon ízlésben épült, tornyokkal megrakott úri kastély nézett alá a hegy tövében elszórt falura.

— Mily kies helyen fekszik! De boldog lehet Balázs nagybátyám, hogy e gyönyörű vidéken lakhatik! — sóhajtott fel a fiú önkénytelenül.

Apja azonban gúnyosan elnevette magát:

— Nos, e gyönyörűségből néked is lesz részed, miután sokáig itt maradunk, legalább te itt maradsz!

A fiú sápadt arca kissé kigyult:

— Örülök neki, atyám! Már is szabadabban lélegzem! E balsamos levegő, érzem, jobban gyógyít, mint a bécsi orvosok minden medicinája és ha te is itt maradnál, többé nem kívánkoznám vissza Bécsbe! ... — felelte élénken

— Csak semmi érzélgés, Rudolf, tudod, ezt ki nem állhatom! — szólt szárazon, mire fia megfélemlítve elhallgatott.

— Azért jöttünk Bécsből, hogy téged bemutassalak bátyámnak, és hogy gyenge egészségedet a szabad falusi levegőn visszanyerjed! Az orvosok ajánlották és ez egyúttal jó ürügy, mely útunk voltaképpen célját eltakarja ...

— Nem értelek, atyám!

— Majd mindjárt megértesz! — viszonzta türelmetlen kézmozdulattal, ami egyúttal annyit is jelentett, hogy ne zavarja közbeszólásaival.

— Udvarbéli magas állásom és a Sághevári név becsülete, mely ősrégi nemességével legelső hercegi és grófi nevekkel versenyez, mindenkor megkívánta a rangunkhoz méltó életmódot és reprezentációt. Ennek a világ előtt mostanig gavallérmódon meg is feleltem ...

Az utóbbi években azonban észrevehetted, hogy körülményeink lényegesen megváltoztak, mert vagyonomat a drága udvari élet teljesen felemésztette és csak nagy kinnal tudtam a látszatot a világ előtt megőrizni.

Bátyám, aki teljes életében az egyszerű falusi gazdálkodó életet kedvelte, többízben meglehetősen summákkal segített, az

utóbbi években azonban egészen elhidegedett irántam. Ennek oka nem annyira különböző politikai pártállásunkban, mint inkább abban rejlik, hogy csak akkor kerestem fel, ha pénzre volt szükségem! Ez szarvashiba volt tőlem, beismerem... Kedvezni kellett volna az öregnek, mert teljes életében takarékos gazda lévén, pénzesládája ugyancsak tele lehet pénzzel... — és e sejtelemre ömértósága édesdeden elmosolyodott.

— Ezt az elkövetett hibát most jóvátesszük! Különösen te vagy hivatva jóvátenni, Rudolf. Ki kell engesztelned, meg kell szeretted magadat az öreggel, hogy megtaláljuk az utat szívéhez és pénzesládájához, hahahaha! — és a méltóságos kamarás úr gonoszul nevetett.

— A dolog fontos része azonban csak most következik, — folytatta. — Rudolf, te már tizenötödik évemben jársz. Ilyen idős koromban én már érett gondolkozású, számító ifjú voltam, néked is meg kell hát tudnod mindent, hogy okosan, ügyesen viselhesd magadat. Figyelsz-e?

— Figyelek, atyám!

— A pozsonyi diétán egy jó barátom bizalmasan azt ujságot, hogy Balázs bátyám egy fiút fogadott házába, akinek nevéről, származásáról senki sem tud bizonyosat. Ha a vidékbeli mende-mondáknak hinni lehet, Balázs maga ment érte a Szászföldre, s bár nem rokon, nem atyafi, mégis úgy gondoza, mint valami herceget és ha valaki neve és származása felől kérdezősködik, szó nélkül hátat fordít neki és a faképnél hagyja...

Ezt ugyan én már régebben tudtam, mindazáltal az elmondottak nem valami kellemesen leptek meg...

— Miért, atyám?

— Ostoba fickó! Még kérdezed? — mérgelődött a kamarás úr. — Mire tanított hát az a sok drága nevelő és házitanító, ha még azt se találod ki, hogy ez az égből idepottyant jövevény örökségünket veszélyezteti. Mikor fog az eszed megjönni! Én ilyen idős koromban már úgy kalkuláltam, számítottam, mint egy fiskális! Ide hallgass hát és értsd meg a dolgot...

Bizonyosságot akartam szerezni, titkáromat bíztam meg, hogy fürkésze ki a titkot, de ő sem tudott meg egyebet, mint amit általában beszélnek, hogy bátyám fiaként szereti, nevelőt, házitanítót tart mellette s többször olyanformán nyilatkozott, hogy nevének és roppant vagyonának örökösévé teszi.

Roppant vagyont mondok, Rudolf! Mert bátyám gazdag örökrészét legalább is megtízszerezte. A reám eső birtokrészeket, melyeket én a Sághevári név fényére, becsületére áldoztam, szin-

tén ő vette meg és nem múlik el egy év se anélkül, hogy e hatalmas birtokot egy-egy uradalom, vagy tetemes földbirtokok vételével ne növelné. Balázs bátyád háztartására alig költ, mert birtokain megterem minden, úri passziói, költséges szenvedélyei nincsenek, télen-nyáron e vén bagolyfészekben penészedik — így tehát birtokainak és tőkéinek összes jövedelme évről-évre a nagy pénzesláda tartalmát gyarapítja.

E ládába gyűl, ide folyik az arany és ezüst, miként a tengerbe a patakok és folyók... Nos, nem szorul el a szíved, ha arra gondolsz, hogy ez mind másé, egy idegené lesz. De majd gondoskodom róla, hogy az az idegen kakukfióka mielőbb kirepüljön a mi fészkünkől! Pusztulni kell neki a háztól! Megértetted?

— Ó, ez rút dolog, atyám! — tört ki akaratlanul Rudolfból az elszörnyűködés és halványan nézett rá, midőn azonban szeméi atyja fenyegető tekintetével találkoztak, megfélemlítve elhallgatott és lesütötte szemeit.

— Eszeden járj és engedelmeskedj! — szólott, sovány ujjával megfenyegetve. — Jövők és egész létünk forog kockán. Jól tudod, hogy ebben nem ismerek kíméletet! Az ósdi elveket: lelkiismeret, erkölcs és más hasonló kész bolondságot, amelyekkel volt nevelőd traktált, egyszersmindenkorra kiverd a fejedből. Azok nem a mai világba való hiábavalóságok! Szemesnek, ügyesnek, életrevalónak kell lenni az embernek! Inkább én tőrjak ki mást, mint más engem!

— Nem, atyám! — felelt elnyomott sóhajjal és némi daccal a fiú.

A méltóságos úr haragosan csapott térdeire:

— Nem? No hát értsd meg! A mai világban csak az boldogul, aki gazdag, akinek pénze van! Feltétlen engedelmességet követelek, Rudolf! Most pedig vége legyen az efféle céltalan beszédnek!

Olyan heves, ellenkezést nem tűrő hangon mondta ezt, hogy a beteges, gyenge fiú akaratlanul összerezzen, de a kamarás úr is érezte, hogy talán nagyon is elszólta magát fia előtt. Hogy tehát különös erkölcsstanának élet letompítsa, fiát pedig céljának megnyerje, valamivel enyhébb hangon folytatta.

— Szavaimat természetesen akként kell értelmezned, hogy szemesnek, ügyesnek, életrevalónak csakis az erkölcs és becsület korlátain belül szabad lenni. A jelenlegi körülmények erre éppen alkalmas példát szolgáltatnak! Mi vagyunk szeretett testvérbátyámnak egyedüli rokonai és örökösei — és jön egy idegen,

sohse látott személy, aki nemcsak bátyánk szeretetétől, hanem földi javaitól is, befurakodása és hizelgései által, meg akar bennünket fosztani! Hát van olyan erkölcsbíró a világon, aki elítélne bennünket azért, hogy mi is küzdünk a testvér szeretetéért és javaiért, melyek jog szerint úgyis minket illetnek? Erre felelj, te nagy erkölcsbíró?

— Valóban így állnak a dolgok, atyám?

— Hogy mersz kétkedni az elmondottak után? Hiteles bizonyítékok vannak kezeim között!

Öméltósága elégedetten mosolygott, midőn látta, hogy fia zavartan és töprengve elhallgat.

E pillanatban a nehéz utazóbárka a fordulónál egy mély kátyuba zökkenve megfeneklett, a fáradt lovak pedig, mintha csak összebeszéltek volna, megállottak.

— Mi történt, Vencel? — kiáltotta a kamarás úr, fejét kidugva.

A hórihorgas Vencel a nagy zökkenéstől jól a nyelvébe harapva, alig tudta kinyögni, hogy a hintó egy kátyuban megfeneklett.

— Menj, hívj ide néhányat a réteken dolgozó emberekből! — parancsolta bosszúsan. — Bizonyára bátyám jobbágyai.

Csakugyan, ameddig a szem ellátott, szénagyűjtő munkások és szénával rakott szekerek mozogtak a rétek nevető zöld bársónyán.

Vencel egy kurtanyakú, harcsabajszú, magyar nadrágba és báránybőr ködmenbe burkolt, kucsmás emberrel érkezett vissza.

— Ha nem csalódom, Cseresznyés uramat, a tisztartót látom, úgy-e? — szólalt meg öméltósága nagy leereszkedéssel.

A megszólított sietve kapta le kopasz fejről prémes vidrabőr kucsmáját.

— Ó, méltóságos uram! Ezer bocsánat, bizony alig ismertem meg e divatos öltözékben ...

— Jól van, barátom, jól van — szakította félbe hideg visszautasítással a kamarás úr. — Unalmas és régi dolog csudálkozni valakin, akit pár év óta láttunk. Vontassa ki embereivel megrekedt hintómat ... azután még egy kérdést: bátyám itthon van?

— Önagysága nincs itthon, de estére hazavárjuk!

— Hová ment? Csak nem utazott el?

— Nagyságos urunk, mióta az országgyűlés megnyílt, mindennap belovagol Pozsonyba, kiváltkép, ha a főrendek ülésznak.

A kamarás úr először végignézett a saját vézna természetén, azután gúnyosan lefelé görbítette ajkait:

— Hogyan, belovagol? Patvarba, ezt a mulatságot nem irígylem tőle! Mindennap három és fél órát oda, ugyanennyit vissza nyeregben tölteni, gyönyörű mulatság... Ezer szerencse, hogy napjainkban már nem a Rákos mezején gyűléseznek az ország rendjei, mert bátyám talán oda is lóháton járna! Különben, mi jó ujságot tud Cseresznyés uram mondani? Jár-e sok vendég a kastélyba?

— Minden úgy van, mint mikor méltóságod itthon volt... Őméltósága gúnyosan kacagott.

— Ezzel azt akarja kegyelmed mondani, hogy most is olyan egyszerű, remetemódra élnek. Vendég pedig feléje se néz a kastélynak! Ez a bocskoros nemeshez illő életmód szöktetett meg engem e vén fészekből! Semmi mulatság és kényelem... valóban bámulom bátyámat... de hagyjuk ezt! Remélem, bátyám egészséges?

— Hála a Magasságbélinek, mint a makk! Oda se néz a hatvanöt évnek!

— Van-e jó termés?

— Most is a régiben vagyunk! Ha több nincs, meg kell elégednünk azzal, ami van.

— Nem panaszkodik bátyám, hogy kevés a jövedelem?

— Önagysága maga ügyel a megyében fekvő birtokaira és nem vezet írásbeli gazdaságot. De minek is! A mezei munka kitelik az úrbéri napszámból, mikor pedig a termést, gyapjút s más egyebet eladjuk, a pénz betevődik a kasszába!

— Gyönyörű gazdálkodás! — válaszolt őméltósága megvető ajkbiggyesztéssel és leereszkedő kézintéssel elbocsátotta a tisztartót, mert a jobbágyok már kiemelték hintóját a kátyuból.

Vencel magasra tartott orral csapta be a rozoga hintóajtót és felkapaszkodott az ülésbe, a jobbágyok pedig kalapleemelve állottak az útfélen, míg a nyikorgó bárka nehézkesen tovább nem döcögött.

A rétek után az országút az erdő árnyas fáinak közé kanyarodott. A lovak lépten-nyomon nagyobb kedvet mutattak a megállásra, noha a kocsis majd elnyűtte rajtuk az ostornyelet. A hátulsó, egy gémnnyakú, magas szörnyeteg, olyan táncolást, ugrándozást vitt véghez, hogy majd körben forgatta a hintót, társa pedig minden ütésre olyanokat rúgott felfelé, hogy Vencel hórihorgas lábszárait is felszedte az ülésre ijedtében.

A méltóságos úr arca haragos pírban égett és összeszorított fogai között halkán szitkozódott:

— Jó, hogy senkise látja ezt a komédiát! — mormogta. De

alig hogy kimondta, a bokrok között hangos csörtetés hallatszott és egy tíz-tizennégy évesnek látszó fiú ugrott ki a tisztásra egy virgonc, vasderes lovon.

Egy pillanatig ámulva nézett az ócska járműre, azután pedig jóízűt kacagott a hórihorgas Vencel kétségbeesett kapkodásain.

— Majd segíték én mindjárt a bajon! — kiáltotta vidám, biztató hangon a fiú és a hintóhoz ugratva, udvarias köszöntéssel mosolygott a bentülőkre.

Tüzesen villogó barna szemei rövidke pillanatig szelíd részvétellel néztek Rudolf vézna, elcsenevészedett alakjára, őméltósága mustráló, kihívó pillantásait azonban bátor daccal viszonozták.

— Vajjon ki fia lehet ez a szemtelen fickó? — gondolkozott félhangon. — A környéken rajtunk kívül nem lakik más úri család... Most látom először, vonásai mégis ismerősöknek tetszenek... E lelkes tekintet, ez a büszke, merész fejhordozás emlékeztet valakire... de nem tudom kire... és kihajolt az ablakon, hogy utána nézzen.

Az a szemtelen fickó pedig ebben a pillanatban megragadva a lógósló zabláját, nyergéről leakasztott karikás ostorával kegyetlenül közéjük csördített, mire a csökönyös gebék mintha sárkánytejet szoptak volna, olyan vágatással ragadták tova a hintót, hogy minden ízében recsegett-ropogott.

— Szerencsés utat! — kiáltott kacagva Vencelnek. Az utána néző Rudolfnak azonban kedves mosollyal búcsút intett és két egérszürke agarát maga után füttyentve, eltűnt a vágás galagonyabokrai között.

— Vonásai ismerősöknek látszanak! Hm! Ugyan ki fia lehet? — tünődött őméltósága.

— Talán ismered őt, atyám? — kérdezte a fia.

— Dehogyan ismerem! Ruházata és a pompás vasderes paripa vagyonra és úri származásra mutat! Családunkon kívül azonban más úri familia nincs a környéken, hacsak azóta ide nem telepedett... — és töprengése közben, szokás szerint, szelencéje után nyúlt, hogy emlékezetét egy szippantással felfrissítse, midőn egyszerre, a spanyol burnót nélkül is, világosság gyúlt agyában.

— Teringettét, hol jár az én eszem! Hát nem találod ki, ez a szemtelen fickó kicsoda? — kiáltott fel élénken.

— Nem, atyám!

— Nohát, a Balázs fogadott fia, aki bennünket ki akar túrni jogos örökségünkből...

— Hiszen ez még gyerek! Azután olyan őszinte, barátságos

mosollyal köszöntött bennünket! — védelmezte félénken Rudolf, mert a lelkes, megnyerő arcú fiú már az első találkozásra rokonszenvet ébresztett szívében és alig várta, hogy megismerkedjék vele...

— Úgy?! A tojás okosabb akar lenni a tyúknál! — szólt maró gúnnyal az apa. — Micsoda gonosz szellem bújt ma beléd, hogy az egész úton ellentmondásokkal mersz ingerelni? Meg ne próbáld többet! — tette azután hozzá sötét pillantással.

A hintó a kastélyhoz érkezett.

— Nagyságos urunk nincs idehaza! — jött eléjük egy mindeneknek látszó mogorva öreg ember.

— Barátságos vendégfogadás, mondhatom! — nevetett gögösen a kamarás úr. — Jól van, öreg Ádám, jól van! Hanem azért szólíts csak ide pár léhűtőt, Vencel majd rendelkezik a továbbiak felől!...

Az ismert hangokra az öreg a szólóra meredt, azután süvegét lekapva fejről, agg arcán örömteljes megindulás villant át.

— Ó, Istenem, uram, hiszen ez Ottó méltóságos úr! Hogyis nem ismertem rá, akit karjaimon hordoztam... Hiába, az öregség, az öregség elgyalázza az embert! Isten hozta méltóságodat! Ó, hogy az ég megengedte öreg szemeimnek, hogy még egyszer lássam! — rebegte félig mentegetődző, félig pedig az örömtől megindult hangon.

— Tatatatata! Csak semmi fecsegés, öreg! Utálok az érzélgést minden formában! — szakította félbe a méltóságos úr szárazon.

Öméltósága egyenesen a pompásan faragott, korlátokkal díszített fölépcső felé indult s többször békétlenül tekintett vissza elmaradozó fiára, ki a síkos márványlépcsőkön mankójával csak lassan tudta követni.

— Te most a részemre mindig készentartott szobákba mégy, Rudolf. Pihend ki magadat, de légy készen, hogyha bármi később jön is haza bátyám, még ma bemutatnassalak neki.

Pár pillanattal Rudolf távozása után bejött Vencel, hórihorgas lábaival úgy lépkedve, mintha tojástáncot járna.

— Tudom, elrendeztél mindent s a bőröndök szobáimban vannak, de nem ezért hivattalak! Tartózkodj a közelben, ha csengetek. Ezek az ügyetlen, megvénhedett cselédek nem tudnak kiszolgálni. Azután még egyet! Szemed nyitva legyen és ügyelj mindarra, amivel otthon megbíztalak.

Midőn Vencel távozott, öméltósága hátravetett kezekkel felalá kezdett sétálgatni a nagy teremben. Időnként a kandallópár-

kány közepén álló remekművű antik-órára pillantott, melynek kegyegése ünnepélyes visszhangot vert a teremben s elmerülten nézte, mint ugrál a hosszú percmutató másodpercről másodpercre...

Az édes gyermekkorának és a vidám ifjúságnak mennyi boldog óráját és percét mutatta ez a régi családi óra! Akkor még nem ismerte azokat a súlyos, nyomasztó gondokat, emésztő szenvedélyeket, melyek most életét oly gyötrelmessé teszik...

A kamarás úr nyakig úszott mindenféle bajban és adósságban — és mintegy háromszázötvenezer forintra lett volna szüksége, hogy megmentse magát. Mert nemcsak hivatalos állása, hanem jó hírneve, becsülete is függött tőle, hogy a kezeire bízott pénztár hiányait és fenyegető adósságait mielőbb rendezhesse.

Jól ismerte ugyan bátyját és tudta, hogy előtte a legszen-
tebb a Sághevári név jó híre és szeplőtlen becsülete, de mégis visszarettent, valahányszor a nagy summára gondolt és azokra a hideg, visszariasztó levelekre, melyekkel bátyja az ő pénzt kérő sorait az utóbbi időkben visszautasította.

Mert bátyja nagyon is jól tudta, hogy nem ám a Sághevári név becsülete és jó hírneve érdekében prédálta el azt a sok pénzt, amivel pazarlását és adósságait fia előtt szépítgette és elleplezte, hanem mindenféle gonosz és könnyelmű szenvedélyekre, melyek már-már annyira a lejtő szélére juttatták, hogy csak börtön és golyó között lehetett választása.

Az egyedüli menekülési mód, hamarjában kifizetni ez összeget. Ezért sietett oly lóhalálában és hozta magával fiát, hogy bátyja szívét meglágyítsa!

Csakhogy meglágyul-e a jó, nemes, de nevére, becsületére szerfelett érzékeny és büszke szív? E fölött töprengett és men-
nél inkább múlt az idő, kételyei annál inkább nőttek, annál jobban rémítgette az összeg nagysága, amit kérni akart. Utolsó levelében bátyja azzal fenyegette, hogy megszakít vele minden összeköttetést és többé egy garasra se számíton. Ha pedig a Sághevári névre szégyent hoz, hát inkább leteszi őseinek nagyra-
becsült nevét — és itthagya hazáját...

Tudta, hogy ez nem üres fenyegetés! Amit Sághevári Balázs egyszer kimondott, azt be is szokta váltani! Hát még amit írásban, saját nevével megerősítve, ad valaki kezébe!...

Oly melege lett e gondolatra, hogy homlokán a veríték gyöngyözött. Úgy ugrott fel a selyemvirágos pamlagról, mintha csalánból vetett ágy lenne.

Homlokát finom csipkekendőjével szárítgatta, nyugtalanul járkált fel-alá a teremben...

De előkelő nyugalmat erőltetett arcára, mikor a szomszéd terem ajtaját nyílni hallotta és mindjárt rá egy ódivatú, fekete kabátba bújt egyén lépett be, mélységes alázattal hajtogatván görbe derekát.

— Ah, ah! Tarafás Bence uram, az én hajdani nevelőm! — üdvözölte a méltóságos úr leereszkedéssel.

— Igenis! Igenis! Én volnék csekélyke, szerény és alázatos személyiségemben! — krákokta újra nagy hajlongással a hajdani nevelő házitanító úr, aki a testvérek nevelését befejezvén, megérdemelt nyugalomba helyezve itt lakik a kastélyban. Élvezi nyugdíját és a ház minden kényelmében részesül.

— Tarafás uram még mindig a szerény férfiú! — folytatta önméltósága még kitüntetőbb leereszkedéssel.

— Ha sejtettük volna, úgy méltóbb beszéddel üdvözölném méltóságod érkezését. Isten hozta méltóságodat... egykori jeles és igen eszes tanítványomnak alázatos szegény szolgája vagyok. Remélem, a kívánt becses egészségben látjuk őseinek kastélyában!

— Köszönöm! Köszönöm! — viszonzta kegyesen az egykori tanítvány. — Éppen a legjobbkor jött Tarafás uram. Halálra únom magamat e magányos szobákban, míg Balázs bátyám hazajön.

— Hehehe! Méltóságod a régi kegyes pártfogója alázatos csekély személyemnek! De mit tehetnék én szegény ügyefogyott az unalom elűzése ellen. E falak közé zárva éldegélek csendesen és magányosan, ezalatt pedig a világ halad anélkül, hogy én is úsznék a sokasággal...

— Mindig a régi szerénység! Pedig hát tudományát csak úgy megbecsülik és felhasználják most is, mint a régi időben! Úgy hallom, megint van egy kedves tanítványa.

A házitanító úr görbe dereka rugóként egyenesre pattant. Haragosan tiltakozni készült, de csakhamar észretérve, újra visszaesett könyörgő alázatosságába és megadó sóhajjal felelte:

— Nyugalomba vagyok téve, miként egy megvénhedett ló, avagy ekéből kidőlt ökör. Nálamnál fiatalabb utód van a házban.

Önméltósága csak nagynehezen tudta megőrizni komolyságát e nem éppen hízelgő, de annál találóbb hasonlat felett. De jókor eszébe jutott, hogy Tarafás Bence uramnál hasznosabb szövetségést még lámpával se találhatna...

Jól ismerve leskelődő, irigy, bosszúállásra és haszonlesésre

hajló természetét, remélte, hogy mindent megtudhat tőle, sőt céljaira is felhasználhatja, de azt is tudta, hogy ravasz és óvatos rókával van dolga, eszerint tehát úgy kell kivetnie a hálót, hogy belemenjen...

— Mit mond kegyelmed? Hát a mi régi szeretett nevelőnknek oly kevés értéke és tekintélye van e házban! — viszonozta öméltósága tettetett meglepetéssel. — Ez ellen erélyesen tiltakozni fogunk!

— Hogyan? Miképpen? S mi módon, kérem alássan? — kérdezte meghökkenve.

— Mindjárt meglátja, Tarafás uram! Én nem feledkeztem ám meg régi tanítóm buzgalmáról és érdemeiről! — A kamarás úr csengetett és a belépő Vencelnek megparancsolta, hogy Rudolf úrfit hívja ide.

— Fiamat akarom kegyelmednek a jóakarátába ajánlani. Beteges, gyenge gyermek és az orvos urak vidéki szabad levegőt ajánlottak neki, hogy edződjék. Ezért akarom több évre bátyám gondviselésére bízni!

— Az isten ő szent felsége sugallta méltóságodnak ez üdvös és jó gondolatot! — vágott szavaiba mohón és villogó szemekkel Tarafás úr.

— Hogy-hogy? — kérdezte a kamarás meglepett arccal.

Tarafás Bence úr azonban felelet helyett hízelgő szavakkal és édeskés hajlongással köszöntötte a mankóján bekopogó Rudolfot.

— Azért hivattalak, fiam, hogy mindenekelőtt megismerjed a mi régi, érdeemes nevelőnket, ki minden szépre és jóra fog oktatni téged is. Ugyebár, tisztelt és kedves Tarafás úr, meghozza ez áldozatot?

A hiú házitanítót a hetedik égbe ragadta a nem remélt kitüntetés és olyan hízelgéstől áradozó szavakban köszönte meg, hogy Rudolf önkénytelenül bizalmatlanságot és ellenszenvet kezdett érezni iránta.

— A bölcsesség és szerénység édes testvérek! Most pedig legyen szíves és mutassa meg bátyám könyveit, hogy az időt agyonüthessem, ha ugyan a könyv ismerős portéka e világ háta mögötti kastélyban! — szólott a méltóságos úr, maga téve be távozó fia után az ajtót.

— Engedelmet kérek! — tiltakozott buzgón a derék férfiú. — Három tágas szobánk van tele a legdrágább könyvekkel s emellé im, itt vagyok én is, méltóságodnak legalázatosabb szegény szolgája: a kastély könyvtárnoka. Méltóságodnak csak

egy-két lépést kell fáradni, a hátamögötti elfüggönyözött ajtó a könyvtárszobába vezet!

— Mi a manó? Ez az ajtó be van zárva! — szólt a kamarás úr meglepődve, midőn a kilincset megnyomva, nyitni próbálta.

— Igenis, méltóságos uram! Ennyi kincset szorgalmasan kell őriznünk, ha kegyes uraságunk nincs itthon!

— Nagyon szép elővigyázat! — volt a száraz felelet. — De most csak vegye elő kulcsait szaporán, Tarafás uram!

— Ezerszerteezer bocsánatot kérek! A legnagyobb örömmel tenném, de a kulcsok nincsenek rám bízva!

Öméltósága szárazon, idegesen felkacagott:

— A patvarba is, gyönyörű bibliotékárius lehet, Tarafás Bence uram, ha még a kulcsokat se bízzák kegyelmedre! Kinél vannak hát?

— E bizalomra csak két embert érdemesít nagyságos urunk: Cseresznyést, a tisztartót és tisztelendő Vitál atyát, az úrfi nevelőjét! — felelt alázatos, lemondó hangon; macska-alattomosan pislogó szemei azonban rejtett gyűlölségtől és bosszúvágytól villogtak.

A méltóságos úr pár pillanattig fürkészőleg szegezte rá szemeit:

— Tarafás uram, kegyelmed ha akarna, többet is tudna mondani! — szólott azután halkán, de minden szavát jelentősen megnyomva...

A megszólított azonban csak fejét rázta és olyan sunyi, meglepett arcot vágott, mint aki nem érti a mondottakat.

— Akkor hát rosszul fejeztem ki magamat! Sokat tudna, ha merne beszélni, ugyebár? — folytatta biztató, rábeszélő hangon.

— Valójában nem értem méltóságodat! — felelte ravaszul és még mindig óvatos kerülgetéssel, hogy szükség esetén vissza is vonulhasson.

A kamarás úr türelmetlen mozdulatot tett:

— Eh, elég volt már a komédiából! — kiáltott nyersen. — Annyira jól ismerem már kegyelmedet, hogy előttem kárbavész minden alakoskodó tehetsége. Olyan ravasz, alattomos róka, mint kegyelmed, úgyis sejti, miért jöttem és csakis hasznára válhatik, ha bennem pártfogóra és szövetségesre talál! Beszéljünk bizalmasan! Nekem a kegyelmed ügyességére és szolgálataira szükségem van! Nos?

— Méltóságod nagyon kitünteti alázatos csekélységemet!

— Hagyja most a szóvirágokat! Beszélhetünk-e itt bizalmasan?

Erre már Tarafás Bence egész határozottan és kerülgetés nélkül igennel felelt és apró, ravasz szemei várakozásteljesen villogtak.

— No jól van! Feleljen hát már most őszintén. Akar-e engem céljaim elérésében mindenben segíteni?

— Testtel és lélekkel méltóságod híve és szolgája vagyok! — esküdözött szívére tett kezekkel.

— Hagyjuk a frázisokat! Ez még nem az igazi hangja kegyelmednek; — mondta a kamarás úr sötét oldalpillantással. — Határozott feleletet kérek! Igen vagy nem?

Egy rövidke pillanatig mind a ketten fürkésző tekintettel néztek egymásra, mintha egyik a másiknak a lelkében akarna olvasni...

— Miben lehetnék hát hasznára méltóságodnak? — kérdezte azután Tarafás.

— Segítségemre kell lennie, hogy bátyám javai idegen kézre ne jussanak és hogy ez az égből idecsöppent, örökségvadászó úrfi, leggyorsabban és a tisztartó urammal együtt, mielőbb pusztuljon a háztól! — felelte a kamarás úr lassú, de határozott hangon.

Tarafás uram szájához kapott, mintha kitörni készülő örömkialtást akarna visszafojtani.

— Testtel-lélekkel szolgája és vak eszköze leszek méltóságodnak! — mondta olyan hangon, mely csak úgy remegett a vad, bosszúvágyó örömtől. — Ez az idetolakodott fattyú kicsufolt, kinevetett. Szemembe mondta: többet tud, mint én s rámfogta, hogy titokban leiszom magamat. Miatta helyeztek nyugalomba! Az a büszke, gögös új helyettes pedig szóba se áll velem! Nálam álltak a magtárak, a pince és könyvtár kulcsai, de Cseresznyés, a tisztartó besúgásaira a nagyságos úr elvette tőlem és ő rá bízta... Sok-sok keserű lealáztatást és bosszantást tudnék még elbeszélni, ne csodálkozzék hát méltóságod, ha én e három embert halálosan gyűlölöm és még az ördögnek is eladnám a lelke-met, csak hogy bosszút állhassak rajtuk! — mondta gyűlölködő hangon és szikrázó szemekkel.

— Én semmin sem csodálkozom, tudja meg kegyelmed, de hagyjuk most a panaszkodást, mikor fontosabb dolgokról van szó. A jutalmazást sem említettem még. Tarafás uram, remélem, ismer e tekintetben. Bőkezü és gavallér vagyok azok iránt,

kik odaadón szolgálnak, de büntetni is ép oly jól tudok, ha elárulnak...

— Ó, méltóságodat öröm és gyönyörűség szolgálni! Mikor boldogult nagyságos urunknak, édesatyjának halálát oly nehezen várva, megbízott, hogy tüstént hirnököt küldjek, ha...

— Csend, ne fecsegjen ostobaságokat... — és sötét tekintetével elnémította volt nevelőjének hizelgő hadarását.

— Bocsánatot kérek! — hebegte az meghunyászkodva.

— Ne térjen el a dolgoktól, bátyám minden pillanatban hazaérkezhetik. Mielőtt a cselekvéshez hozzá fognánk, a terepet és viszonyokat kell tanulmányozni és ami a fő, ellenségeink személyiségével kell megismerkednem. A tisztartó urammal körülbelül már tisztában volnék, a fiút is láttam útközben, de a nevelő, a prefektus...

— Az most botanizál az erdőben! Óva intem méltóságodat! Képmutató, alattomos, veszedelmes emberek — vágott szavába gyűlölködő vádaskodással.

— Mihelyt egy kis beleszólásom lesz a dolgokba, azonnal pusztulnak a háztól! Efelől teljesen nyugodt lehet! — és a szavait kísérő hideg, könnyörtelen mosolyból Tarafás uram örvendezve állapította meg, hogy ellenfeleinek ugyancsak jól megvette a fejük alját.

— Parancsoljon méltóságod, mit tegyek, mihez fogjak — bűzgólkodott a derék férfiú.

— Mindenekelőtt mondjon el mindent, amit csak tud erről a titokteljes módon idecseppent fiúról!

— Valóban jól jellemző szót választott méltóságod! Mert e fiú igazi neve, származása és viszonyai mélységes titokba vannak burkolva! — felelte komolyan.

— A patvarba is! Mi lappanghat ez alatt a titkolódzás alatt? Mi okai lehetnek erre bátyámnak? — szólott a kamarás úr élénk érdeklődéssel.

— Azt csak ő tudja és hogy egy teremtet léleknek se fogja elárulni, abban biztosak lehetünk! Ó, a mi nagyságos urunk szerfelett óvatos és zárkózott természetű! — erősítette kenetteljes kézdörzsölgetéssel.

— Fogadni merek, hogy Tarafás uramnak mégis sikerült kifürkészni egyetmást e mélységes titkokból! — szólt önméltósága biztató mosollyal.

Tarafás uram szerénykedve hajlongott:

— És méltóságod nem vesztené el fogadását, mert lankadat-

lan utánjárással és vigyázattal csakugyan kitudtam egyetmást! — felelte öntelt vigyorgással.

— Természetesen a kulcslyukak és függönyök mögötti hallgatózással. E szép szokására még a régi időkből emlékszem! De ne higye, hogy megrovásképpen mondom. Az ügyes ember mindig feltalálja magát. De most halljuk hát, mit tudott ki a kulcslyukon át?

— Méltóságod nagyon kegyes! hehehehe! De engedje meg, hogy sorjában mondjam el az egészet.

— Helyes! Csak semmit el ne hagyjon! Néha a legjelentéktelenebbnek látszó csekélység adja meg az egész dolog nyitját!

— Ott kezdem hát, midőn még méltóságodat az olasz származású Luigi komornyik mindenről tudósította, ami nagyságos urunk körül történik. Én a dologra egészen váratlanul jöttem rá...

— Megálljon kegyelmed! — intette le a kamarás úr bosszúsan. — Először tudja meg az okát is. Bátyám akkor beteges volt, az orvosok már lemondtak róla. Egy megbízható emberemnek kellett tehát körülötte lenni, hogy veszély esetén betegágyához siethessek. Most pedig vallja be, úgy-e ezzel a célzással csak azt akarta tudtomra adni, hogy erről és még egyéb titkaimról is van tudomása? — kérdezte sértett, lenéző göggel.

— Isten ments, méltóságos uram! Ne gondoljon ilyent felőlem! — tiltakozott kézzel-lábbal. — Ezzel csak azt akartam mondani, hogy nagyságos urunk szintén megtudta ezt. Azóta neheztel annyira méltóságodra! Ottó öcsém tehát az én halálomat várja? Jó, majd teszünk róla, mondogatta folytonosan és egy bécsi kémet megbízott, hogy méltóságod úri életmódját és tetteit kísérje figyelemmel és mindenről értesítse őt.

A kamarás úr arca majd izzó vörös, majd halálsápadt lett e váratlan felfedezésre és ujjai ideges remegéssel doboltak a faragottfájú karszék hímzett selyempárnáján. Csak néma fejbólintással intett, hogy folytassa.

— Ettől kezdve urunk természete egészen megváltozott. A tisztartón és az öreg Mátyáson kívül, minden cselédben fizetett kémet látott. A vendégek, mulatságok elmaradtak, magábazárkózott, bizalmatlan, komor és egészen a szigorúságig takarékos lett...

Ő, aki azelőtt ki nem mozdult volna ősi kastélyából — egy váratlan levél vétele után nagy felindulások között azonnal elutazott. Azóta minden ősszel és tavasszal, néha egy évben többször is, Mátyás kíséretében hosszabb időre távol van. de

senki se tudhatja, hová és miért, mert az öreg Mátyásból ugyan emberfia ki nem csal egy szót se...

Midőn a szokott útrakelés ideje közeledett, sokat tanácskozott a tiszttartóval. Még évekkel ezelőtt e tanácskozásoknak néhány szavát sikerült ellesnem! Ekkor hallottam először, hogy valami fiút és sötét családi tragédiát emlegetnek.

— «A fiú hároméves volt, midőn gondjaim alá vettem» — hallatszott Balázs uraságunk hangja.

— «És nagyságod évenként kétszer, néha többször is meglátogatta» — felelte rá a képmutató tiszttartó.

— «Úgy van! Bár jó helyen van gondozásban, mégsem hagyhatom tovább ott! Akármilyen messze van szülőhelyétől, mégis ráismerhet valaki — és elárulhatják a nevére és családjára nehezedeő szörnyű titkot. Ennek pedig mindaddig nem szabad megtörténnie, míg csak huszonkétéves nem lesz. Ekkor már férfi lesz és meg tud küzdeni a rá váró feladattal.»

A tiszttartónak feleletét nem hallhattam, de uraságunk hangosabban folytatta:

— «Igazad van, öreg barátom! Kastélyom az ország másik végére esik a fiú szülőhelyétől. Jó messze lesz tehát! Felfedezéstől, mende-mondától nem kell félnünk. Én nem megyek sehová, hozzánk pedig elvéte is alig jön vendég, de ha jönne is, oly titokban, óvatosan végeztem mindent, hogy senkise akadhat nyomába. Születését és igényeit biztosító okiratait a végzetes titok leírásával együtt, az egyedül csak általam ismert rejtekbe zártam. E rejtek ajtaja tehát nem nyílik meg huszonkétéves kora előtt... Elemér nyolcéves múlt. Korához képest túlságosan ki van nemcsak testileg, hanem szellemileg is fejlődve. Éles ítélőtehetségével és megfigyelőképességével nem egyszer csodálatra ragadt. Nevelőszülei egy idő óta folyton azt írják, hogy valódi neve, származása és szülői után tudakozódik és zaklatja őket. El sem tudom képzelni, hogy jött rá, ki mondta meg neki, hogy a Véghvári Elemér név nem igazi neve. E nevet én adtam neki, s rajtam kívül senkise tudja... Ez nagy baj. De most ezzel ne vesződjünk. Elemért ide kell hoznunk, hol mindenki árvának és az én fogadott fiamnak fogja tartani, — ezzel aztán minden titkolódzás megszűnik. Egyébként régi szándékom volt amúgy is, hogy őseim drága és nagyrabecsült nevét e gyermekekre ruházzam. Összes javaimnak egyedüli örökösévé akarom tenni, miután saját fiamként szeretem.»

Öméltósága, aki eddig lélegzetvisszafojtva hallgatta a beszédet, mintha kígító csipte volna meg, felszisszent.

— Tehát mégis igaz? — mormogta elfojtott haraggal.

A volt nevelő élénken intett:

— Saját füleimmel hallottam... és minden úgy történt, ahogy urunk elhatározta. Az aratás után hazahozta a fiút s vele együtt Vitál atyát, a nevelőt. Már három éve, hogy a szilaj, rakoncátlan fiú a háznál van és ha nem is mondta volna, minden tettéből kilátszott, hogy nagyságos urunk saját véreként szereti és a csillagokat leszedné érte az égről... Bizony, méltóságos uram, igen nagy baj, hogy az a gondolat előbb nem ötlött eszébe, ami most fiával idehozta. Ha ezt évekkal ezelőtt megtette volna, ma talán másképp állnának a dolgok. Akkor tán nem vette volna házához ezt az idegen kakukfiút, nem tenné javainak és nevének egyedüli örökösévé. Különben ki tudja? Lehet, tán akkor is megtette volna, mert annyi bizonyos, hogy ezt a tromfot méltóságod ellenére játszotta ki! — mondta Tarafás uram bizalmas hangon.

— No majd mi is visszatromfoljuk! — felelte öméltósága fagyosan. — Hanem most azt mondja meg, tett-e bátyám a fiú javára törvényes végrendeletet?

— Itt a kastélyban nem és tán másutt sem! Az ilyesminek híre menne! — válaszolta egész határozottan.

A kamarás úr elégedetten bólintott.

— Akkor még nincsen veszve semmi! — kiáltott élénken. — De lódobogást hallok! Bizonyára bátyám érkezett meg! — A behangzó patkócsattogásra az ablakhoz sietett.

Közben felkelt a holdvilág és nappali fénnel árasztotta el a kastély udvarára léptető két lovas alakját.

— Jól bírja magát az öreg, pedig nálam vagy tizenöt évvel idősebb! De lám, valóban jól sejtettem! Az a fiú az erdőben csakugyan az ő fogadott fia volt... — mondta visszafordulva és sietve csengetett Vencelnek, hogy fiát azonnal hívja ide.

— Még sok mondanivalóm lesz, Tarafás uram! — súgta oda félhangon, midőn ez nagy hajlongások és kézdörzsölgetések között kifelé hátrált. Majd belépő fia kezét megragadva, csipkés sapkája után nyúlt:

— Gyerünk, fiam, Balázs bátyád elé...

II. FEJEZET.

A BÁRÁNYBÖRBE ÖLTÖZÖTT FARKAS.

A hajnal rózsaszínű derengése mosolygott be az íves ablakokon, midőn a kamarás úr befejezte titkárának szóló levelét. Még egyszer figyelmesen végigolvasta, nem feledett-e ki belőle valamit.

«... Mindenekelőtt kövess el mindent, — írta, — hogy hitelezőim egy ideig még békében maradjanak. Igérv meg nekik mindent, adj meg, amit kérnek, bármilyen kamat legyen is. Különösen annak a vérszopó, uzsorás gazembernek, Tulpenbauernak, vedd igéretét, hogy egy-két hónapig nem mozdul és ama bizonyos aláírásokkal ellátott váltókat pénzesládája rejtekében fogja őrizni.»

E mondatnál öméltósága kissé izgatottan simogatta homlokát.

«... A hivatalos kasszában lévő hiányokat illetőleg — olvasta tovább — bízom tapasztalt ügyességében, hogy egy ideig még el tudod úgy palástolni, amint megbeszéltük. Csak Tulpenbauert igyekezz mindenáron türelemre bírni. Ez a fő! Levelem vétele után menj el, kedves Ulrik azonnal a vén gazemberhez, mert ha e veszedelmes váltókat az aláíróknak bemutatják, mi menthetetlenül veszve vagyunk, mert azonnal elrendelik a hivatalos kassza-vizsgálatot.»

Ámbár úgy beszéltük meg a dolgot, hogy megérkezésem után azonnal bátyámhoz fordulok, hogy segítsen ki egy megfelelő summával, erről azonban egy időre le kellett tennem, hogy bizalmát és szeretetét megnyerhessem. Várakoznom kell segítő és megmentő szövetségeseimre: a jó alkalomra, mely most se hagyott cserben, miután bátyám távollétében megbecsülhetetlen segítő és szövetségest nyertünk volt nevelőm és házitanítóm, Tarafás Bence személyében.

E derék férfiúval a következő beszélgetést folytattuk, mely, minden magyarázat helyett, téged is tájékozni fog az itteni viszonyokról...»

Öméltósága itt újra bemártotta a tollat. Ámbár szóról szóra

igyekezett visszaadni Tarafás urammal folytatott beszélgetését, úgy látszik, itt-ott mégis kihagyhatott valamit, mert gyors kézzel, hosszú közbeszúrásokkal pótolta a kifelelt részeket. Azután tovább olvasott:

«Bátyám késő este érkezett haza és én szerető testvérként fiammal azonnal elébe siettem a folyosóra.

Tárt karokkal siettem feléje, mire arca jéghideg, büszke kifejezést öltött és jobbját tiltakozva nyujtotta felém.

— Egy lépést se tovább, nem ismerjük egymást! — kiáltotta metsző, fagyos hangon. De fiam elhalványodott arccal, mankóján feléje kopogott és remegő hangon szólalt meg:

— Ez nem lehet Balázs bácsi, akiről én annyi jót és nemeset hallottam! Bácsi, hát így fogadsz bennünket? ...

Erre arcáról azonnal eltűnt a haragos kifejezés és fiamat melegen magához ölelte:

— Isten hozott benneteket! — szólt azután egészen más hangon és egy Rudolfra vetett jelentős pillantással nekem is kezét nyujtotta.

Pillantása persze azt jelentette, hogy ezt egyedül csak fiam kedvéért teszi. Mintha nekem nem lenne mindegy. A fő az, hogy célomat elérjem! Szegény Balázs! Teljes életében együgyű, érzélgő bolond volt, azért soha ki nem állhattam. Hanem, Ulrik barátom, fiamat jó volt elhozni! Nélküle hajótörést szenvedett volna minden számításunk, míg így reményeink már a legelső estén szépen virágzásnak indultak.

Amint az ebédlőbe értünk, Balázs még egyszer karjaiba szorította fiamat és hosszasan nézte a gyertyák világánál.

— Sok szépet és jót hallottam rólad, Rudolf s egészen így képzeltelek el, csak nem ilyen beteges színben! No de majd az itteni levegő helyrehoz, csakhogy akkor sokáig itt kell ám maradnod! — mondta Balázs megindult hangon.

— Egyes-egyedül Rudolf gyógyulása végett jöttünk. Ha egy-két évre fiadnak fogadod, itt hagyom, Balázs! — szóltam közbe.

— Igazán? Akarsz az én fiam lenni, Rudolf? Itt akarsz maradni ebben az unalmas kastélyban, vén medve nagybátyád mellett? — kérdezte Balázs úr.

— Hálás szívvel és örömmel! Ameddig akarod, itt maradok, mert szeretetedet ki akarom érdemelni. Tanulni itt is lehet! — felelte rá fiam.

— No, akkor tüstént ismerkedjete meg és legyetek jóbarátok az én fogadott és nevelt fiammal: Véghvári Elemérrel! —

folytatta az én apai érzelmekkel büszkélkedő kedves bátyám és a hátamögött álló fiút Rudolf karjaiba tolta.

— Mi már ismerjük és szeretjük egymást! — fecsegett az én máskor oly szótalán fiam. Mintha kicserélték volna. Meg szerettem volna tapsolni, oly melegen összeölelgette új barátját.

Megvallom néked, Ulrik, hogy egy percre szinte visszariasztottak ennek a hitvány tacsónak a szemei.

Heves szeretettel és ujjongó örömmel ugrott a fiam nyakába:

— Már az erdőben is sejtettem, mintha valami súgta volna, hogy jóbarátok leszünk! — kiáltotta és ekkor egészen gyermek volt. De midőn én legbarátságosabb mosolyommal nyujtottam neki jobbomat, olyan gyanakodó s fürkésző tekintettel meresztette rám villogó fekete szemeit, mintha lelkembe látott volna — és e pillantás egy férfi kihívó, bátor pillantása volt...

Balázs csodálkozó kérdésére én dicsérő szavakkal elmondtam, hogy az erdőben találkoztunk, ahol ő segítette ki megrekedt hintónkat.

— Te ezt nekem nem is említetted, Elemér? — szólt Balázs szemrehányó pillantással.

— Hisz nem tudtam, kicsodák! — felelte a fiú pirosra gyúlt arccal.

— Azért nem szóltál, úgy-e, hogy meg ne dicsérjelek? Jól van, fiam, de a szerénységet se szabad túlságba vinni.

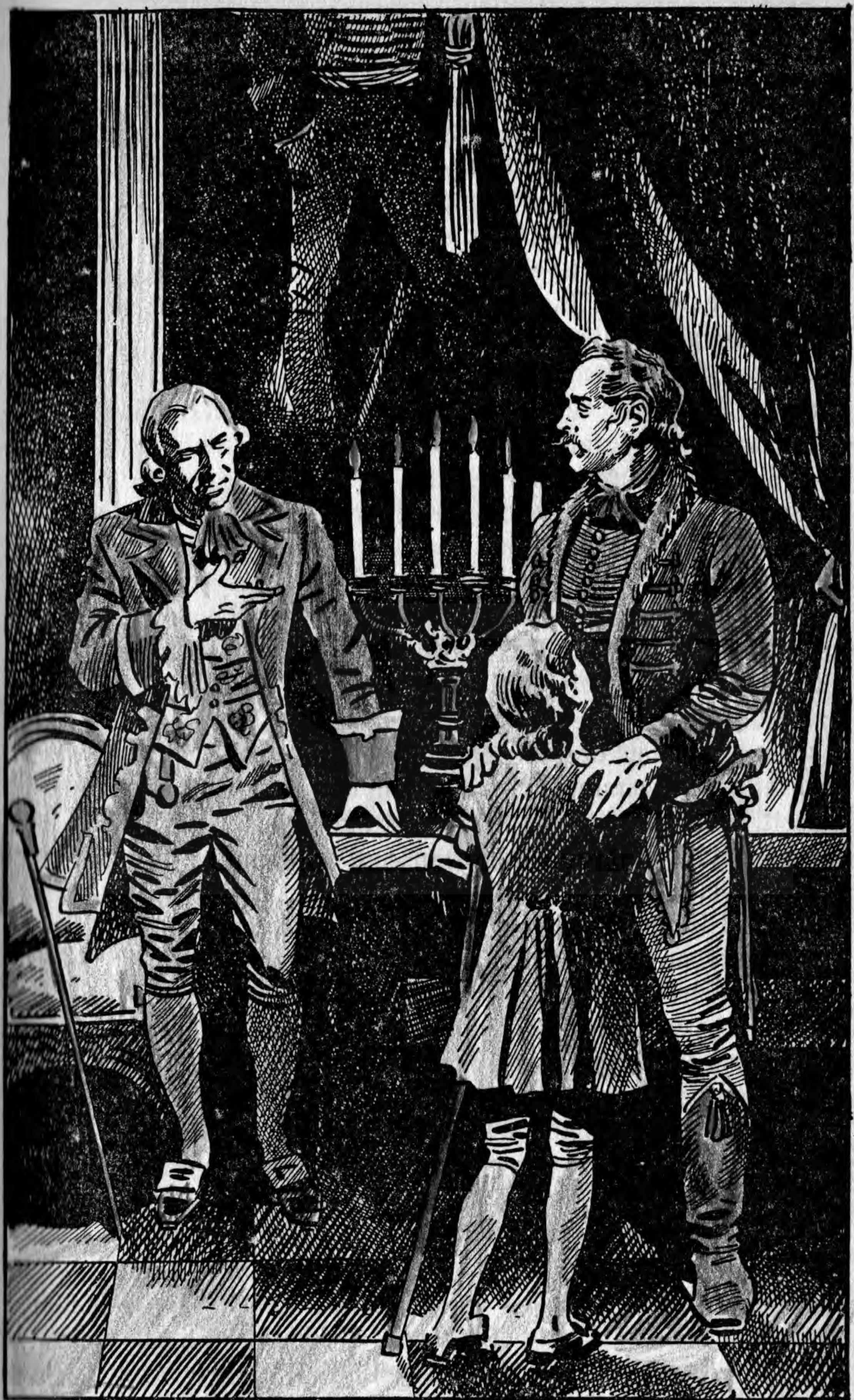
A kastély lelkésze és Elemér nevelője szintén bejött a vacsorához és hogy teljes legyen az ismerkedés, házunk vén szolgája, Mátyás megkezdte a felszolgálást.

Míg a vacsorát fogyasztottuk, addig én tisztába jöttem egy-némely dologgal...

Az én kedves Balázs bátyámat már ismered! Rajongó bolond, akinek a legósdibb fogalmai vannak a jellem, hazafiság, a név becsülete s más efféle korunkba nem illő, idejét múlt agyrémekről.

Pater Vitál, a nevelő nagyon tudós ember lehet, de bátyámnak második kiadása, ámbár jámbor könyvmoly létére, szemeinek némelykor nagyon is áthatóan éles és fürkésző pillantása van. De azért mégsem kell annyira félni tőle, mint Tarafás uram gyűlölködésében állította.

Azt azonban, amiket erről a tizennégyéves tacsónak látszó fiúról mondott, mindenben aláírom... Annyi szent, hogy tettetni, alakoskodni nem tud. Tekintetéből nyíltan kiolvasom ellenszenvét és bizalmatlanságát. De én már egy igen furfangos tervecskét forgatok a fejemben, amivel, azt hiszem, horogra keríthetjük...

— *Ha egy-két évre fiadnak fogadod, itt hagyom, Balázs!*

Most jön a negyedik személy, akit eddig se te, se én nem ismertünk, az én Rudolf fiam. Otthon harapófogóval kellett kiszedni minden szavát, itt! fecseg, mint a szarka és már az első este mindenkinek a szeretetét megnyerte. Most bánom csak, hogy nem magam neveltem, hanem idegenekre bíztam. Azok az átkozott nevelők annyira teletömték mindenféle erkölcsi együgyűségekkel, hogy noha félénk, engedékeny természetű, egész úton mégis ellenkezni mert velem. Majd megevett a méreg, mikor köpönyeget kellett fordítanom és erkölcsöt prédikálnom. Még szerencse, hogy el tudtam altatni a gyanúját és most azon a ponton állok, hogy saját fiamtól kell legjobban óvakodnom, nehogy kártyáimba lásson és megsejtse, hogy az én kezem intézi a dolgokat...

A vacsora végeztével az történt, amit sejtettem.

Midőn magunkra maradtunk Balázssal, egyszerre eltűnt arcáról a vidám szívélyesség. Fagyos, visszautasító lett velem szemben s nem hittem volna, hogy az én együgyű, elparasztosodott bátyám olyan metsző gúnnyal tud vagdalkozni:

— No, most megvallhatod, miért jöttél! Nyakig úszol az adósságban és egy jó csomó pénz kellene, úgy-e? Hanem erre hiába vársz! Jobb helyre is tudom tenni, mint a te pazarlásaidat fizetni...

Hosszú lenne egészen éjfélig tartó vitatkozásunkat és az ő szenvedélyes szemrehányásait s fenyegetődzéseit leírni. Megtapsoltad volna tehetségemet, ha láttad volna, milyen türelmes megbánással fogadta a királyi tanácsos és kamarás öccs az idősebb bátya, a paraszt, korholásait s jó útra térítő prédikálását. Szántam-bántam büneimet, javulást ígértem, mert hát mit nem tesz az ember, ha torkán van a kés. A dolog vége az lett, hogy fiam kedvéért még egyszer, de utoljára megbocsátott.

— A gyerekeknek sejteniök se szabad a mi vitánkat és hogy te engem a végletekig elkészerítettél! — mondta mély megindulással, midőn szobáinkba távoztunk...

Magad is beláthatod tehát, hogy egyelőre szó sem lehet a pénzkérdésről, hanem várni kell a jó alkalmat. Egészen nem fog megbocsátani soha, hanem azért kifizeti adósságaimat a fiam miatt. Miután efelől biztos vagyok, türelmesen kell várnom, míg ő maga hozakodik elő ezzel...

Eddig tartott a levél fontosabb része. Öméltósága elégedett mosollyal pecsételte le és titkárának: Eckhardt Ulriknak címezte az udvari kancelláriában. Azután eloltotta a csonkig égett viaszgyertyákat és vetközni kezdett, hogy reggelig még néhány órát pihenhessen.

Mély álmából azonban csakhamar felriasztotta a reggelire hívó harang kondulása. Szeretett volna ugyan még egy kicsit pihenni, de még a régi időkből tudta, hogy bátyja mily sokat tart a rendre és pontosságra.

Becsöngette tehát Vencelt és álmosan, ásítózva fogott az öltözködéshez.

— Az úrfiak a kertre néző szobában vannak. Ott van reggelire terítve! — újságolta a lábujjhegyen ide-oda csoszogó Vencel.

Öméltósága egy ablakmelletti karosszékbe ereszkedett, azután átengedte magát pótolhatatlan Vencelje műértő kezeinek.

E pillanatban a kastély ura, Sághevári Balázs, jelent meg a reggeliző szobában és jókedvűen köszöntötte a fiúkat. Hatalmas termetét csipőig érő sötét cseresznyeszín prémes kurta dolmány s ugyanilyen színű magyar nadrág fedte.

Sűrű fehér haját hátrafelé simítva hordta, de nem copfba fonva, hanem magyarosan, egyik fülétől a másikig görbe fésűvel leszorítva, mely viselet még nyíltabb s jóindulatúbb kifejezést kölcsönzött amúgy is nemes, ősmagyar vonású arcának.

A kamarás úr bosszúsan szorította össze ajkait.

— Ugyancsak jól bírja magát az öreg, pedig közel jár a hetvenhez! Várhatok, míg kibőjtölöm! — Mialatt Vencel a füleit takaró hármás vuklikat sütögette és egész hajporfelleget szórt a fejére, mindenféle gondolatok forogtak agyában.

— Mit szólnál hozzá, Vencel, ha engem is olyan kuruc adjusztirungban látnál, mint bátyámat? — kérdezte leereszkedő tréfával, midőn komornyikja a copf végét másliba kötötte.

— Jesszasz! Ilyen barbár szokást magára venne? Magaságod Bécsben mindig az első divatot követte! — merészkedett megjegyezni Vencel.

— Hja, barátom, más szél, más köpönyeg! Ha farkasok közt vagy, azokkal kell ordítanod! — jegyezte meg öméltósága bölcselkedő hangon s öltözködését befejezve, lement a reggelizőbe. Mindenkit a legnyájasabb szavakkal és mézes mosollyal üdvözölt, beillatosított kezét tüntető szívélyességgel nyujtotta Elemér felé.

— Jó reggelt, kedves kis rokon! Most látom csak, milyen vonzó külsőd van! Valóságos dalia vagy máris!

Eközben félresandítva leste, szavai milyen hatást tesznek? Bátyja tekintete jólesőleg megvillant. Elemér azonban csak olyan visszautasító, hideg daccal fogadta, mint tegnap...

— Ide ülök melléd, kis barátom! Megengeded, kedves

Balázs? Bővebben meg akarok veled ismerkedni s velem is oly jóbarátságot kell kötnöd, mint Rudolffal! — szólt és még szívélyesebben mosolygott rá.

— Ez a fiú csakugyan nem tud színlelni! Nyíltan kimutatja, hogy ellenségének tart — gondolta magában, miközben kellemes meglepetéssel vette észre, hogy gyönyörű ó-sèvresi porcellánban illatos kávét hoz be az öreg Mátyás.

Már előre borzongott attól, hogy neki is bátyja reggelijében kell részt venni, aki becsületes jó magyar szokás szerint egy kis kupa fűszeres meleg bort, hideg sültet és paprikás szalonnát reggelizett és e reggelit a két fiú is megosztotta vele...

— Ördögös fickó! Akarva se tudna jobban kedvében járni az öregnek! — gondolta, félszemével fiára tekintgetve, aki Elemérrel együtt mindenféle apró szolgálatokkal és figyelmes-ségekkel kedveskedett bátyjának.

A reggeli vége felé már messziről alázatosan köszöngetve, Cseresznyés uram közeledett...

— Ó, a mi régi hűséges Cseresznyésünk! — üdvözölte öméltósága olyan szívélyességgel, hogy a derék, egyszerű férfiú el se merte hinni, hogy ez neki szól.

Balázs úr reggelivel kínálta, de a tisztartó alássan megköszönte. Ő már régen túl van rajta és csak azt jött jelenteni, hogy a park végében álló vár toronyboltozata az éjjel leszakadt. Ő ugyan már intézkedett, hogy tüstént hozzáfogjanak a takarításhoz, de egyebekben a további parancsokat várja...

— Miféle vár az? — kérdezte Rudolf.

— Igaz, te még nem láttad! — felelte Elemér. — Ez a Ságheváriak ősi fészke s annyi érdekes monda és történeti emlék fűződik mohos bástyáihoz, hogy féltékeny gonddal őrizzük, tatarozgatjuk az idő viszontagságai ellen... Sághevári Huba nem egyszer verte el a tatárokat falai alól és üldözött Béla királyunk három napig pihent vendégszerető fedele alatt. Sághevári Aba pedig a parasztlázadás idején négy napig rejtőzködött a tövében viruló vén gesztenyefa védő lombjai között és annak gyümölcséből táplálkozott...

— Milyen szép és érdekes mindez!

Most megszólalt Cseresznyés uram:

— Az úrfi számára is volna valami üzenetem. Az erdőkerülő Pistája kora hajnalban azzal a hírral állított be, hogy ráakadt a borztanyára. Amikor tetszik, ki lehet ásni és meglesz a kívánt borztarisznya.

Elemér kitörő örömmel ugrott a tisztartó nyakába.

— Te is velünk jössz, Rudolf! Mert ilyet még nem láttái. Majd befogom kis kocsimba a ponnikat és kiviszlek. Üzenje ki, Cseresznyés apó, hogy holnap... Most pedig, mivel úgyis oda igyekeznek, elkísérjük a várhoz! Támaszkodjál a karomra, Rudolf!

— Bravó! Valóságos katonavér buzog e fiúban! Nem csodálnám, ha annak készülnél! — kiáltott fel öméltósága jól színlelt elragadtatással.

— Hiszen az akarok lenni! — felelte rá Elemér határozottan.

— Menjetek csak, kedveseim! — mondta a kamarás úr nyájasan integetve, midőn fia Elemér karjába kapaszkodott.

— Megcsaltak! Mégsem lehet oly rossz, amilyenek mondták. Vagy talán a szülői ház emlékei a jó és igaz érzelmeit kezdik ébresztgetni szívében! — gondolta Balázs úr testvéri örömmel.

— Te, Balázs, már csak bevallom, nevelt fiad valóságos boszorkánymester! Az első rohamra mindjárt bevette a szívemet. Olyan szép, derék, olyan megnyerő a viselkedése, hogy máris fiamként szeretem!

És e perctől fogva nem múlt el egyetlen nap se, hogy azonnal heves védelmébe ne vette volna, ha Elemér valaki részéről intésben vagy megrovásban részesült.

Természetesen emiatt nap-nap után tüzes vitái voltak ebéd és vacsora után páter Vitállal, aki a dorgatóriumot éppoly nélkülözhetetlennek tartotta, mint a mindennapi kenyeret.

— Méltóságodat gyengéd érzelmei elragadják, — mondta egy ízben a lelkész szokott szelídségével — csak a saját engedelmes, hajlékony természetű fiáról vesz példát. Elemér szintén a legjobb fiú, de heves, lobbanékony és akaratos természetét mérsékelni, zaboláznia kell...

— Mély érzésű, tisztelendő atyám, mély érzésű!

— Nem tagadom, hogy az, de mégis amellett maradok, amit mondtam! Nemcsak a dorgálás, hanem még a pálca is nélkülözhetetlen kelléke a nevelésnek, ott ahol kell... és Elemért is bizony párszor jól végig raktam, mikor akaratos önfejűségében nem akart a jó szóra hallgatni.

Öméltósága méltatlankodva ugrott fel helyéről.

— Micsoda? Ezt az okos, mélyérezésű fiút megverni! Bocsásson meg, tisztelendő atyám, de ez hallatlan valami! És te tűröd ezt, Balázs! — kiáltott szörnyűlködve.

— De méltóságos kamarás úr! — mentegette magát ijedtében dadogva a jámbor tisztelendő, mintha csakugyan valami rosszat cselekedett volna.

Sághvári Balázs nevetett.

— Bizony Isten, jobban szereted Elemért, mint én, aki csecsemőkora óta neveltem. Vigyázz magadra, Ottó, mert ha elcsábítod tőlem, cserébe elveszem a fiadat. Rudolfi máris nagyon a szívemhez van növe! — mondta tréfásan.

A kamarás úr mosolyogva mutogatta jól ápolt fogait, magában pedig elégedetten nevetett, hogy ilyen ügyesen rendezte a vitát. Egyik célját már elérte: fia megszerettette magát bátyjával... most már tehát csak a saját helyzetét kell megerősítenie, hogy bátyja eljátszott bizalmát és szeretetét ismét visszanyerje és e megerősödött állásból gyanú nélkül kezdhessen csel-szövényeihez...

Apró ravaszkodások és képmutatás által ezt a célját is hamarabb elérte, mintsem hinni merte volna...

Tarafástól már az első napon megtudta, hogy a rá árulkodó bécsi kémét Rübe Johannesnek hívják.

Egy pillanat alatt készen volt tervével és egyszer, mikor valami részeg szolgáról folyt a szó, ügyes fordulattal így kezdett beszélni:

— Furcsa esetem volt évekkkel ezelőtt nékem is egy részeg fickóval! Vencel komornyikom elhalt feleségének egyik testvérhúga faképnél hagyta a részeges urát, aki mindenképpen vissza szeretne volna csalogatni. De a szegény asszonynak elég volt a kínzásból és ütlegekből, tehát nem hajlott a szavára. Ekkor fenyegetni kezdte, sőt egy ízben késsel támadt reá.

A szegény asszony kétségbeesve borult lábaim elé és pártfogásomat kérte, mire én e durvaságokon fellázadva, azonnal a rendőrfőnökhöz siettem és bár a részeges ipse maga is titkos rendőrügynök volt, pár hétre mégis a hüvösre tették Rübe Johannes uramat...

Balázs úr és a tisztelendő e névre meglepetten néztek össze.

— Most jön a java! — folytatta tovább könnyed mosollyal. — Midőn kieresztették, első dolga volt újra leinni magát és bolond, részeg fővel lakásomra tört, amiért feleségét pártfogásomba vettem; e tréfája azonban félesztendei börtönbe került. Ez aztán annyira megjuhászította ökelmét, hogy többé se nálam, se feleségénél nem alkalmatlankodott.

Vitál atya egyetértő tekintetet vetett a kastély urával, mintha ezt akarná mondani:

— Nem mondtam? Az az árulkodás bosszú műve volt! Azt a sok rosszat és elvetemültséget csak bosszúból találta ki az a

gazember! — Balázs néma bocsánatkéréssel nyujtotta jobbját öccse felé.

Őméltósága remekül játszotta a meglepettet, magában pedig jót nevetett mind a kettőn. Midőn lementek, minden lépésnél, mintha saját földjén járna, büszkén és diadalmasan dobbantott a lábával a talajra.

Most már elérkezettnek látta az időt, erősnek érezte magát cselszövényei megkezdésére...

III. FEJEZET.

A BUJTOGATÓ.

Öméltósága tetőtől talpig vidékies ruhába öltözve, a tükör előtt állott és szerepét tanuló színészként előre-hátra illegette magát, azután nagyot kacagott:

— Mit szólnának barátaim, ha ebben a maskaradéban megpillantanának, — mormogta. A kalpagforma föveget is fejébe nyomta és elhagyta a szobát.

Egyenesen a parkba ment, hogy szép új ruháját mindenkinek bemutassa. A mindenféle mesterséges alakra nyírt bokrok közt eltévesztette az utat és ide-oda járkáltában egyszerre csak Elemér és a tisztartó hangja ütötte meg füleit. A régi várkastélytól vezető ösvényen közelegtek és egészen el voltak merülve a beszélgetésbe.

Amilyen bosszús volt az előbb, annyira áldotta most magában a véletlent, mely errefelé vezette. Gyorsan átlépte a keresztelő mellékutat, egy sátorozó páva alakjára nyírt taxusbokor mögé rejtőzködött, ahonnan nemcsak minden szót hallott, hanem a beszélgetők arcvonásait is láthatta.

— Cseresznyés apó nem akar nékem felelni! De hát miért nem akar? — kérdezte Elemér neheztelő hangon.

— Mert a gyanusítás nem szokásom! Azután a kamarás úr öméltósága a mi urunk testvére és vendége! — felelt tartózkodóan az egyeneslelkű, becsületes tisztartó.

— De én bizonyosan tudom, hogy Cseresznyés apó magában igazat ad nekem! Gyanakodik reá, cselszövőnek, álnoknak tartja s épp úgy fél, mint én, hogy csak megrontásunkra jött a kastélyba! — folytatta Elemér határozott hangon.

— Én ezt egy szóval sem mondtam senkinek!

— Az igaz! De azt hiszi, hogy én nem tudok a kegyelmed nyílt, őszinte arcvonásaiban olvasni?

— Hazudni nem tudok! — felelte a tisztartó erőltetetten, —

de Elemér úrfi rosszul teszi, hogy az öreg Mátyásra hallgat. Az mindig ellensége volt a méltóságos úrnak!

— Tudom! Éppen azért, mert ismeri. Balázs bátyámért ellenben életét áldozná... Ne bántsa hát, Cseresznyés apó, a mi hűséges öreg Mátyásunkat! — felelte Elemér tüzesen.

— Én nem bántom! Csak az igazat mondom! Az ellenszenv gyakran vakká és igazságtalanná teszi az embert! Éppen az úrfinak nincs oka ellenségeskedni, mert a méltóságos kamarás saját fiaként, sőt talán még jobban szereti! — szólt megrovó hangon.

— Ezt mondja Vitál atya és Balázs bácsi is! De nekem nem kell az ő szeretete, — válaszolta dacosan. — Ez is csak komédia! Ő tudja miért! De én kiolvasom sötét, álnok tekintetéből, hogy e tettett szeretet alatt gyűlölség lappang! Bármit mondjanak is, engem elveszítene egy kanál vízben...

— Igazsága van az úrfinak! — szólalt meg egy harmadik hang egyszerre mögöttük és a bokrok közül az öreg Mátyás lépett elő nagy komoran.

— Ugyan, ne lovalja még kend is az úrfit! — mordult rá Cseresznyés hosszúsan.

Az öreg cseléd komolyan csóválta fejét.

— Én nem lovalom, de olyan vagyok, mint a jó kutya. Nem látom, nem tudom, csak sejtem, érzem a veszedelmet. Azt kérdezem, ha jóban törí a fejét, mit sutognak, mit trafikálnak együtt a volt nevelő urammal titkon, éjszaka idején?

A méltóságos úr e váratlan felfedezésre oly gyors mozdulatot tett, hogy majd elárulták a bokor zörgő levelei.

— Hát Tarafás urammal trafikálnak éjszakánként? — kérdezte hevesen a tisztartó, egyszerre kiesve tartózkodó modorából.

— Bizony azzal! Annak pedig jól ismerjük a természetét! Aki vele suttog, az jóban nem törí a fejét.

Cseresznyés uram elgondolkozva csóválta a fejét.

— Én nem kívánom senki kárát, nem is szoktam ártani senkinek, hanem már többször kértem nagyságos urunkat, távolítsa el a kastélyból a volt nevelőt. Adjon neki nyugdíjat és lakást a faluban, csak ne tűrje maga mellett, — de hát hiába! Nem viszi rá áldott jó szíve. Pedig már mennyi alattomos gonoszságot művelt ez az ember!

— S még többet is fog művelni, mert most már szövetségese is van! — vágott közbe Elemér haragosan.

— Nem hinném! — felelte a tisztartó. — Majd a sarkában

leszünk ökelmének! Az úrfinak pedig csak azt tanácsolnám, viselje magát nyugodtan és engedelmesen...

— Ezt a tanácsot nem vártam Cseresznyés apótól! — for-
tyant fel indulatosan Elemér.

— Mást pedig nem várhatott tőlem! Sokkal jobban szeretem uramat, semhogy haragot, visszavonást szítsak öccse ellen a hátamögött...

— Bármit beszéljen is, ez az ember nem jó szándékkal jött ide! — makacskodott Elemér.

— Azt csak Isten tudja, ki a szívekbe és vesékbe lát! De hát kérdem, mitől tart az úrfi? Mi ártalmára lehetne öméltósága a bátyjának?

— Ez az, amit nem tudok! Ennek kellene a nyomára jönni! Cseresznyés uram csendesen mosolygott.

— Én máris a nyomában vagyok! Öméltósága minden vagyonát elverte és nyakig úszik az adósságokban. Bizonyára jó csomó pénzre van szüksége megint. És csak a jó alkalmat várja, hogy kérésével előrukkolhasson s egyetlen fiát is tán szószólóul hozta el magával...

Öméltósága a leshelyen bosszúsan harapott ajkaiba. Rop-
pantul bántotta a büszkeségét, hogy ez az együgyűnek tartott tisztartó így belelát kártyáiba. Ettől a perctől fogva még engesz-
telhetetlenebb gyűlöletet érzett iránta.

— Nincs igaza, Cseresznyés apó! Rudolfnál tisztább, nemesebblelkű fiú nincs a világon! Ő nem részese apja terveinek, tudomása sincs semmiről. Inkább meghalna, semhogy valami alattomos tettet elkövessen. Erről mindjárt az első napon meg-
győződtem! — kiáltotta Elemér hevesen.

— Hiszen nem vádképpen mondtam! Isten látja lelkemet, szívem mélyéből vonzódom ahhoz a szelíd, bánatos arcú fiúhoz, mert látom, hogy uraságunkhoz tiszta szívéből ragaszkodik.

— Atyját pedig nem szereti. Fél és irtózik tőle! Ez az, ami a szíven rágódik, ez teszi szomorúvá és bánatossá! — szólt Ele-
mér igaz részvétellel.

— Csakugyan? Megvallotta az úrfinak? — kérdezte a tiszt-
tartó meghatottan.

Elemér a fejét rázta.

— Sokkal zárkózottabb természetű! Bár engemet nagyon szeret, mégse szólt soha egyetlen tiszteletlen vagy gyanúsító szót se atyjáról... A multkor azonban, midőn a borz-ásásnál megáztunk, meghűtötte magát és lázálmában beszélte ezt ki, midőn éppen ágyánál virrasztottam...

— Ez a kölyök lakosztályunkba furakodott! Jó, hogy eszébe nem jutott hallgatódzni! — gondolta ijedt dühvel öméltósága...

Elemér pedig a megkönnyebbülés sóhajával folytatta:

— Rettenetes érzés lehet, ha az ember apját nem tudja szeretni! Istenem, mennyire tudtam volna én édesapámat szeretni! Sokszor el-elgondolkoztam én már ezen, Cseresznyés apó!

— Pedig verje ki az efféle gondolatokat a fejéből! — szakította félbe sebesen.

— De nem lehet ám! Egyik gondolat szüli a másikat! Lássanak csak, ezt magának már sokszor megvallottam, engemet az tett oly korán töprengővé és gondolkozóvá, hogy nem voltak szüleim. Míg más gyermek játszott, én mindig ezen gondolkodtam. Nem ismertem őket, még a nevüket sem tudom. Más árva-gyermek legalább nevét, származását tudja, én előttem pedig ezt mind titok leple fedi... — Hangjából rejtett panasz és fájdalom érzett ki.

— Ne beszéljünk erről, drága úrfi! — kérte majdnem könnyörgő hangon, Elemér azonban hevesen rázta a fejét.

— Mindig ezt mondják! Mikor tudom hát meg igaz nevemet és a származásomat fedő titkot? Micsoda sötét titoknak kell annak lenni, amit ily féltékeny gonddal őriznek? Életemet adnám cserébe, hogy megtudhassam! — tört ki elkeseredetten.

— Megint heveskedik az úrfi? Pedig megfogadta urunknak, hogy nem fog utána kutatni és kérdezősködni! A férfinak szavát kell tartani. Hátha meghallotta volna valaki! — szólott az öreg Cseresznyés szelíd szemrehányással.

Elemér lesütötte tüzesen villogó szemeit:

— Igaza van! — sóhajtott megadással. — Fogadást tétetett velem, hogy húszéves koromig nem igyekszem a titkot megtudni... Balázs bátyám akkor könnyekig megindult és fejemre tette kezeit, majd így szólt:

«Húszéves korodban te már érett férfi leszel! Akkor meg fogsz tudni mindent, hogy megfelelj a rád váró feladatnak.»... Hanem az még soká lesz!

E pillanatban recsegő trombitaszó harsant meg a kastély előtt és mindjárt rá felhangzott a falubeli gyermekek csúfolódó sivalkodása. Éktelen lármával kiabálták: «Elmaradt az úr a lóról!» «Elmaradt az úr a lóról!»

— Egy futár érkezik! — kiáltott Mátyás.

— Vajjon kihez? Balázs bácsihoz? — sietett előre Elemér.

Midőn már valamennyien eltávoztak, a kamarás úr is visszaindult a kastély felé:

— Óvatosabbnak kell lennem! Ez a tacsó sokkal veszélyesebb, mint hittem. De most nézzük meg, mit hozott a futár?

Lépteit meggyorsítva, épp akkor ért az udvar felőli előcsarnokba, amikor a lovas bevágtatott a kapun.

Ez a lovas hírnök az akkori időkben nevezetes személy volt, akinek csudájára minden ember kiszaladt a kapu elé, ha nehéz lován, recsegő trombitaszóval az utcán végigvágtatott.

Vörös frakkot, fehér szarvasbőr nadrágot, térdenfelül erőcsizmákat viselt. Pofoncsapott karimájú kalapján egy fehér és egy vörös structoll lengedezett.

Ez egyenruha láttára minden postamester köteles volt azonnal váltott lovat adni neki. Mikor pedig felharsant az «elmaradt az úr a lóról»-nak csúfolt trombitálása, minden szemközt jövő tartozott neki kitérni az útjából, mert csak gazdag és hatalmas emberek tehetik, hogy egy-egy levél vagy üzenet kedvéért ilyen vörösfrakkos embert lóra szólítva, addig ültetik egyik pihent lóról a másikra éjjel-nappal, míg csak rendeltetése helyére nem érkezik.

A futár a bécsi-pozsonyi vonalról jött és Balázs úrnak, megömlétségének hozott leveleket.

Balázs úr mindjárt felbontotta a magáét:

— A főrendek rendkívüli ülést tartanak. Be kell mennem Pozsonyba! — mondta.

Másnap kora hajnalban, midőn indulni készült, lovása két megnyergelt paripát vezetett a csarnok elé.

— Hát a másik ki részére lesz? — kérdezte csodálkozva.

— Bocsáss meg, édes bátyám, de a reggelek oly szépek, hogy engem sétára csábítanak! Ha megengeded, elkísérlek — szólalt meg mögötte a kamarás úr, aki épp akkor lépett ki az ajtón.

— Derék! Gyerünk hát! — kiáltotta és fiatalos könnyedséggel pattant nyugtalanul kapálódzó lova nyergébe.

A szénfekete, telivér állat, alig hogy gazdáját hátán érezte, szilajon szökel, ágaskodott.

— Csak lépésben, Tatár, lépésben! — csitította gazdája a tüzesvérű állat nyakát veregetve. A büszke paripa azonban csak kényszerítve engedelmeskedett, mert rohanni, vágtatni szeretett volna a hosszú pihenés után.

— Balázs te, jó lenne, ha valami jámborabb természetű lovat választanál magadnak! Ez nagyon is akaratosnak és tüzesvérűnek látszik! — jegyezte meg ömlétségével, látván, hogy Tatár még mindig ellenszegül a kantárnak.

— A hosszú pihenés okozza, különben szelíd, engedelmes természetű! Két éve járjuk már együtt a vidéket! ... Hanem hát ne fecsegjük el az időt...

Könnyű ügetésben vágattak lefelé a magaslatot körülkígyózó serpentin-úton és elérve a hársakkal szegett országutat, csakhamar egy gidres-gödrös, elhanyagolt mellékútra fordultak.

— Az ördögbe is, ez aztán szép! — mormogta Balázs úr kedvetlenül, midőn a fordulónál szétttekintett. De hát hiába tömtem be, az első zápor megint csak elmossa, — magyarázta öccsének. — A kamarás gondterhelt arcot vágott, midőn a vízmosások- és omlásoktól összevissza szaggatott meredek úton végig nézett.

— Miért választod ezt a nyaktörő utat?

— Mert két egész órával rövidebb a többinél! Te azonban jól tennéd, ha visszafordulnál, Ottó, mert bizony ez nem sétalovaglásra való út!

— Mindegy, egy darabon mégis elkísérlek, bátyám!

Jó darabot haladhattak, amikor öméltósága lassan-lassan visszaemlékezett, hogy suhanc éveiben ezen az úton járt rókalesre és szalonkázni, sőt valahol egy mély vízmosásos szakadéknak is kell lenni, melyen rozzant fahíd vezet keresztül.

Meg is kérdezte bátyjától, messze vannak-e még a szakadéktól? Azt a feleletet kapta, hogy háromnegyed óra múlva elérik.

Ez idő alatt csakugyan elérték a mély vízmosást, ahol öméltósága búcsúra nyujtotta a kezét.

— Tovább már nem kísérlek, bátyám! Mikor várhatunk vissza?

— Ha valami nem hátráltat, éjféltre!

— Isten áldjon! De éjszakának idején csak nem kockáztatod ezt az utat? — kiáltott ijedten...

— Nem először teszem! Tatár lábai biztosak! — felelte rá nyugodtan bátyja és útnak indult.

Öméltósága amíg csak láthatta, nem mozdult helyéről, midőn azonban az út kanyarulatai elfedték szemei előtt, leszállott lováról és apróra megvizsgálta a keskeny, korhadozó hídnak minden porcikáját.

A kastélyban Vencel egy levélkével már várta.

Midőn elolvasta, arca kiderült s szemeiben kaján, alattomos öröm gyúlt ki.

— Ha Ulrik ügyesen veti horgát, bele fog harapni! De mit is beszélek! Cselszövésben, bujtogatásban nem akad neki párja...

Az elvetett konkoly ki fog kelni, mi pedig tiszta búzát aratunk!
— mormogta fogai között, azután hirtelen Vencelhez fordult:

— Hol van a fiam?

— A könyvtárteremben van, méltóságos úr!

A kamarás úr erre egyenesen odasietett.

— Jó, hogy itt talállak! A kancellártól futár érkezett. Egy fontos kérdés kidolgozásával bíztak meg. Ecélből több idézetre lenne szükségem Colbert és Hamilton munkáiból. Te mindkettő nyelvét jól érted, fordítsd le hát a kijelölteket, — mondta sebesen, miközben kikereste az óraláncán függő csecsebecsék közül a kis aranyírónt.

A Ságheváriak könyvtárát akkoriban is megnézhetette akárki, mert egy egész óriási termet foglalt el, melynek felső részét egy körülfutó karzaton végig lehetett járni.

Mind drága bőrbe kötött könyvek voltak, a tudományok minden ágazata, a legtöbb élő és holt nemzet nyelvén képviselve volt. Pompás díszkiadások, fejedelmi könyvtárak számára való ritkaságok, nagybecsű kéziratok, incunábulumok, a láncsal lezárt óriási kötetektől kezdve a legfinomabb maroquin kötésig és mindez szépen rendezve, szembeötlő, gyönyörű osztályozással.

Ezért szeretett «a könyvmoly», mint Rudolfot Balázs úr tréfás kedveskedéssel elnevezte, annyira a teremben időzni. Ha egyszer ide vehette magát, még Elemér is csak nagynehezen tudta lecsalogatni és most is annyira el volt merülve az olvasásba, hogy atyja zajos belépésére valósággal megrázkódott.

— Természetesen mától fogva nékem is a legnagyobb visszavonultságra lesz szükségem, hogy eszméimet megérlelve, művemet kidolgozhassam. Majd kikeresek a parkban valami csendes rejtekhelyet, a cselédségnek pedig meghagyom, hogy semmi szín alatt ne merjenek zavarni! — beszélte tovább nagy hangon, mialatt a lapokat forgatva, irónjával jegyezgetett... de amint véletlenül feltekintett, fiának kételkedést és visszatetszést kifejező tekintetével találkoztak szemei.

Az apa és fiú közötti hideg, szeretetlen viszony ahelyett, hogy javult volna, napról-napra növekedett. Rudolf, ahol csak lehetett, ösztönszerűleg kerülte az apjával való találkozást, mert nem tudott részese lenni semmiféle alakoskodó játéknak és két-színűségnek.

Öméltósága erre rendesen csak gúnyosan, fölényes mosollyal válaszolt, most azonban oly zord, fenyegető tekintetet lövellt fiára, hogy az belesápadt:

— Nos? — kérdezte jéghideg, metsző hangon.

E pillanatban a faragott, címeres ajtószárnyat nagy robajjal felrántották.

— Tégedet csak itt kell keresni! Ugyan, mit bujod örökösen a könyveket! Erre akkor is ráérsz, ha megvénülsz! Gyere, Rudolf! — kiáltott vígan a betoppanó Elemér. Midőn azonban a kamarás urat megpillantotta, egyszerre kedveszegetten elhallgatott és erőltetett meghajlással, szó nélkül távozott.

Öméltósága gonosz pillantással nézett utána.

— Csak ezt akartam! Ahová most mégy, oda nem kell tanu — mormogta. — Azután fiának meghagyta, hogy az idézetekre szobájában várakozik és gyors léptekkel elhagyta a könyvtártermet.

Elemér ezalatt bosszúsan ballagott lefelé a lépcsőkön. Az előcsarnokba érve, szórakozottan pillantott a falu felé, a másik pillanatban azonban már érdeklődve figyelt, mert a hosszú utca csak úgy feketéllett az emberektől és lármás dobpuffogás, réztányér csengés, klarinét sivítés hallatszott a kastélyig.

— Mi történik a faluban? — kérdezte a cselédektől, de csak a lovászgyerek tudta megmondani, hogy komédiások vannak ott betanított kutyákkal és majmokkal.

— Egy fekete komédiás veri a dobot és réztányért, a másik pedig egy csudaokos lovacskával produkálja magát.

— A lovacskát látnom kell! — kiáltott élénken és a másik pillanatban már, a rövidebb utat választva, sietett a falu felé.

Közel a komédiásokhoz egy finoman öltözött idegent látott az országút fái alatt fel-alá sétálgatni, aki látszólag annyira el volt merülve a gondolataiba, hogy mindaddig észre se vette, míg csak szemtől-szembe nem állottak egymással.

Amint azonban felpillantott, a bámulat és megdöbbenés kiáltásával hátrált visszafelé és a váratlan felindulástól e szavak röppentek el ajkairól:

— Ilyen hasonlóság lehetetlen! Lehetetlen! Ez az ő fia! Ennek kell az eltűnt fiúnak lenni! ...

Elemért villámcsapásként érintették a hallottak és egész teste megremegett belé.

— Ismerte atyámat, szüleimet? — kérdezte elfúló, reszkető hangon. Szorongó lelkének minden vágya és aggodalma tekintében égett.

Az idegen ezalatt szemmeláthatólag erőlködött, hogy leküzdje megindultságát:

— Nem csalódhatom! Nem! Ezek a szemek! E tekintet egé-

szen az övé! A hang is, csakhogy fiatalabb csengésű! S ha még az a fekete anyajegy is a nyakán lenne...

Elemér elfojtott kiáltást hallatott és egyetlen rántással feltépte kihajtott elejű ingének magas gallérját:

— Az az anyajegy a nyakamon van! Beszéljen, beszéljen! — lihegte. Szörnyű izgalmában alig tudott szóhoz jutni.

— Mindenekelőtt nyugalom és hidegvér, — csillapította komoly hangon az idegen, aki ekkorra már egészen visszanyerte higgadtságát.

— Ki volt atyám? Kik voltak szüleim? — esengett Elemér.

— Ki volt? Hát mi a neve magának, fiatalember? — kérdezte bámulva az idegen.

— Véghvári Elemér!

Az idegen meglepetve csóválta fejét...

— Ez nem atyám neve? — kérdezte szorongva Elemér.

— Nem! — volt a határozott válasz, azután sebesen hozzátette:

— Ki nevelte föl? Kinek a kastélya ez itt?

— Sághvári Balázs volt nevelőatyám. Övé ez a kastély!

Az idegen újra az ijedtség és elszörnyedés hangjával hátrált.

— Micsoda, övé ez a kastély? Sághvári Balázsnál lakik? Ez az ember a nevelőapja! Most már értem! Ez a leghitelesebb bizonyíték! — kiáltott olyan szilaj felháborodással, hogy Elemér szinte szavát vesztette és csak rémülten meredt rá...

— Itthon van Sághvári Balázs? — kérdezte azután sürgető hangon az idegen.

— Nincs! Pozsonyba ment!

Az idegen megkönnyebbülten sóhajtott fel.

— Hála Istennek! Majd veszembe szaladtam én is! — dörögte, majd szörnyű komolysággal folytatta:

— Inasomat látom jönni a falu felől. Eltörött kocsim helyre van igazítva. Fiatalember, ígérje meg, hogy e találkozásról egy teremtett léleknek se szól! Különösen Sághvári Balázsnak nem szabad róla tudni.

— Nevelőatyámnak?

— Ne nevezze így — szakította félbe hevesen. — Éppen neki nem szabad tudni rólam...

— Ó, uram! Mindenre kérem, ami szent, ha ismerte szüleimet, mondja meg, kik voltak és mit jelentenek rejtélyes szavai? — esdekelt a fiú, fogadalmát, mindent feledve.

— Igérem, hogy mindent meg fog tudni, ha megigéri, hogy

a bűnösök lakolni fognak! — szólott az idegen ünnepélyes hangon.

— A bűnösök! Hát bűn történt? — kiáltotta megrázkódva Elemér.

Az idegen idegesen felnevetett.

— Csak a bűnt szokták a titok leplébe burkolni... Mennél nagyobb a bűn, annál féltettebb a titok... De én tudom, hol kell keresni a bizonyítékokat és meg is fogom találni. Rövid idő múlva kezében lesznek a bizonyítékok, melyekből meg fog tudni mindent... Azok majd megmagyarázzák, ami rejtély van mostani szavaimban.

— Soká lesz az? — kérdezte csüggedten Elemér.

— Nem! Ha én nem jöhetek, majd egy megbizottam fogja átadni...

Egy egyenruhás inas közelgett a beszélgetők felé:

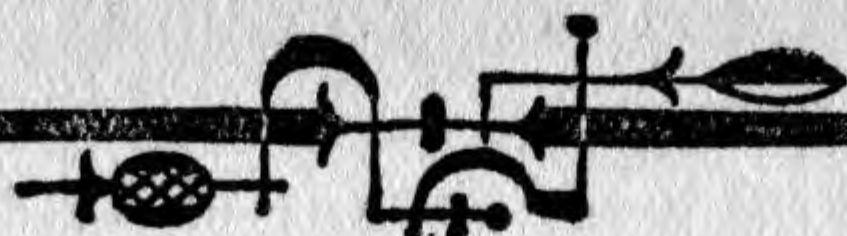
— A kocsi az országúton várja Magasságodat! — jelentette mély meghajlással.

— Jól van — intett nagyúri leereszkedéssel az idegen. — Tehát csak titok és óvatosság! Ha levelet fog kapni, annak minden szavát feltétlen parancsként kövesse! — folytatta és hangját egészen a suttogásig halkította. — Egyetlen szó is áruló lehet! Akkor pedig minden elveszett és a titok titok, a bűn pedig büntetlen marad örökre! Ép azért nem árulhatok el most idő előtt semmit! — gyorsan búcsút intett és sebes léptekkel egy mellék-ösvényre fordult.

Elemér még akkor is merőn nézett abba az irányba, amikor az idegen már rég eltűnt. Azután nyugalmát vesztett szívvel s felzavart lélekkel tért vissza a kastélyba.

Öméltósága az ablakból leste és pokoli öröm rajzolódott arcán, midőn megpillantotta.

— Úgy látszik, Ulrik jól végezte dolgát... Most már csak várjuk a következményeket...

IV. FEJEZET.

A LEVÉL.

— Mi leli ezt a fiút, tisztelendő atyám? Azelőtt kötéllel se lehetett volna egyhelyben tartani, most meg órákhosszat némán elüldögél egymagában. Ha szólnak hozzá, felriad, mintha álmából ébredne, amellet konokul tagadja, hogy valami baja volna. Tán összezörrent valakivel? — kérdezte Balázs úr a tisztelendőt.

— Éppen én is erről akartam nagyságoddal beszélni!

— Tán atyaságod pirongatta meg kelleténél erősebben valamiért? — folytatta Balázs úr a kérdezősködést.

— Isten mentsen! — tiltakozott buzgón a nevelő. — Mióta vendégeink itt vannak, a legpéldásabban viseli magát. A legkisebb szilajságot vagy hirtelenkedést se lehet szemére vetni. Aztán egy kis pirongatást csak nem vesz annyira a lelkére, hogy hetekig begubózzon tőle!...

— Hetekig! Eszerint míg én Pozsonyban tartózkodtam...

— Igenis, Elemér mogorva, emberkerülő viselkedése attól a naptól kezdődött, midőn nagyságod Pozsonyba indult! Annak pedig a holnapi nappal éppen három hete lesz!

— Talán Rudolf fal zördültek össze? — találgatta tovább Balázs úr.

— Dejszen az inkább a nyelvét harapná el, semhogy egy bántó szót szóljon neki. Hiszen annyira szereti, hogy ő búsul rajta legtöbbet és mindent elkövet, hogy felderítse. De semmire használ! Se az ő jóakarata, se az én kérlelő szavaim! Hiszen ismeri a természetét nagyságod. Amit nem akar megmondani, az harapófogóval se lehet kicsikarni belőle!

— Fájdalom! E hibájáról nem tudtuk leszoktatni. Tegnap is, ma is, hiába kértem, vallattam. Egy darabig konokul csak azt hajtogatta, nincs semmi baja, azután pedig hallgatott, úgyhogy utoljára méregbe jöttem, hogy elkergettem magam elől! — felelte Balázs úr bosszúsan.

Vitál atya kedvetlenül csóválta fejét:

— No pedig, ha nagyságodnak nem tárta ki a szívét, akkor senkinek se fogja megvallani a világon...

Balázs úr egy darabig némán nézte, midőn azonban öccsének a hangját meghallotta a folyosón, kisietett:

— Jó, hogy itt talállak! Nem akartalak munkádban háborgatni! Van egy kis időd?

— Számodra mindig, bátyám! — felelte készségesen a kamarás úr. Különben is hozzád indultam, mert holnap Pozsonyba kell mennem. Egynémely iratot akarnék megnézni a megyei levéltárban.

— Nos?

— Meg akarom kérdezni, nincs-e valami elintéznivalód. Szívesen elvégezném azt is!

Balázs urat, aki különben is nagyon ellágyult hangulatban volt, igen meghatotta ez a gyöngéd figyelem. Barátságosan karofogta öccsét és szobájába vezette, ahol aggályaival együtt elmondta neki az iménti beszélgetést.

Öméltósága először igen megilletődöttnek látszott, azután pedig minden ékesszólását elővette, hogy bátyját megnyugtassa. Ez részben azzal az érveléssel sikerült is neki, hogy az emberkerülő mogorvaság a kamaszévek sajátja és ebben az időben az ő Rudolfja is szakasztott ilyen módon viselte magát. Legjobb orvossága: szépen magára hagyni, míg kimorfondirozza magát...

— No látod, ez nekem eszembe se jutott volna! Persze, hogy ez az oka! Nem is lehet más! — hagyta helyben Balázs úr egészen megvigasztalódva, mire öccse ezzel a váratlan kérdéssel szakította félbe:

— Bátyám te, ennek a mi Elemérünknek a vonásai engem élénken emlékeztetnek valakire, de bárhogy töröm a fejemet, nem tudom kitalálni, kire? E tüzes villogású, beszédes szemeket, e nemes vonású arcot mintha már láttam volna valahol.

Mély csendesség támadt a szobában és a kamarás úr abban a hiszemben, hogy bátyja nem hallotta, amit mondott, másodszor így adta fel a kérdést:

— Tulajdonkép kik voltak a szülői, honnan került hozzád és miért van mindez oly mély titokba burkolva?

— Mit kérdezed? Mi közöd hozzá? — kiáltott rá Balázs úr durván. Indulatosan felugrott az asztal mellől, ott akarta hagyni öccsét, de a másik pillanatban, mintha megbánta volna hevességét, elfojtott hangon folytatta:

— Ne kérdezz erről se engem, se mást, Ottó!

A kamarás úr először sértődött arcot vágott, midőn azonban bátyja halvány, feldúlt vonásaira nézett, megilletődve kérlelte:

— Ne haragudj, ha valami megrázó haláleset, vagy éppen valami gyötrelmes titok emlékét újíttam fel szívedben! — mondotta sajnálkozó hangon.

— Úgy van! Nehéz és sötét titok lebeg a szegény gyermek és családja felett. Megmérgezném vele lelkét és egész ifjúságát, hacsak sejtetném is vele. Elég gondot és gyötrelmet okoz az is, hogy ez a titok titok maradjon előtte! — válaszolt bátyja.

— Úgy, hát sejt valamit?

Balázs úr csendesen biccentett:

— Párszor már kérdezte tőlem valódi nevét! Pedig, ha ezt megmondom, elárulok vele mindent...

— Mit feleltél hát neki?

— Fogadást tettem vele, hogy többet nem kérdezősködik!

A kamarás úr fejét rázta, hogy ebben nem ért vele egyet:

— Ez nem elég, Balázs! A legjobb megoldás lenne, ha fiadnak fogadnád és nevedet ráruházva, az egész titkot örökre elhallgatnád előtte...

Bátyja pár pillanatig merőn nézett rá, azután fejét lehajtva gondolkozott:

— Erről már gondolkoztam, Ottó, de a Sághvári név nem olyan, mint a ruha, amit ma felvesznek, holnap meg levetnek...

— Nem értelek!

— A titok nem maradhat örökké titok! Húszéves korában tudnia kell mindent, hogy atyja nevét tisztázhassa. Néked megvallok ennyit. Amint őt ismerem, ekkor letenné a mi nevünket! Így hát addig csak viselje mostani nevét...

— Te fogod neki a titkot felfedezni, Balázs?

Balázs úr borúsan csóválta a fejét:

— Nem élek én addig és ez eszembe juttatja, hogy halandók lévén, minden percben elmúlhatunk...

— Ugyan mi jut eszedbe! — szörnyűködött öccse hevesen.

— Ne szakíts félbe minduntalan. Egy ízben már úgy is gondolkoztam róla, hogy egyetmást közölni kellene veled. Hallgass hát ide.

Amint már mondtam, Elemért nevem és vagyonom örökösévé szándékoztam tenni és erről szóló törvényes végakaratomat át is adtam Szentpéteri János uradalmi ügyvédünknek, hogy helyezze letétbe a káptalannál. Ami annak rendje-módja szerint meg is történt.

A végrendeletet azonban egy hónapja visszakértem és megüzentem az ügyvédnek, hogy jöjjön el mielőbb törvényes kellekkel ellátni az újabb testamentumot, melyben csupán csak vagyonomról intézkedem. A fiskális úr máig se jöhetett, mert súlyos betegen fekszik és hetek, vagy tán hónapok múlva lesz egészséges.

— Ugyan no, bátyám, már mirevaló ez a sürgős végrendekezés? Hiszen erős, egészséges vagy! — korholta szelíd szemrehányással a kamarás.

— Nagyon sürgős! — felelt Balázs úr komolyan. — Emberek vagyunk, minden percben készen kell lennünk...

— Az Elemér nevét és titkát rejtő iratok és okmányok az én kezemben vannak, és hogy hivatlan kezek ne férhessenek hozzá, olyan rejtekhelyen őrzöm, amelyet rajtam kívül nem fedezhet fel senki.

Már most, ha én véletlen meghalnék, a titok örökre el lenne temetve és a szent hagyaték nem jutna soha a fiú kezeibe. Épp ez okból, végrendeletem mellett van egy lepecsételt táská, amely a rejtekhely titkát és kulcsát őrzi. Elemérnek csakis húszéves korában szabad átadni, ha ugyan addig a véletlen másképp nem fordít a dolgokon...

Igérd meg nekem tehát, Ottó, hogy ez csupán kettőnk titka marad és ha velem valami történnék, e csomagot érintetlenül és megőrzés végett átadod a káptalannak.

— Nemesi szavamra és becsületemre ígérem ezt néked, bátyám, — válaszolt öccse ünnepélyes kézszorítással.

Balázs úr még szólni akart valamit, de e percben egyik ispánja jött érte és a közeli majorba hívta. A kamarás úr is nagy vígan elhagyta a szobát és előbbi ünnepélyes hangulatához éppen nem illő vidám dudolgatással a parkba indult.

— Lássuk csak, mit csinál ilyenkor a fiam? Mindent jó tudni az embernek!... Az imént a fák között láttam bujkálni, közben már bizonyára ráakadt a mi kedves Elemérünkre tóparti magányában! — mormogta gonosz nevetéssel, miközben egy lugasformán összeboruló mellékútra fordult.

A tó közelében lassítani kezdte lépteit, mert éles fülei csakugyan halk beszélgetést hallottak a földig aláhajló fűzfák alól. A tavacska egy részét ezek szegték és az így képzett nagy félkörnek a közepén Pán isten szobra állott, sűrű taxusfallal a háta mögött.

Emögé a taxusfal mögé húzódott tehát, ahonnan nemcsak

mindent hallott, hanem láthatott is és éppen akkor ért oda, amikor fia ezeket mondta:

— Ide bújsh tehát! Azért nem talál rád senki!

— Ide hát, hagyjatok nekem békét. Embert se szeretek látni!
— felelte rá indulatosan Elemér.

— De hát mi lelt? Mi bajod? — kérdezte részvétellel. De hiába várt feleletre, barátja makacsul összeszorított ajkakkal hallgatott.

— Elemér, most se akarod megmondani, mi bajod?

— Ugyan ne zaklass annyit te is! Hányszor mondjam már! Nincs semmi bajom!

— Jól van, megyek! Ezt az elutasítást azonban nem érdemlem tőled! — mondta Rudolf inkább szomorú, mint megbántódott hangon és mankója után nyúlva, felkelt a gyéppamlagról.

Elemér azonban felugrott és mindkét karjával átölelte:

— Ó, ne haragudj rám! Ne tetézd gyötrelmeimet még azzal is, hogy megbántottalak! De nem szólhatok, nem szabad szólanom senkinek, ha azt akarom, hogy kínzó gyötrelmeim véget érjenek... — kiáltott szenvedélyes kitöréssel.

Rudolfot ez a nem várt kitörés egészen megdöbbenettette.

— Jól van, nem kérdezlek többé, csak ne izgasd magad! — kérte csillapító hangon, — ámbár sejtem, hogy a nevedet és származásodat fedő titokról van szó. Más nem gyötörne annyira! Pedig hidd el, jobb, ha az ilyent mennél később tudja az ember! ...

Elemér válasza csak egy néma pillantásból állott, de a pillantása elárulta, hogy ő meg éveket adna életéből minden percért, ami azt az időt közelebb hozná.

— Rudolf, mily szerencsés vagy te! — sóhajtott a kis idő múlva.

— Azt hiszed! — szólt az keserű mosollyal.

— Te tudod ki vagy, ismered szüleidet... de én se apámra, se anyámra nem emlékszem! Egyetlen vonásuk se maradt meg emlékemben!

— Hát olyan kis korodban haltak el? — kérdezte résztvevő hangon.

Elemér egy pillanatig izzó szemekkel nézett rá:

— Hiszen ha csak meghaltak volna, én is a visszaemlékezés megnyugvó fájdalmával viselném sorsomat, mint a többi árva. De ez az, amit nem tudok! Amire a multból emlékszem, az csak nevelődajkám és Balázs bácsi képe... Egy nagy kerttel körülvett köházban laktunk s dajkám hozzátartozóin kívül más idegen sohase jött a házba.

Barátja makacsul összeszorított ajkakkal hallgatott.

Ahogy apró játszópajtásaimtól hallottam és mitsem sejtő, boldog tudatlansággal, dajkámat én is anyámnak, ennek bátyját pedig apámnak hívtam, és csak akkor kezdtem csodálkozni, amikor dajkám azt mondta, hogy az időnként megérkező Balázs bácsit kell apámnak hívni, mert ő az én apám...

Amikor Balázs bácsi ezt megtudta, kemény szemrehányásokat tett dajkámnak, hogy miért nem hagyott meg e hitben. Erősen meghagyta neki, hogy jövőre óvatosabb legyen és ne sejtessen velem, hogy nincsenek szüleim.

Ezt azonban én véletlenül meghallottam, és meghallottam más egyebet is. Dajkám és hozzátartozói azt hitték, alszom, pedig én suttogó beszélgetésüknek minden szavát behallottam kis alvószobámba.

Így tudtam meg lassanként, hogy nekem nincs anyám, apám, de még a nevem se az enyém! A többi fiúnak van, nekem meg nincs? De hát miért?

Szüntelen ezzel a gondolattal foglalkoztam, dajkámnak és hozzátartozóinak mindaddig nem hagytam békét, amíg csak ezek az egyszerű emberek, kifogyva minden kifogásból, elmondták, ami keveset tudtak. A többit kérdeztem meg nevelőatyámtól, Ságvári Balázstól...

Bár ezt a keveset se tudtam volna meg! Bárcsak megmaradhattam volna abban a hitben, hogy Balázs bácsi az apám. Ő legalább így akarta. De hiába, a véletlen meghiusította a jó szándékot... Egyszer aztán az is eszembe jutott: hogy másnak is meghaltak szülei! Miért nem titkolják el azoknak is a nevét és haláluk körülményeit? Miért van éppen én nálam minden oly szörnyű titokba burkolva?

Ez a gondolat azután végképp felzavarta minden nyugalmaimat. Mint a szarvas az oldalába lőtt nyíllal, úgy jártam-keltem én is e gondolattal... Mi lehet a titok? Valami szörnyű esemény vagy megrázó történet rejlik-e mögötte? Vagy valami bűnt, vagy szégyenteljes dolgot kell a mély titkolódzással takargatni?

— Istenem, mennyit szenvedhettél! — kiáltotta Rudolf és barátja kezét megragadta.

— Amikor Balázs bácsit megkérdeztem, iszonyúan felindult, azután pedig haragosan rám rivallt, hogy hagyjak békét ezeknek a dolgoknak! — folytatta tompa, ércetlen hangon Elemér...

— Balázs bácsi jót akar! Fogadj neki szót! húszéves korodban megtudod, — akkor már férfi leszel és erős lélekkel nézhetsz szembe mindennel! — mondta megindult hangon Rudolf.

— Az egy végtelenség! Addig nehéz lesz ezt a gyötrő bi-

zonytalanságot elviselni. Hátha szüleimet meggyilkolták? Hátha ártatlanul meggyalázták nevünket? Hol keressem akkor a gyilkost, nevünk meggyalázóját? Kin bosszuljam meg szüleimet? Hiszen én lennék a kerek föld leggyávább, leghitványabb teremtménye, ha nem tenném.

Hej, hogy szikráztak ennek hallatára öméltósága szemei és még akkor is ördögi örömmel dörzsölgette kezeit leshelyén, amikor a fiúk már messzire távoztak a fűzfák alól.

— Minden úgy megy, mint a karikacsapás! — ujjongott magában. Most már a játék nyerve van, mert az a bizonyos levél világgá üzi a háztól... Arról pedig majd gondoskodom, hogy soha vissza ne kerülhessen erre a tájra... mormogta, miközben óvatosan széthárítva a bokrokat, egy egészen ellenkező irányú mellékútra fordult.

— Úgy van! Az az idő lesz a legalkalmasabb! Balázs Pozsonyban lesz és nekünk szabad kezünk marad a cselekvésre! — mondta magában, hosszú töprengés után. — Amikor látta, hogy sétája közben majdnem a parkot érintő vadaskertig jutott, kinyitotta a kis korhadt lécajtót és a rét közepén magányosan álló vén vadkörtefa felé lépdelt.

— Megnézem, van-e valami üzenet a számomra? — dünyögte és midőn az erdőszélen legelésző pár őzsután kívül más élőlényt nem látott a közelben, a fa odvából egy összehajtogatott levélkét vett elő, melynek olvasása azonban ugyancsak elrontotta a jókedvét:

«Tulpenbauer nap-nap után jobban türelmetlenkedik, nem akar tovább várakozni! Erős a gyanúm, hogy többi hitelezőinket is ő sarkallja. Ez a vén róka valamit forgat a fejében. Ama bizonyos váltókat, törik-szakad, de ki kell váltanunk rövidesen...»

Aláírás nem volt, öméltósága azonban enélkül is tudta, hogy titkárjától jönnek e sorok. Nagyon nyomott hangulatban tért vissza a kastélyba. Azonnal íróasztalához ült, több levelet írt, melyeket, midőn besötétedett, szokás szerint Tarafás uram vitt a szomszéd városba.

— Addig mit se tehetünk, míg Balázs itthon van! Különben majd meglátom, micsoda híreket hoz Seligmann. Holnap találkozom vele Pozsonyban! — mormogta mélyen elgondolkozva és mivel már későre járt az idő, becsengette Vencelt, hogy segítségére legyen a vetkőződésnél.

Másnap kora hajnalban útnak indult, de még aznap híradás érkezett tőle, hogy a kancellár hívására, fontos ügyekben Bécsbe

kellett utaznia. Nyolc nap múlva tért vissza, még komorabban, még kedvetlenebbül.

— Igazi cigányéletet élünk! Te megjöttél, én pedig megyek! Bizony Isten, szeretném, ha már vége lenne ennek az örökös ülésnek — mondotta Balázs úr a következő napon, amint fiatalos könnyedséggel lovára pattant.

— No, nem tart már soká! — vigasztalta öccse, aki a többiekkel együtt lekísérte az udvarba. Különben mikorra várhatunk vissza?

— Mához egy hétre! János-napján itthon leszek!

— Úgy rohan, mint valami táltos! Én nem tartanám hátszlónak ezt az akaratos dögöt! De hát a nagyságos úr nem hallgat a szóra! — mormogta fejcsóválva az öreg lovász, amint ló és lovas eltűntek az első kanyarodónál.

— Miért sóhajtott olyan nagyot, nemzetes uram? — dörögte ugyanekkor az öreg Mátyás a mellette álló tisztartó fülébe.

Cseresznyés uram zavarában a torkát köszörülte, mert nem szerette, ha valami ellágyuláson kapták. Most is elutasító hangon felelte:

— Hát csak azért, mert jól esett. Ha az ember vénülni kezd, könnyen áll nála az ilyesmi!

A vén szolga azonban hitetlenkedve csóválta a fejét:

— Keményebb embernek ismerem kegyelmedet! Vallja be, hogy urunkért aggódik! Egy olyan szilaj dög hátán, azon a nyaktörő hegyi úton még egyszer baj történhetik! És hozzá még tizenharmadikára, péntekre ígerte visszatértét! Ez kétszeresen rossz nap! Csak valami baj ne érje! — dörögte aggodalmasan.

— Nem röstelli az ilyen vénasszonybeszédet! — dorgálta Cseresznyés indulatosan, de csak azért, hogy saját aggodalmát elpalástolja.

A kamarás úr, szobájába érve, türelmetlenül csengetett Vencelért.

— Ezt a levelet rögtön a városba viszed és futárt fogadsz! — mondta, miközben pár sort vetett sebesen a papírra és címeres gyűrűjével három helyen is lepecsételte.

— Így ni, ezzel hát rendben volnánk. Három nap múlva Ulrik vagy Seligmann itt lesz... és átadják neki a levelet. Hahaha! mire Balázs hazajön, az úrfinak csak hült helye lesz a házban! — mormogta, azután pedig fennhangon hozzátette:

— Siess vele, hogy délre itthon légy!

Éppen delet harangoztak, mire Vencel hazatért. Mindjárt

utána egy kopott utazóhintó gördült be az udvarra, melyből egy ferencrendi szerzetes szállott ki s Vitál atyával és a kastély urával óhajtott beszélni.

Az utóbbi távollétében a kamarás úr fogadta a vendéget. Midőn Vitál atya megpillantotta, bámulva csapta össze kezeit:

— Per amorem Dei! Hol jársz erre, Polikarp testvér?

— Érted jöttem! A rend főnöke meghalálozván, egyhangulag téged választottak meg helyére és a szerzet azonnali visszatérte-
det óhajtja! — felelt Polikárp atya. Öméltósága zajosan gratulált az új rendfőnöknek s örvendező kézdörzsölgetés között invitálta őket befelé.

A jámbor Vitál atya sóbálványként állott ott s pár pillanatig szinte szavát vesztette meglepetésében. De szelíd természetéhez és fogadalmához híven, engedelmesen fejet hajtott a szerzet akara-
rata előtt és ebéd után mindjárt hozzá fogott a készülődéshez. Mikor a kocsi előállott, öméltósága még egyszer biztosította, hogy bátyja rendkívül fogja sajnálni, hogy személyesen nem vehet búcsút tőle.

— Önagyságát Pozsonyban felkeresem! — szólt Vitál atya és midőn mindenkitől elbúcsúzva, Elemért karjaiba zárta, jóságos szemeiben könnyek ragyogtak és hangja majdnem megtagadta a szolgálatot a nagy felindulástól.

Mindenki megilletődve nézett a távozó kocsi után, csak öméltósága dörzsölte boldogan és elégedetten kezeit, midőn visszatért szobájába.

— Ez hát elment! Egy ellenféllel megint kevesebb! Maga a véletlen is szövetségesünk-ké szegődik! ... Még három nap ... és a Sághvári-kastély minden kincsével, gazdagságával a miénk! ... Én és fiam leszünk az egyedüli örökösök! — dörmögte magában.

Alkonyattájban, rendes szokása szerint, most is elsétált a vadaskert közelében álló odvas körtefáig, nem is álmodva, hogy már napok óta két árgusszem kíséri minden lépését.

Az öreg Mátyás vette észre a dolgot és mert Cseresznyés kételkedésével nem boldogult, Elemért avatta a titokba.

Hanem hát hiába vigyáztak, leskelődtek. Az odú nap-nap után üres maradt és egy teremtet lélek se közeledett a magányos körtefához.

A kamarás úr alig mozdult ki a kastélyból, vagy ha kimozdult is, hát csak rövid sétákat tett a ház körül és a nap legnagyobb részében művét diktálta fiának.

— Meddig várjunk még? — kérdezte türelmét veszve Elemér, midőn a negyedik napon se vettek észre semmit.

— Türelem, úrfi! Óvatosabbnak kell lennünk! Talán észrevették, hogy rájuk lestünk és most ki akarnak bőjtölni, — biztatta Mátyás.

— Mit tegyünk hát? — kérdezte újra Elemér, aki az öreg állításaitól egészen feltüzelve azt remélte, hogy az oduba rejtett levelekből fontos titkok nyomába fog jutni.

— Mit tegyünk? Bízva csak rám az öröködést!

Elemér, Robaj nevű agarát előfüttyentve, a földekre indult. A nap melegen sütött, így hamar visszafordult a falu felé vezető árnyas útra. Midőn a fák alá ért, sajátságos szorongó érzés vett rajta erőt.

— Milyen különös volna, ha megint találkozónék azzal az ismeretlennel, aki családom titkát ismeri! — gondolta szívdobogva, — amikor arra felé közeledett, ahol multkoriban a titokzatos idegennel találkozott.

Alighogy ezt gondolta, csaknem elsikoltotta magát, mert ugyanazt a komornyikforma embert látta kilépni a bokrok közül, aki azt az ismeretlent kísérte. Sőt, ha kissé jobban körülnézett volna, Vencel hórihorgas alakját is felfedezhette volna, amint a bokrok között bujkálva, nagy sietséggel a kastély felé osont.

De ő csak azt az egy embert látta, akit évtizedek múlva, ezrek és ezrek között is megismert volna! Pár ugrással áttörte magát a bokrok között és a sietségtől és izgalomtól elfúlt hangon kérdezte:

— Hozzám jöttek? Hol van az az idegen úr? ...

— Ökegyelmessége, fontos okok miatt, maga nem jöhetett, de ez a levél majd elmondja a többit! — felelte halk, titkolódzó hangon és átadva a kezében tartott nagypecsétes levelet, gyors meghajlással eltűnt a bokrok között.

— Ökegyelmessége — ismételte gépiesen Elemér és szemei előtt összefolytak, táncot jártak a boríték betűi. — Alig bírta elolvasni a kétszer is vastagon aláhúzott sort: «Biztos helyen bontható fel, senki se lássa!»

Remegő kezekkel simította végig gyöngyöző homlokát, azután újra elolvasta a borítékra írt szavakat.

— A tóparti füzek alatt senki se fog keresni... Ott nyugodtan elolvashatom — mormogta hangtalanul és keblébe rejtve a levelet, a legrövidebb úton rohant visszafelé.

A füzek alá érve, egy rántással felszakította a nagy fekete pecsétet, de alig pillantott a levélbe, arca halálsápadt lett és a szörnyüséget olvasva kétségbeesetten kiáltott fel:

— Ó, Istenem! Ó, Istenem! Ő! Ő! Akit atyámként tiszteltem

és szerettem! — jajdult fel s azt hitte, szíve szakad meg mindjárt e szörnyű felfedezésre. De azután erőt vett magán, lázongó agygyal, izzó szemekkel olvasni kezdte a levelet elejétől a végéig:

«Ifjú ember, bár atyádnak legjobb barátja voltam, nevemet mégis el kellett titkolnom előtted... Szerettelek volna multkoriban karjaim közé szorítani, mert atyád megszólalásig hű képmását látom benned, de óvakodnom kellett, nehogy az elérzékenyülés oly korai nyilatkozatokra ragadjon, melyek úgy az én, mint a te vesztedet okoznák.

Felfedezéseket ígértem, de csak részben válthatom be szavammat! Hanem azért ne csüggedj, mert minden erőmet és tehetséget arra fordítom, hogy téged nevedhez és jogaidhoz segítsék, melyeket más bitorol. Mert esküszöm néked halhatatlan lelkem üdvösségére, hogy Sághevári Balázs ölte meg atyádat és hogy el ne árulhassa, mindaddig fogságban tartotta és gyötörte édesanyádat, míg a szegény szíve a fájdalomtól és zaklatásoktól megrepedt...

Ha talán kételkedel e szörnyű vádban, gondold vissza Sághevári Balázs viselkedésére, valahányszor nevedet és születésed titkát kérdezted tőle!

Úgy-e elsápadt és remegett? Arcát kezeibe rejtve, nem mert rád se nézni! Nem ám, mert vádolta a lelkiismeret, mert meggyilkolt apád képmását látta benned feltámadni! Ha keze tiszta volna a vértől, lelkiismerete a büntől, nem rejtegetett volna téged kiskorodtól fogva! Nem titkolná oly mélyen nevedet, nem rejtegetné oly mélyen a titkot, nem tagadna meg oly konokul minden felvilágosítást tőled, akinek szent joga van mindezekhez!

Szeretett barátom fia! Örömmel fogadnálak palotámba, de ez nem lehet, sőt nekünk az életben még csak találkozunk se szabad, mert ha megsejtenék, úgy szülőid gyilkosa nem habozna téged is eltüntetni. Azért az Isten szerelméért ne sejtess semmit, hiszen azért nem mehettem én is személyesen, mert minden lépésemet őrzik. Sághevári Balázs sejtí, hogy tudom véres titkát és bizonyítékokat gyűjtök ellene, de én tudok vigyázni magamra... te is vigyázz és gondold meg, mi a teendő! Tovább csókolod-e szüleid gyilkosának a kezét és nevezed atyádnak, vagy pedig nyomtalanul eltünsz a nagyvilágba és bosszuló angyalként csak akkor térsz vissza, midőn elég erős férfiú leszel, hogy neved és nagy vagyonod bitorlóival felvedd a harcot... Én addig szép csendesen a bizonyítékokat gyűjtöm — és csak akkor hagylak magadra és doblak ki megvetéssel a szívemből, ha továbbra is szüleid gyilkosának, neved és vagyonod elrablójának kenyerét

eszed és véres kezeit csókolod. Elj boldogul és válaszd, amelyik jobban tetszik.»

Ahány sora, ahány betűje volt e szörnyű levélnek, mialatt olvasta Elemér, annyiszor érezte szívét megszakadni. Halálsápadt arccal támaszkodott a fa derekához és csak azt szeretete volna, ha ő is hat láb mélyen nyugodhatnék szeretett szüleivel a föld alatt...

— Nem, nem lehet igaz! — lihegte lázasan. — De minél tovább gondolkozott, annál igazabbnak tűnt fel előtte a szörnyű vád és vad fájdalomban vergődő lelke bosszú és megtorlás után szomjazott.

— El innen, el! A messze világba! Tovább itt nem maradhatok... Holnap megjön... és én nem tudnék szemem közé nézni, fülébe akarom kiáltani: «Valld be a titkot és mondd, hogy ártatlan vagy!...» — tört ki szilajon, de egyszerre forró könnyek lepték el arcát és zokogva borult a gyepszőnyegre.

— Ó, szüleim, szegény jó szüleim!...

V. FEJEZET

VÉGZETES NAP

Öméltósága pedig ezalatt lassú meggondolt nyugalommal diktált egy hosszú latin idézetet fiának, midőn a könyvtár ajtaja nagyóvatosan kinyilt és Vencel dugta be rajta futástól kivörösödött ábrázatát.

— Seligmann jól adta a komornyik szerepét s midőn átadta a levelet, az úrfi árkon-bokron elrohant vele. A parkban azonban nyomát vesztettem! — jelentette halk suttogással, azután ura intésére gyorsan visszavonult.

— Akkor már elolvasta a levelet és mire holnap Balázs hazaérkezik, az úrfi már hetedhétországon túl lesz! — ujjongott a kamarás úr magában és hogy a szemeiben szikrázó örömet elrejtse, az egyik ablakfülkébe lépett és kitekintett:

— Akkor hát az én fájós szemeim is meggyógyulhatnak, fiamat pedig felszabadítjuk a vesztegár alól — gondolta magában és torkát reszelő köhécselés közt fiához fordulva, így szólt:

— Mára elég lesz, Rudolf! Mehetsz, ha akarsz!

Rudolf tüstént felkelt és távozott.

Apja homlokát ráncolva, sötéten nézett utána:

— Ördög és pokol! Ez a kölyök többet tud, mint hiszem! No, majd teszünk róla, hogy megpuhuljon... Igaza volt Ulriknak! Az ő tanácsai szerint kellett volna nevelnem! De még nem késő. Vagy az én engedelmes fiam lesz, vagy...

Tovább nem folytathatta, mert Vencel lépett be, még pedig olyan sietséggel, ami különben nem igen volt szokása:

— Siessen, méltóságod! Eckhardt ur, a titkár a megbeszélthelyen várja...

— Mit mondasz? Ulrik itt van! — kiáltott meglepetve.

— Igenis! E levelet átadta és nagyon rámparancsolt, hogy siettessem méltóságodat...

A kamarás úr lázas sietséggel kapta ki komornyikja kezéből a levelet:

«Veszve vagyunk! — olvasta káprázó szemekkel, — a hiva-

talos pénztárvizsgálatot elrendelték. Tulpenbauer kérlelhetetlen! Nemcsak azokat a bizonyos váltókat akarja bemutatni, hanem a pokol tudja honnan, veszélyes bizonyítékok vannak kezei között az S...-ügyből is. Ez a börtön helyett pallóssal és kötéllel fenyeget! Csupán három napunk van a menekülésre! Gyere azonnal, mert várlak, de előbb tudd meg bizonyosan, mikor jön haza bátyád? Csupán egy módunk van a menekülésre! Ezt azonban papírra nem bízhatom, hanem szóval fogom neked elmondani. Ha beleegyezel, megmenekülünk! Ha nem, én még ma szököm s te lásd, hogy menekülsz...»

Öméltósága rettentően elsápadt. Vencel ijedten nézett rá halmerev szemeivel:

— Méltósága rosszul van! — hebegte hozzárohanva.

Ura azonban csak néma fejrázással felelt és remegő kezekkel nyúlva csipkés sapkája után, kisietett a könyvtárteremből.

A park bokrai között, az útfordulónál, fia bicegő alakját pillantotta meg, aki Elemért keresve, a tó felső vége felé igyekezett.

Úgy tett, mintha nem is látná. Mit törődött ő most fiával vagy mással, midőn a föld égett a talpa alatt és a szégyenteljes bukás, a megsemmisülés fenyegető fellegei gyülekeznek feje fölött...

Rudolf azonban megállt, hogy bevárja és csak akkor ment tovább, midőn atyja szótlanul áttért a vadaskert felé vezető jegenyesétányra.

A lány talaj elnyelte mankójának kopogását és amikor a fűzfák alá ért, úgy tetszett neki, mintha az ünnepélyes csendben elfojtott zokogást hallana.

— Elemér, az égre kérlek, mi lelt? — kiáltott, amint látta zokogástól rázkódó barátját.

Elemér felemelte könnyázott arcát és Rudolf alig ismert rá feldult, elváltozott vonásaira. Mintha tíz évet vénült volna azalatt a pár óra alatt! Szemeinek tüzes ragyogása kialudt s halottfehér arcának minden vonása kétségbeesésről beszélt.

— Elemér barátom! Mi lelt? Mi történt? — kiáltott hozzárohanva.

— Ne kérdezz! — felelte ez tompa, megtört hangon.

— De kérdezlek! És meg kell mondanod! Mi dult fel ennyire? — kérdezte részvétteljes, de határozott hangon. — Egyszerre megpillantotta a földön heverő, könnytől ázott levelet és mielőtt Elemér megakadályozhatta volna, felkapta és beletekintett.

De ugyanabban a percben, mintha mérges kígyó lenne, ki-

ejtette kezéből, mert megismerte atyja titkárának az írását... és eleget olvasott belőle, hogy megértse barátja kétségbeesését...

Pár pillanatig mereven, hang nélkül állt ott s azt hitte, megöli a szégyen és fájdalom. Jóformán gondolkozni se tudott ebben az észvesztő helyzetben. Ha hallgat, szíve mélyéből szeretett barátját teszi szerencsétlenné és földönfutóvá; ha beszél, saját atyját állítja pellengérré és dönti veszedelembe. Remegő kezeit lüktető halántékára szorította. Életét adta volna egy megváltó gondolatért.

— Nem! Nem, ez nem történhetik meg! Történnék vele bármi, de beszélni fog atyjával és kényszeríteni fogja, hogy felderítse az igazságot.

— Elemér! Igérd meg, hogy megvárod a holnapot! — mondta olyan tompa hangon, hogy szavát alig lehetett érteni.

— Megvárjam, míg hazajön? Nem, ezt nem tehetem! — kiáltotta irtózva.

— Szerencsétlen! Csak nem hiszed el ezt az iszonyú vádat Balázs bácsiról.

— Ó, bárcsak ne tudnám hinni! De mennél többet gondolkozom, tettei és viselkedése annál erősebben vádolják! — lázongott fájdalommal.

Rudolf kezeit tördelve támaszkodott a fa derekához:

— Te látatlanba, meg se hallgatva el akarod ítélni. A legnagyobb bűnösnek is megengedik a védelmet...

— Nem tudnék ránézni! Nem tudnám tőle megkérdezni! — szakította félbe rekedten.

— Elemér, az Istenre kérlek, könyörgöm neked, várj holnapig! Csak holnap estig! Hátha nem jön meg! Vagy ha megjön is, hát ne mutasd magadat előtte... Tedd meg, tedd meg én értem! — esdekelt olyan izgalomban, hogy Elemér nehezen bár, de végre mégis beleegyezett.

— Te érted megteszem, bár nagyon nehezemre esik még egy napot e földél alatt tölteni! — felelt szomorúan.

— Köszönöm! — suttogta Rudolf csaknem hangtalanul és remegő, forró kezeivel görcsösen megszorítva barátja jobbját, gyorsan elbicegett.

Elemér szomorúan nézett utána a gyászosan aláhajló fűzfagallyak mögül:

— A te résztvevő szíved, igaz baráti szereteted egyedüli vigasz, amit e szomorú emlékü helyről magammal viszek a nagy világba! — sóhajtott csüggedten és tekintete révedezve merült az alkony homályosan aláereszkedő rejtelmes árnyaiba...

Mikor este a kamarás és fia találkoztak, mindketten visszadöbbsentek egymástól,

A kamarás úr arca fakószürkébe játszott s ajkai idegesen vonaglottak, szemeiben pedig lázas, baljóslatú fény ragyogott.

— Atyám, mi bajod? — kiáltott Rudolf aggodalmasan, egy percre mindenről megfeledkezve.

— Nekem semmi! De mi bajod neked, hogy itt őrzöd a gyertyákat?

— Téged vártalak, atyám! Elemér ma egy levelet kapott Eckhardt Ulriktól...

— És te tudod, mi van abban a levélben? — kérdezte haragosan összevont szemöldökkel.

— A legrettenetesebb vádak, a legiszonyubb gyanúsítás a legjobb és legigazibb ember ellen... Atyám, az Istenre kérlek, tégy valamit... Hozd helyre! Ne mérgezd meg Elemér életét, ne hagyd e rettenetes gyanuval a világba futni! — könyörgött lázasan.

— Úgy, hát a világba akar futni?

— Én könyörögtem neki, hogy várjon holnapig... Atyám, te azt nem tűrheted, hogy testvéredet vádolják és ez a szörnyű csel-szövénny a világba kergessen egy ártatlant... Űzd el magadtól a te gonosz megrontó szellemedet, Ulrikot. Ne légy részese e bűnnek. Inkább legyünk földhöz ragadt szegények! Én dolgozom érted is! Csak tedd jóvá, akadályozd meg...

A kamarás úr felcsattanó hahotával szakította félbe.

— Miért nem akadályoztad meg te? — kérdezte gúnyolódva.

— Én mit tudok tenni? Csak könyörögni tudok! Hiszen némának kell lennem, mert téged el nem árulhatlak! Ó, szabadítsd meg lelkemet attól a mardosó vádtól, hogy az én atyám tette legjobb barátomat földönfutóvá... — És mialatt elmondta, milyen kétségbeesésben találta Elemért, mit szenvedett át vele ő is, újra forró, szenvedélyes szavakkal és összekulcsolt kezekkel könyörgött atyjának, aki egy ideig szokott fagyos mosolyával hallgatta, de azután egyszerre durván rárivallt:

— Elég legyen már a nyafogásból! Hát azt hiszed, te erkölcs-prédikátor, esztelen bolond, hogy azért alakoskodtam, azért komédiáztam hónapokon keresztül, hogy most a te bogaraidért felhagyjak mindennel? És most, mikor a nagy játék végre nyerve van s érett gyümölcsként készül ölünkbe hullani, most hagyjam abba? Hátha egy pokol állana közbe, nem törnék-e rajta keresztül?!

— Akkor hát én állok gonosz terveitek közé! — kiáltotta Rudolf hevesen.

— Te? — szólt a kamarás metsző gúnnyal. — Akkor úgy jársz, mint aki két malomkő közé kerül. — Az ellenségben saját fiamat se kímélem!

— Ha megöltök is, mindent elmondok Balázs bácsinak! Inkább a halál, mint a kínzó önvád!

— Tehát el akarsz árulni Balázsnak, fiacskám? Lám, lám, pedig az előbb az ellenkezőjét fogadtad! Persze, persze, ezt gondolhattam volna... Mi mást várhatok tőled...

— Atyám!...

— ... de nekem is van ám egy levélkém — folytatta. — Ma kaptam! Te kényszerítesz rá, hogy elolvassam veled... akkor aztán elárulhatsz Balázs bátyádnak... Nesze, olvasd... — és olyan hahotával, mely inkább fogcsikorgatáshoz hasonlított, oda dobta neki a titkárjától kapott levelet.

Rudolf szemei előtt már az első soroknál táncolni kezdtek a betűk, midőn azonban végére ért, tompa jajkiáltással eszméletlenül esett végig a kereveten.

— Most már biztos vagyok benne, hogy fiam hallgatni fog! — mormogta gúnyosan és ráütött a kandallón álló csengetyüre.

— Fiam elájult! Segíts, hogy ágyába vihessük! — parancsolta olyan nyugodtan a berohanó Vencelnek, mintha egy bútor-darab odábbhelyezéséről volna szó.

— Elküldjem a lovászt doktorért? — buzgólkodott Vencel az orvosságos üvegek és gyógyecet után kapkodva.

— Menj, magam is el tudok bánni egy kis ájulással — szólt ura türelmetlenül és amikor éjfél tájban kilépett fia szobájából, megnyugtató hangon mondta:

— Már magához tért, csupán nyugalmat óhajt. Reggelre nem lesz semmi baja! Te is menj, feküdj le!

Másnap reggel Rudolf csakugyan felkelt, de amikor le akart menni, olyan szédülés és gyengeség vett rajta erőt, hogy ha véletlenül ott nincs az öreg Mátyás, hát összezúzza magát a lépcsőkön. A jó erőben lévő öreg cseléd karjai közé kapta, szobájába vitte és lefektette a díványra.

— Pedig ma megjön a mi szeretett nagyságos urunk. Az fog ám búsulni, ha az úrfit ilyen pápistaszínben látja... De mi a fránya is történhetett? A pajtása, az Elemér is olyan, mintha a koporsóból keltették volna fel. Az is, mint mondják, rosszul lett és az ispánlakban, Cseresznyés uramnál hált — rázta fejét az öreg, mint aki semmiképp sem érti a történeteket.

— Mátyás, öreg Mátyásom! Menjen, mondja meg Elemérnek, hogy várjon meg, míg hozzá mehetek! De megvárja ám! Én izenem neki! — szólt lassan és láztól remegő ujjaival kérően szorongatta az öreg kérges kezeit.

— Persze, hogy megmondom neki! De milyen tüzesek az úrfi kezei, mint a parázs! Ne küldjem ide Márta nénit egy kis herbateával? Minden doktornál különben érti a füvek és gyökök gyógyító erejét.

— Ne küldje és atyámnak se szóljanak semmit! — felelt Rudolf. — Halvány mosolyt erőltetett arcára, midőn Mátyás, mielőbbi javulást kívánva eltávozott.

De bizony öméltósága az általános nagy sajnálkozásból csakhamar megtudta ezt és egy ezüstitallért küldött ajándékba az öregnek, aki a cselédség általános megbotránkozására és ijedelmére, haragos megvetéssel dobta a fényes jutalmat a szörnyülködő Vencel lábai elé.

— Ha házról-házra koldulnám össze a mindennapit, akkor se kellene abból a kézből semmi! — kiáltotta olyan hangon, hogy öméltósága szobájába is behallatszott. Vencel nagy méltatlankodva rontott a szobába és hallotta, amint ura elégedetlenségét fejezte ki a tisztartónak.

— Bátyámnak erősebb kordát kellene tartani cselédjei között! Különben mi jóban jött, Cseresznyés uram? — szólt fakósárga arccal, szokott mosolyával.

— Csak azt jöttem volna kérdezni méltóságodtól, nem érkezett-e futár, vagy lovashirnök urunktól? Ma kellene megérkeznie.

— Szeretném megörvendeztetni, kedves Cseresznyés uramat, de mi sem tudunk semmit. Valószínűleg meg akar lépni bennünket és estefelé vagy az éjszaka egyszerre csak itthon terem... — és mintha a beszéd nagy megerőltetésébe került volna, amint a tisztartó eltávozott, kimerülten törölgette a homlokát:

— Nagyon fojtó a levegő idebenn! — Ne nyissak ablakot, Rudolf? — kérdezte kedveskedő hangon. — Fia felelet helyett elfordította fejét. Atyja nem neheztelt meg érte, sőt annyira beleélte már magát a gondos apa és betegápoló szerepébe, hogy egész nap nem mozdult ki a szobából.

Öt órát mutatott a kastély nyugati homlokzatára festett napóra, amikor Vencel halkán kopogott az ajtón.

— Elemér úrfi volt itt, de amikor megmondtam, hogy méltóságod nem mozdul fia ágyától, szónélkül eltávozott! — susogta ravasz pislogással.

A kamarás úr helyeslőleg biccentett, magában pedig ezt gondolta:

— Sejtettem! A két fiúnak nem szabad többé találkozni! Ha az úrfi hamarosan nem akar menni, hát majd elmenesztjük...

E pillanatban a szomszéd szobában lévő óra hangosan ütni kezdte az ötöt. A hangokra idegesen összeresztett, azután lopott pillantást vetve fiára, lábujjhegyen átment a szomszéd szobába, homlokát az ablak üvegére szoritotta és kibámult a sűrűségbe.

Látszott, hogy valami nagyon gyötri és nyugtalanítja és ez a nyugtalanítás az est közeledtével óráról-órára lázasan fokozódott.

— Nem! Nem! Én nem tudok semmit! Nem akarok tudni!
— mormogta és nem mozdult el az ablaktól.

Már hajnal felé járhatott az idő, mindenki a legmélyebb álomban szendergett, midőn egyszerre csak hangos zaj és baljós látú lárma verte fel a kastély udvarának csendjét.

A kamarás úr volt az első, aki a lármára felriadt. Éppen gyertyát gyújtott, amikor megzörgették az ajtaját.

— Mi történt? — kiáltotta a tolózárt félrehúzával. — A felrántott ajtón Cseresznyés uram rohant be halálsápadt, magából kikelt ábrázattal.

— Oda vagyunk, méltóságos uram! Iszonyatos szerencsétlenség történt... A mi jó nagyságos urunk...

— Beszéljen, az Isten szerelmére, beszéljen hát, mi történt? — kérdezte reszkető, elszorult hangon.

— Ó, jaj nekünk! Nagyságos urunkat haldokolva hozzák! Jobbágyaink vérében úszva találták meg összetört lova alatt a szakadék fenekén!

— Lehetetlen!

— De igen, méltóságos uram! Az a nagy fakereszt rázuhant szegény urunkra és a korhadt, gyöngé fahidacska nem bírva a szörnyű terhet, a mélységbe szakadt mindenestől... Ó, uram, én Istenem, minek engedte el ilyen történni!... — jajdult fel fájdalmában a hűségese tisztartó.

A kamarás urat látszólag megtörte a szörnyű szerencsétlenség híre. Mintha odaszögezték volna, nem birt állóhelyéből mozdulni és úgy reszketett, vacogott minden porcikája, mintha láz gyötörné.

— Szörnyűség! Szörnyűség! — ismételte rekedten. — De talán még lehet segíteni? Talán csak elájult? Tán még lehet segíteni...

Cseresznyés uram felemelte fájdalomtól vonagló arcát:

— A legrosszabbtól lehet félnünk! Önagysága félholtan fek-

szik és jobbágyaink a hosszú úton egyetlen hangot se hallottak ajkairól elröppenni — felelt reszkető ajakkal. — Azután félrefordult, mert könnyei patakként kezdtek ömleni.

— Ha így van a dolog, tisztartó uram, küldjön rögtön lovaslegényt a városba! Hozzanak orvosokat.

— Ez már el van rendelve, méltóságos uram. A férficselőség lóra kapott. A kocsisok befognak. Egy-két óra alatt itt lesz a segítség... Doktor Juventius uramért maga Elemér úrfi fog Pozsonyba vágatni, csak szerencsétlen urunkat akarja ágyába fektetni...

— Elemér! Honnan tudja ő a szerencsétlenséget? — kérdezte a kamarás úr fejét szinte ijedten felkapva.

— Ó, Istenem, ennél a szegény fiúnál is kellett valaminek történni. Már második napja, hogy az én fedelem alatt hál. S mikor jobbágyaink egy nyomorúságosan összetákolt targoncafélen urunkat házamhoz hozták, olyan volt, mint egy örült. Haját tépte, sírt, jajgatott, kihülő kezeit csókolgatta, valamiért bocsánatát kérte! Majd azt kiabálta: «Nem hiszem, nem hiszem!... Te nem lehettél az!» Nagy kétségbeesésében azonban az én eszem is annyira megállt, hogy ő fogta a targonca egyik végét. Mindjárt itt lesznek... Ó, uram, Istenem, már itt is vannak!...

A kamarás úr a borzalom és iszonyat rekedt kiáltásával hátrált. Arcára szorította kezeit, mintha képtelen volna ezt a látványt elviselni.

— Vigyék szobájába! Nem bírom szegény bátyámat látni! — hebegte egész testében remegve.

E pillanatban a fájdalom éles síkoltása hasított keresztül a csarnokon és Rudolf bicegő alakja rohant a véres hordágy mellé.

Egy pillanatig halálfehéren, égnek meredő hajjal állott nagybátyja teste mellett, azután lángoló szemekkel egy lépést tett atyja felé, aki riadtan, megdermedve nézett rá. De mielőtt még remegő ajkai szóra nyílhattak volna, tompa kiáltással végigzuhant a folyosó márványán.

— Mennyire szerette szegény nagyságos urunkat! — zokogtak a cselédek és gyengéden felemelve, visszavitték szobájába.

Ezek a hangok visszaadták a minden ízében remegő kamarás úr lélekjelenlétét. Mint nagyvilágot látott férfiúhoz illik, aki életében oly gyakran tapasztalta mások hirtelen bukását és emelkedését, legelső gondolata is az volt, hogy a váratlanul közbejött eseményeknek milyen következményei lehetnek számára.

Erre azonnal meg is találta a feleletet:

Bátyja halálosan össze van törve és élete már csak órákra terjedhet, tehát ő az összes Sághevári javadalmaknak egyedüli örököse!

Ez a felemelő tudat biztató gondolatokat ébresztett benne. Borzongása és remegése egy csapásra megszűnt. Hidegen és eltökélten emelte fel a fejét:

— Ha az orvos urak megérkeznek, vagy bármilyen fordulat állna be bátyám állapotában, itt leszek fiam ágya mellett! Érted?
— parancsolta szilárd hangon a félelmében még folyvást csukló Vencelnek, azután szobájába ment.

VI. FEJEZET.

TESTVÉRI FÁJDALOM.

Ezalatt szobájába vitték és ágyára tették a kastély urának véres, mozdulatlan testét. Az első segítséget megadták neki, de a legkisebb életjel nélkül feküdt nyughelyén. Arca halottsárga, tagjai mozdulatlanok, csak mereven néző szemei, a mellét lassan emelgető halk lélegzetvétel sejteti, hogy lelke még nem szállott el halandó porhüvelyéből.

A közeli szomszédváros fiatal orvosdoktora nemsokára megérkezett. Óvatosan és gyengéd kézzel elvégezte a kötözést és felrakta a borogatásokat. A betegnek ez láthatólag könnyebbülést okozott, miután gyengéden felsóhajtott utána. Elemér és Cseresznyés uram hálásan szorongatták a doktor kezét.

— Meg lehet menteni? — kérdezték szorongó szívvel.

— Bízom Istenben, bízom az orvosi tudományban, de leginkább bízom betegünk romlatlan és erős szervezetében, hacsak a gerincoszlop nincs megsértve! Egy-két óra múlva bizonyosat tudok mondani! — válaszolta részvétellel a fiatal orvos és készségesen követte Vencelt, aki őt urához és nagybeteg fiához vezette.

Öméltósága hátratett kezekkel sétált fel-alá szobájában és fagyos nyugalmit teljesen visszanyerve, megvető mosollyal nézett a tudományában bízó ifjú orvosra.

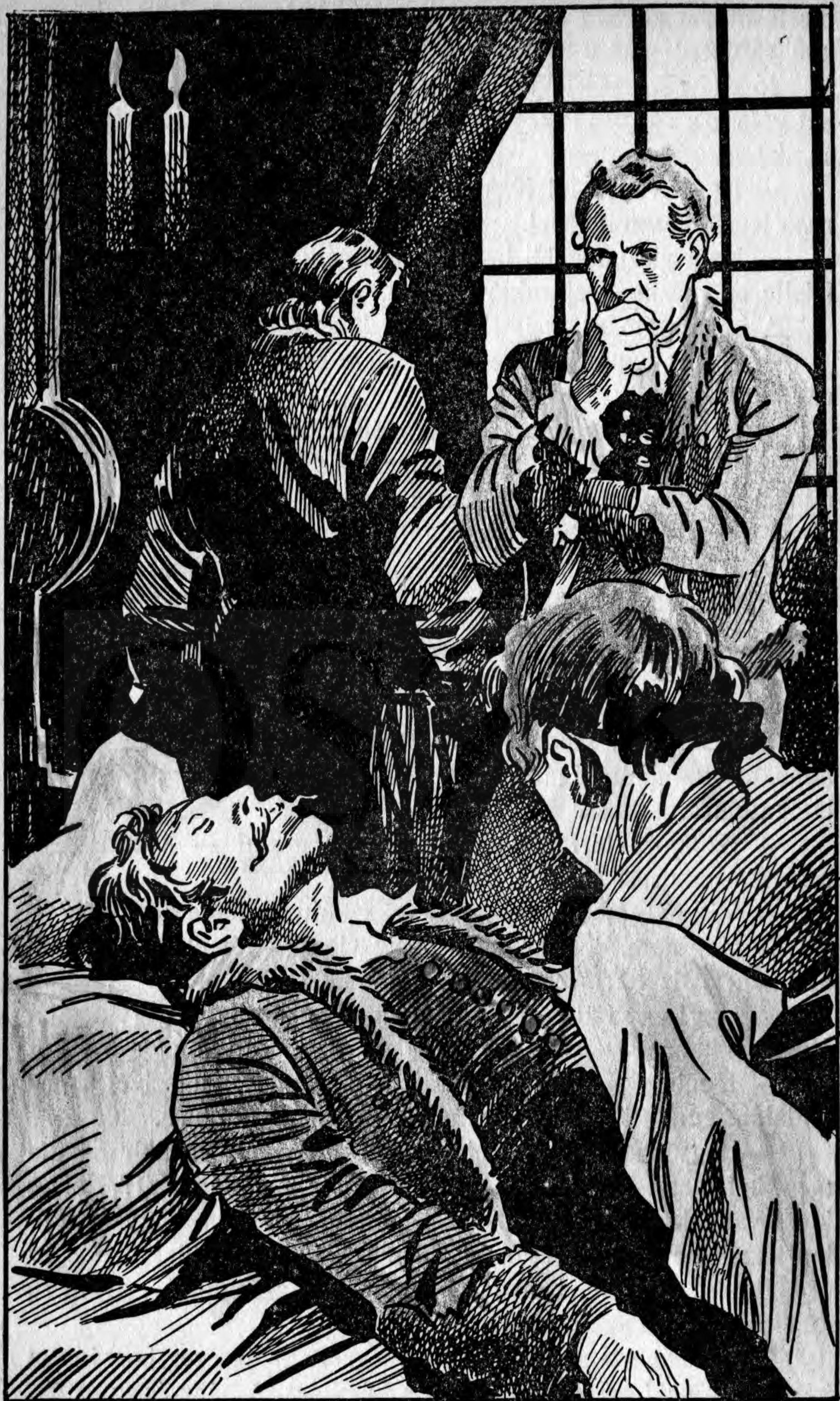
— Jól van, barátom! Kövessen el mindent! Én nem tudom bátyám összeroncsolt testét látni. Beteg lennék bele! — szólt hidegen, amint az orvos jelentését elvégezte. Azután felhívta, hogy nézze meg beteg fiát a szomszéd szobában.

— Nos, mi baja? — kérdezte a vizsgálat után.

— Kezdődő agyvelőgyulladás és idegláz! Valami nagy kedélyrázkódtatás és rendkívüli felindulás idézte nála elő...

A kamarás úr visszadöbbsent, azután komoran égő szemekkel intett neki, hogy távozzék.

A betegszoba ajtajánál Tarafás urammal ütközött össze. Az érdekben megöszült könyvtárnok, aki hosszú idők óta most

Ágyra tették a kastély urának véres, mozdulatlan testét.

merte magát először mutatni a kastély e részében, suttogó hangon kérdezte: van-e reménység?

Jó emberismerő lévén, a fiatal orvosdoktor a haszonleső lelket válaszra se méltatta. Kisvártatva a tisztartót kezdte faggatni az alakoskodó:

— Hogy van a mi jóságos uraságunk? — kérdezte szomorúan lecsüggesztett fővel.

— Nem viszi tovább holnapnál! Imént mondta az orvos! — felelte ez reszkető, elcsukló hangon.

A képmutató szemeit törölgetni kezdte.

— Akkor papot kellene hívni! Nem gondolná nemzeti Cseresznyés uram?

— Papot? Hiszen nem tud mozdulni, nem tud beszélni, csak fekszik, mint egy darab fa. A gerincagy van megsérülve... vége minden reménynek... Csupán a szemei élnek... és ezekkel olyan keservesen, oly szívhasogató, néma fájdalommal néz az emberre, hogy nékem mindannyiszor a szívem akar megszakadni! Ó, jóságos örökirgalmú Isten, minek engedted ezt megtörténni!... Ha már áldozat kellett, vettél volna el engem... — és a becsületes lelkű Cseresznyés, az ajtófélfára borulva, szabad folyást engedett könnyeinek.

Tarafás uram szemeit törölgetve távozott és egyenesen bekopogtatott öméltóságához, aki nagyon meglepett arcot vágott látogatójára.

— Szomorú hírt hozok, méltóságos uram! — kezdte képmutató szomorúsággal.

— Mit, bátyám tán meghalt? — szakította félbe hevesen.

— Még nem, de már nem sokáig viszi! — és elmondta, amit az imént a tisztartótól hallott.

— Úgy! — szólt fagyosan a kamarás úr anélkül, hogy sétáját félbeszakítaná.

— Igenis! És amint hallom, méltóságod atyai szívét dupla fájdalom emészti... Nagyreményü, eszes magzatja...

— Hagyjon fel már ezzel az alakoskodással... Inkább mondja meg, hol tartja bátyám a pénzét és egyéb értéktárgyait? Hol és kinél vannak a kulcsok? Ezt csak azért kérdezem, hogy avatatlan kezek ne turkálhassanak abban, ami engem illet... de az ördögbe is, mit kémlel ravasz szemeivel az arcomon — rivallt rá dühösen villogó szemekkel.

Tarafás úr szemmeláthatóan megrettent és ezer bocsánatot kért, hogy neki eszeágában sincs a kémlelés. A pénz és az értéktárgyak önagysága írószobájában vannak a vasszekrényben, a

kulcsok pedig az íróasztal valamelyik fiókjába vannak rejtve, a végrendeletnek is ott kell lenni... — felelte alázatos hangon.

— Végrendelet nincs! Nem is lehet! Ezt bátyám csak később szándékozott tenni! — förmedt rá indulatosan.

— Pardon és grácia, méltóságos uram! Én csupán csak következtettem, hogy ott kellene lenni, mert a fontosabb iratokat is azok a fiókok őrzik.

Tarafás legalázatosabb szolgálatait továbbra is ajánlva, kihátrált az ajtón, de azután tüstént leguggolt és a kulcslyukra illesztette a szemét.

Midőn felemelkedett, gonosz bosszúvágy tüze izzott apró szemeiben.

— Fenyegettél?! Akkor nékem is hathatós védőfegyverekről kell gondoskodnom... Most már nem törődöm a végrendelettel! Miattam minden írást elsikkaszthat a kamarás úr. Nagyobb vadra fogunk vadászni... Arcodról láttam, hogy sejtelveim nem csálnak: a te kezed is benne van a játékban... Most már csak azt kell megtudnom, ki az az ember? Miféle összeköttetésben állsz vele? ... aztán én diktálok... Mindenekelőtt azonban várjuk meg a holnapot!

Ugyanezt gondolta a kamarás úr is, midőn hosszú töprengés után még egyszer benézett eszméletlen állapotban fekvő fia szobájába, akinek ágya mellett hűséges Vencelje virrasztott és örködött.

— Nem beszélt lázálmban mindenféle ostobaságot? — kérdezte röviden.

— Nem, méltósága! Csupán Elemér úrfi és a haldokló nagyságos úr nevét emlegette — felelt a komornyik. És új hidegvizes ruhát tett Rudolf lázasan égő fejére.

Öméltósága elégedetten biccentett:

— Ha valami történik, kelts fel! — parancsolta, azután pihenni tért.

Hanem hát pihenni és aludni két különböző dolog.

A megkönnyebbülés hosszú sóhajával üdvözölte az íves ablakokon bemosolygó hajnalfényt. De amikor a tükörbe pillantott, megrémült önmagától.

Az álmatlan éjszaka nagyon megviselte öméltóságát. Arca fakó volt és beesett, szemei alatt pedig árnyékos karikák sötétlettek és emellett kábító főfájás gyötörte.

Kiment, hogy hírt szerezzen a beteg állapotáról.

A folyosón majd beleütközött az arra settenkedő Tarafásba.

— Mi ujság? Van valami változás bátyám állapotában? — kérdezte kegyes, leereszkedő hangon.

— Drága jó urunk állapota, fájdalom, egyforma. A doktor minden percben a legrosszabbat várja! — felelte égfelé forgatott szemekkel.

— Borzasztó eset! — És öméltósága egy percre eltakarta kezeivel szemét.

— Bizony borzasztó, az én alázatos és szerény szívem is majd meghasad a bánattól! — visszhangozta hangját reszkettelve az álszent.

— Tudom, drága betegünk kegyes jó ura volt mindenkinek... Engemet is egészen lesujtott a fájdalom... Ennek rója fel tehát tegnapi heveskedésemet, Tarafás uram! Most pedig egy bizalmas kérdést szeretnék tenni.

— Parancsoljon, méltóságod, legeslegkészségesebb, legeslegalázatosabb csekély szolgájával.

— Úgy beszélek, hogy köztünk maradjon a szó!

— Méltóságod kegyeskedjék magas bizalmát érdemetlen, de sírhalomként hallgatag alázatos szolgájába helyezni.

— Hagyjuk a cikornyákat! Azt akarnám tudni, hogy mostani helyzetünkben, hogy bátyám eszméletlenül a halállal vívódik, nem kell-e attól tartanunk, hogy a házirend, fegyelem és vagyoni biztonság felbomlik?

— Méltóságod bölcs előrelátása bámulatos! Fején találta a szöveget!

— Magyarán kimondva, egyáltalán nincs kedvem a kastélyban lévő értékeket a cselédek hűségére, becsületességére bízni. Aztán van más valaki is, akinek szabad bejárása van minden-hová... Kegyelmed ért engem!

— Teljesen és tökéletesen!

— A kastélyban, mint tapasztalom, amolyan mesevilágba való jámbor és ártatlan bizalom uralkodik. A cselédek ki-bejárnak a szobákban, szekrényekben. A gazdaságot pedig úgy vezetik, mint... no de erről jobb nem is szólni! Ha én leszek itt a gazda, minden másképpen lesz! És hogy lássa, Tarafás uram, mennyire tisztelem és becsülöm kegyelmedet, idő előtt elárulom, hogy a kegyelmed ellenségeinek pusztulniok kell a kastélyból. Mihelyt én leszek itt a gazda, kiadom az útját tüstént Cseresznyés uramnak, a tisztartónak...

— Helyes, már úgyis eleget lopott, azaz bocsánatot kérek, gazdálkodott magának...

— A megállapítás mindenképpen helyes — mondta a kama-

rás úr feszes mosollyal, — továbbá pusztulni fog Mátyás is, ez a vén, rokkant bútordarab.

— Ez a vén lóköttő méltóságodnak ádáz és engesztelhetetlen ellensége...

— Végül pedig, Elemér úrfi is elrepül a háztól! Ez a neveletlen, zabolátlan kölyök, Isten tudja honnan pottyant ide! Én nem vagyok köteles bátyám emberbaráti hóbortjait folytatni, sem rokkant-menházat tartani birtokomon! A vén cselédek, kasznárok és egyéb fölösleges személyek szintén mehetnek, amerre látnak. Nekem mennél több jövedelem, mennél kevesebb kenyérpusztító kell.

— Méltóságod bölcs intézkedéseit csekélységem nem győzi elég bámulattal csodálni...

— Még egyet! Bár tetteimmal nem szeretek kérkedni. De azt mégis meg kell tudnia, hogy azt is az én befolyásomnak köszönheti, hogy Vitál atyát a szerzet visszahívta... és ezzel valamennyi haragosától és ellenségétől megszabadult, amint ígértem...

Tarafás uram erre ünnepélyes esküvel ígérte, hogy életét és vérét is örömeit áldozza önméltóságáért és mikor elváltak, mind a kettő meg volt elégedve magával, mert ez a két komédiás remekelt abban az igyekezetben, hogy melyik csalhatja meg a másikat...

Kilenc óra tájban az a hír jött a betegszobából, hogy a kastély urának ereje egyre fogyatkozik és ápolói a legrosszabbra vannak elkészülve.

A kamarás úr égfelé emelte szemeit, mint aki szörnyen le van sujtva, azután heves főfájásra hivatkozva, megparancsolta, hogy reggelijét vigyék a kerti lugasba, mert a szabadban óhajtja elkölteni.

— Ha valami történik, oda jöjjenek jelenteni...

Az asztalnál olyan farkasétvággal evett, mintha elkeseredését az ételeken akarná kitölteni és olyan jóízűeket ivott, hogy szemmeláthatólag meglátszott rajta, mennyire jól esik elkeseredett testvéri szívének ez a testet-lelket vidító ital.

Éppen a harmadik régi, pókhálós borospalackot bontogatta, amikor nagy sietve jött a tisztartó.

— Bocsánat, ha háborgatom méltóságodat, de kötelességem jelenteni, hogy nagyságos urunk végső perceit éli és azt hiszem megnyugtató, ha méltóságodat is ott látná ágya körül...

A kamarás úr nagy figyelemmel nézett keresztül a kristályserlegben csillogó aranyszínű tokajin.

— Köszönettel veszem Cseresznyés uram szíves ajánlatát, de nem élhetek vele — felelte fagyosan. — Nagyon lágyszívű és gyenge természetű ember vagyok, nem tudom a haldoklót nézni... A részvét, amellyel bátyám sorsa iránt viseltetem, magamat is mindjárt oly indulatokba hozhatna, hogy azzal csak saját egészségemnek ártanék, másnak pedig nem használhatnék vele...

A tisztartó pár percig áthatóan nézett rá könnybeborult, becsületes tekintetű szemeivel, aztán lassú hangon csak ennyit felelt:

— Persze, méltóságod drága egészsége mindenekfelett becses! Kár volna azt kockáztatni! — Aztán sarkon fordult és távozott, mert látta, hogy ennek az önző embernek a szívében a testvéri szeretetnek egy paránya sincs.

Sághvári Ottó azonban visszaszólította.

— Igaz, majd elfeledtem. Cseresznyés uramat felelőssé teszem, hogy semmi se hiányozzék ám a szekrényekből...

A tisztartó hűséges arcát a méltatlankodás és harag sötét pírja öntötte el.

— Méltóságos uram, a sághvári kastélyban nincs tolvaj! — mondta szikrázó szemeit merően reá szegezve.

A kamarás úr fitymálva legyintett:

— Ismerem én az embereket és a világot, Cseresznyés uram! A halottasházból mindenki szeret némi kis emléket elvinni... persze, emlékezésül a megboldogultra, — tette hozzá gúnyos mosollyal... — Még egyszer mondom tehát, kegyelmedet teszem felelőssé. Különben, mihelyst szegény bátyám behunyja szemeit, a kulcsokat azonnal kezeimhez követelem... És előre is megmondom, más világ lesz ezentúl a gazdálkodásban...

— Méltóságod azt teheti, amit akar! — felelte rá a tisztartó száraz visszautasítással.

— Csak ne oly fennen, ha szabad kérnem! Több tiszteletet! — vágott szavába elutasító, fagyos göggel, azután nem éppen kegyes intéssel elbocsátotta a tisztartót magas úri színe előtt.

— Pimasz paraszt, ezt nemsokára megkeserülöd! — mormogta fogai között. Cseresznyés uram pedig csordultig telt szível sietett vissza a betegágyhoz.

Tizenkettőt mutatott a kastély napórája és a déli harangszóba belévegyült a lélekharang fájdalmas csendülése is. Sághvári Balázs, nehéz haláltusa után e percben lehellte ki nemes lelkét... és a fiatal doktor gyengéden fogta le a megtört szemeket.

Tarafás uram, aki folytonosan a betegszoba körül settenkedett, sietve rohant a gyász hírt megvinni.

A kamarás úr keresztényi megadással fogadta.

— Amit Isten úgy rendelt, kötelességünk abban megnyugodni. Mély fájdalom ez testvéri szívemnek, de hát mindnyájan halandók vagyunk!

Megparancsolta, hogy hívják a tisztartót.

A gaz Tarafás sietett, repült, ahogy csak a lába bírta.

— Gondoskodjék, Cseresznyés uram, illő gyászpompáról és fényes temetésről, mert derék titkárom, akinek érkezését minden percben várom, idegen a vidéken, magam pedig fájdalomamban képtelen vagyok intézkedni — parancsolta a belépő tisztartónak. Együttal felszólította, hogy adja át a nála lévő kulcsokat és értékeket, miután e perctől fogva ő a kastélynak és minden javadalmának ura...

VII. FEJEZET.

AZ ÚJ URASÁG.

A kastély dísztermében még aznap felállították a ravatalt. Elemér a fájdalomtól egészen elfásultan nézte a munkálatokat. Csak amikor a fekete díszruhájába öltöztetett halottat belehelyezték a címeres diófakoporsóba, akkor tört ki a szívét marcangoló fájdalom és feljajdulva ölelte át a koporsót drága halottjával...

Már késő éjszakára járt az idő, mire a szomorú pompa teljesen elkészült és a főúr halandó porhüvelyeit rangjához illő díszszel és fénnel kiterítették. Cseresznyés ekkor szelíden megérintette az ifjút és a dermedten álló Mátyást.

— Menjünk! Ne zavarjuk tovább a halott nyugalmát! — suttogta oly lassan, mintha félne a nagy terem ünnepélyes csendjét megzavarni. De búcsúzzunk el előbb szeretett urunktól, mert holnaptól kezdve kardos és sisakos urasági hajduk állnak őrt a ravatalnál...

Midőn a legkisebb nesz is elhalt az éj hollósötét szárnyaiba burkolt kastélyban, lassú ajtónyikorgás hallatszott és Ságvári Ottó magas alakja surrant végig zajtalan léptekkel a néma termeken.

Egyik kezében kétágú ezüst karosgyertyatartót, a másikban egy csomó kulcsot szorongatva, sápadt, merev arccal nyitott be néhai bátyja dolgozószobájába. A földig érő függönyöket szorosán összehúzta az ablakokon, nehogy a legkisebb fénysugár is kihatoljon az éjszakába, azután pedig a kulcsokat vette szemügyre.

Rövid próbálgatás után rátalált a megfelelő kulcsokra és olyan remegéssel, mint a kártyás, ki mindenét egy színre teszi, a falba süllyesztett nehéz vasládához lépett...

— Mindenekelőtt győződjünk meg arról, van-e annyi készpénz, amennyivel a fenyegető vészt elhárítjuk? ... — és verítékben ázó homlokkal fordította el a két összetekeredett kígyót ábrázoló kulcsot.

A zár nyelve ijesztően csattant a csendes szobákban, úgy hogy egy percre összerázkódott, aztán gyors rántással felcsapta a láda fedelét és beletekintett.

A láda színültig tele volt pénzzel és arannyal... Szeme egy ragadozó állat villogó tekintetével meredt a zacskók ritkás szövétén átcsillogó aranyakra, a fehérfényű tallérokra, melyekből azonban csak édeskeveset tartalmazott a nagy vasláda, mert arany volt, sápadt, sárgán fénylő arany úgyszólván mind!

Jó ideig csak reszkető ujjakkal tapogatta, zörgette a száz- ezreket, azután visszataszító mosollyal nevette ki azt a mámort, amelybe őt az arany ejtette.

— Hiába! Az arany hatalom, szédítő hatalom! — mormogta, — de most lássunk egyéb felfedezések után, hogy a kincset és az összes javakat meg tudjuk védelmezni. Lássuk, hol van a végrendelet és az a bizonyos titkot rejtő levél... és a vasszekrényt bezárva, a hatalmas íróasztal ajtóit, fiókjait kezdte nyitogatni.

A fiókocskák ki-betologatása közben több titkos fiók is feltárult és mindannyiszor a lecsapó karvaly mohóságával kapkodta ki a beléjük rejtett írásokat.

Már egész halommá nőtt előtte a mindenféle záloglevél, váltó, szerződés, adóslevél és kötelezvény, melyeknek összege pénzéhes lelkét valóságos lázba ejtette, de a félelem verítéke kezdett gyöngyözni homlokán és lázas sietséggel turkálta össze-vissza a papírokat ama bizonyos titkot rejtő levél és végrendelet után.

Egyszerre úgy tetszett neki, mintha hideg fuvallat érintené és háta mögött elfojtott, szuszogó lélegzést hallana.

Riadtan fordult vissza — hajszálai égnek meredtek a borzalomtól.

A könyvtárszoba félig nyitott ajtajában egy árnyszerű alak mozdult meg és imbolygó léptekkel tűnt el a sötétség mindent elnyelő homályában...

A kétkedő hitetlen minden ízében reszketve, nem mert mozdulni helyéről és csak nagy későn szánta rá magát, hogy átkutassa a könyvtárszobát. Senkit és semmit se talált ott.

Behúzta tehát az ajtószárnyat és a legkisebb bútorroppanásra is meg-megrázkódva, folytatta a keresést. Mindent összekutatott, mindent széthányt, míg végre hajnal felé, a végrendelet mellett talált utasítás nyomán, egy eddig észre nem vett mellékfiókocskában ráakadt a keresett iratokra.

A megkönnyebbülés sóhajával rejtette hímzett elejű inge alá.
— Ámbár a kísértetek órája már elmúlt, itt mégsem olvasom

el! — gondolta és mindent visszarakott a fiókokba. Amilyen zajtalanul jött, épp oly zajtalanul surrant vissza szobájába.

Beretteszelte az ajtókat, hogy a végrendeletet és a titkot rejtő levelet háborítlanul elégethesse.

— Előbb azonban lássuk, mit tartalmaznak... — Mintha kígyó csípte volna meg, olyan rémült felhördüléssel kapta vissza kezét hímzett inge alól, mert az odarejtett levél és végrendelet eltűnt.

Fojtott dühvel ragadta fel újra a gyertyatartót, elszántan sietett vissza a komor terembe, mert azokat az iratokat minden áron vissza kell szereznie, még ha egy kísértettábor vagy maga a sátán kísértene is abban a teremben.

Hanem hát hiába járta végig a szobákat, hiába kutatott át minden sarkot és szögletet, az iratok, mintha a föld nyelte volna el, nyomtalanul eltűntek.

De azért újból és újból nekifogott a keresésnek. Kiszórta a könyveket, felturkálta a fiókokat és bútorokat, ki tudja hányadszor. A bepirosló hajnalfény és az ébredő cselédség zaja vetett véget a további keresésnek.

— Badarság! Kísértetek nincsenek! Természetfölötti módon se tűnhetnek el az iratok! — mormogta, a beözönlő napvilágnál hidegvérét újra visszanyerve. Valószínűleg valami rejtekbe hullhattak! Így nemcsak reám, de mindenkire nézve elvesztek és nem kell a felfedeztetéstől félnem. Különben Ulrik éles esze tán meg fogja fejteni a rejtélyt... Ma meg kell érkeznie! bátorította önmagát, mialatt szép csendesen szobájáig lopódzott. Újra meg újra átgondolta az éjjel történeteket, azután kissé aludni próbált, de felizgatott idegei messze kergették az álmod szemeiről. Így a szokottnál korábban csengette be Vencelt:

— Az úrfi állapota szerencsésen megfordult, az orvos azonban azt mondja, hogy ez az öntudatlan, bódult állapot még napokig el fog tartani, — jelentette a buzgó betegápoló, azt hívén, hogy ezért hívatta gazdája.

Öméltósága azonban türelmetlen kézmozdulattal szakította félbe.

— Várj, amíg kérdezlek! — förmedt rá nyersen. — Mindekelőtt egy lovaslegény vágasson a szomszéd városba és tudakozódjék, nem érkezett-e egy idegen úr Bécsből?

— Eckhardt Ulrik titkár úr még az éjjel megérkezett. De mikor meghallotta a szomorú eseményt, a vadászlakban szállt meg, mert nem akarta a halottasház nyugalmát zavarni! — felelte Vencel bizalmas vigyorgással, mint aki tudja, hogy várva-várt örömhírrrel kedveskedik.

— És ezt csak most mondod, te álmos krokodil! Miért nem jelentetted azonnal! — támadt rá.

— A titkár úr igen keményen rámparancsolt, hogy aludni akar! — mentegette magát és görbe vállait sértődötten vonogatta.

— Küldj érte azonnal! Rögtön jöjjön... Különben te menj érte magad! és siettesd! Hallod, siettesd, türelmetlenül várom! — rivallt rá.

Vencel elsietett, az ajtó előtt azonban Tarafás urammal akadt össze, aki a gyászhoz illő szomorú ábrázattal settenkedett a halottasszoba körül.

— Hová sietünk ily korán, Vencel barátom! Csak nem történt valami? — kérdezte közönyösséget színlelve.

— Öméltósága titkára, Ulrik úr, még az éjjel megérkezett. Érte megyek, a kamarás úr szörnyű türelmetlenül várja! — duzogta hosszú orral.

— Ulrik! Ulrik! Ahá, ez lesz a bizonyos titokzatos úr, akinek azok a titkos levelek mentek. De nem jártok túl az eszemen, mert a levelek tartalmát én is kisillabizáltam. Tehát megjött! No majd jól a szeme közé nézünk ennek a tizenhárompróbás cselszövőnek... — dörzsölte csontos kezeit. De midőn az előcsarnokban felhangzottak a közeledők léptei, a vén képmutató újra felvette a szomorúság álarcát.

Azonban bármily nagy mester volt is a tettetésben, egy percre mégis elvesztette minden önuralmát. Vad diadallal meredt a mézédés mosolygással jobbra-balra leereszkedőleg köszöntgető titkára...

Ez azonban, úgy látszott, mit se vett észre, — mert Vencelnek mosolygó fejbiccentéssel intve köszönetet a kalauzolásért, eltűnt a kettős szárnyajtó mögött...

— Ő az, ő az! — mormolta a volt nevelő leírhatatlan felindulással, azután felszikrázó tekintettel tette hozzá: — Kezemben vagytok! Kezemben vagytok!

Öméltósága szintén látható felindulással sietett várva-várt cinkosa elé, ez azonban urát szóhoz se hagyva jutni, feltűnő sietőséggel kérdezte:

— Ki az az alattomos, rezesképű egyén odakünn?

— Leírásod csak egy személyre illik a kastélyban... és ez Tarafás uram, a volt nevelő! — válaszolta meglepetten a kamarás úr.

— Ez az ember kileste multkori találkozásunkat, utánunk sompolygott, vagy pedig kihallgatta a beszélgetésünket! Óva-

kodnunk kell tőle! Ha csak egy nyomot lel, addig nem nyugszik, míg ki nem szaglászta az egészet! — felelte Ulrik.

— Mit tegyünk hát? Le kell kenyereznünk, el kell hallgatatnunk? ...

A titkár finom ajkain gonosz mosoly vonult keresztül.

— Természetesen, de máskép, mint te gondolod. Most azonban hagyjuk ezt... Mikor lesz a temetés?

— Három nap múlva!

— Természetesen egy Sághevárit megillető fénnel és pompával... Hej, Ottó barátom, úgy-e, hogy éppen jókor jött ez a szerencsétlenség... Valóságos Deus ex machinaként, mintha csak hívtuk volna, mi? — és száraz, erőltetett kacaja mellé tréfásan hunyorgatott.

A kamarás úr azonban nem vette tréfára a dolgot, mert magából kikelve ugrott fel ültéből.

— Megmondtam neked, hogy én semmiről se tudok! semmitse sejtek... és nem is akarok tudni! — kiáltott heves tiltakozással.

A titkár hideg gúnnyal bólingatott minden szavára:

— Persze, hogy nem tudsz, sőt nem is akarsz sejteni semmit. Így sokkal kényelmesebb és megnyugtatóbb! Nem mosod kezeidet is?

A kastély ura sötéten nézett rá...

— Hagyd ezt a hangot. Nem értem, mi ütött beléd. Félek, hogy fiam is kezd sejteni egyetmást...

— Ugyan mit! Egy fiú nem mer ujjat húzni apjával. Különben, mint már régebben tanácsoltam, tartsd jobban kordában...

— Jó, jó! Erről még majd beszélünk. Most arra felelj, mit akartál előbb a temetéssel?

— Csak azt, van-e elég készpénz a háznál. Tulpenbauer és a többiek három nap múlva itt lesznek, hogy kifizesd őket. Én a te nevedben megigérttem. Nos? ...

A kamarás úr ragyogó arccal bólintott:

— Kifizetem őket az utolsó dénárig! — és ezzel a mult el lesz temetve! Sághevári Ottó újra a nagyvilágba léphet büszkén, gazdagon és hatalmasan.

— Hát annyi készpénz van abban a bizonyos vasládában? ... — kérdezte éhesen villogó szemekkel.

— Még több! De most hallgass ide, mik történtek velem a mult éjjel. Ezért zavartalak fel álmodból. A te éles eszed bizonyára megfejti a rejtélyt! — És feszülten figyelő bizalmasának elmondta az éjjel történeteket.

Midőn bevégezte, ez nyelvével csettentett.

— Úgyesen és körmönfont furfanggal csinálta, mert mérget vehetsz rá, hogy a hű nevelő uram volt a te éjjeli kísérteted és nála van a levél a végrendelettel együtt...

— Azt hiszed! Ez a korlátolt elméjű, iszákos fráter utánam leseti a könyvtárban? — kérdezte haragtól elfulva.

— Ne kicsinyeld! Csak ügyefogyottnak teszi magát. Én azonban átláttam rajta az első pillanatban... és mondom néked, ravasz, félelmes ellenféllel van dolgunk... De mindegy! Azért mi kerülünk felül... A legravaszabb rókát a legegyszerűbb csapdában kell megfogni, különben gyanút fog... Igaz, hogy állunk a többiekkel? Az a fiú még itt van?

Most meg a kamarás úr legyintett lekicsinylően.

— Bátyám halála fölöslegessé teszi a megkezdett finom cselszövény folytatását. Most én vagyok itt az úr és parancsoló s egyszerűen kiteszem a szűrét a kastélyból! Különben erre nem lesz szükség! Amint én ismerem, a temetés után megy ő magától is. Erről biztos lehetsz! Tőlem még az éhenhalás küszöbén se venné el a kenyeret, annál kevésbé lakna velem egy földél alatt... Ez a fiú elejétől fogva ellenségének tekintett és ezt nem is rejtegette előttem!

— Hát csak úgy egyszerűen a világba eresszük! Mi? ... Ezt a bolondot nem tesszük, Ottó barátom! Az oroszán kölyökkorában is oroszán. Ne félj! Akár nyiltan, akár titokban távozik a vidékről, embereink nem vesztik el szem elől és ha ördöge van, akkor se szabadul hálóink közül!

Valaki gyors egymásutánban hármat koppantott az ajtón.

— Ez Vencel! Hármaskopogtatása azt jelenti, hogy valami sürgős és fontos közlendője van! — mondta a kamarás úr és félrehúzta a reteszt.

— Nos, mi hírt hozol? — kérdezte a belépőtől.

— Elemér úrfi, Cseresznyés és az öreg Mátyás nagyon furcsán viselik magukat. Több munkással kiásatták a kereszt töredékét és a leszakadt hídgerendákkal együtt a tisztartó faluvégi házába vitették...

— Úgy! Akkor menj és tudd ki valahogy, mi célból tették! — parancsolta neki.

Amint Vencel eltávozott, a két férfi egy ideig sajtóságos módon nézett egymásra.

— Különben is, mit tartozik ez ránk! — szólalt meg kis idő múlva elbizakodottan a kamarás úr. — Ha jól meggondoljuk a dolgot, hát a fiútól se kellett félnünk. Semmiről se tud, bizonyí-

lelkai nincsenek, mert a végrendelet és levél elveszett... Mivel tenné hát vitássá jogaimat? Mivel bizonyítaná az övéit?

— Elfelejtetd Tarafás uramat, volt nevelődet! A levél és végrendelet nála van, arra mérget vehetsz...

— Akkor sohse kerül Elemér kezei közé. Előbb dobja a tűzbe, mintsem neki adja. Hiszen velem szövetkezett a fiú ellen.

— Nem is az ellen, hanem te ellened fogja használni! Téged fog zsarolni vele, hacsak hallgatását jó drágán meg nem vásárolod... Sőt ez az ember képes lesz mindaddig várni, míg annak adhatja el, aki többet ad érte...

Sághvári Ottó elfojtott szitkokban tört ki.

— Nem értelek! Bosszantani akarsz vagy megfélemlíteni? Biztosítlak, nem érsz célt egyikkel sem! — förmedt rá ingerülten.

— Sem egyik, sem másik nincs szándékomban, Ottó! — felelte társa komolyan.

— Akkor hát mit akarsz? Az előbb azzal biztattál, hogy lerázod ezt a kémkedő rókát a nyakunkról...

— Meg is teszem! Mert hárman sokan vagyunk a játékhoz! Három bűntárs közül egy előbb-utóbb árulóvá lesz... Ezeket az eshetőségeket pedig azért hoztam fel, mert nagyon elbizakodottan beszéltél, Ottó barátom... Te semmibe veszed és nem félsz attól a fiútól. Én pedig számolni akarok minden eshetőséggel! Nyugodtan akarok élni és nyugodtan akarom élvezni szerencsénket... Azt akarom, hogy ez a fiú, bármilyen bizonyítékok kerüljenek is kezei közé, vádlóul ne léphessen fel ellenünk soha! Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha valami rosszra, bűnre csábíthatjuk. Gonosztevővé kell tennünk, hogy az ő nyaka akadjon legelőször is hurokra, ha minket akarna bevádolni...

— Sokkal könnyebb volna szépszerével örökre megszabadulni tőle! — dörmögte a kamarás úr ördögi tekintettel.

— Elég volna már ebből! Csak a legvégső esetben nyulhatunk ilyesmihez! Gondolj fiadra és gondolj a tisztartóra! Ez és az öreg Mátyás amúgy is vigyázó szemekkel lesik minden lépésedet...

— A temetés után mindkettőt elbocsátom a szolgálatból!

— Légy nyugodt! Ha bűnre csábíthatjuk, csak olyan lesz, mintha halott volna. Ezt pedig el nem kerülheti...

Suttogásukat a kastély udvarába vágató hintók nehéz dübörgése szakította félbe.

— Gyerünk! Segíts fogadni a temetésre érkező vendégeket! — mondta öméltósága és gyorsan magára kapkodta gyászöltözetét.

VIII. FEJEZET.

A FARKASOK KÖZÉ KERÜLT RÓKA.

A temetés az elhunyt rangját megillető fénnel és gyászpompával megtörtént és Sághvári Balázs megtért őseihez.

Öméltósága egyik gyászbaöltözött huszáriját azzal az üzenettel küldte Cseresznyés uramhoz, hogy holnapután reggel jelenjen meg a kastélyban.

— Éppen ezt akartam kérni én is öméltóságától! — felelte a tisztartó fagyos fejbólintással.

Délelőtt tíz óra tájban Cseresznyés uram pontosan megjelent a kastélyban és három hajdú követte a kulcsokkal, számadásokkal és az apróbb kiadásokra szánt pénzesládával.

— Nemzetes uram, vendégek vannak ám a kastélyban. De uram bocsá'! olyan címeres akasztófára való pofákat még nem láttam! — mormogta az egyik a bajúsa alatt.

— Hallgasson kend! Tartsa meg magának, amit gondol! — mordult rá a tisztartó. Midőn azonban belépett, magában igazat adott a hajdúnak, mert csakugyan olyan szemenszedett, sunyi uzsoráspofákat, olyan pénzéhes vércseábrázatokat készakarva is nehezen lehetett volna összeverbuválni.

A belépő tisztartó láttára öméltósága bocsánatot kért kedves vendégeitől és behajtotta a terem ajtaját.

— Készen vannak a számadások? — kérdezte fagyos, visszautasító arckifejezéssel.

— Minden készen van az átvételre, az uradalmak és fekvőségek jövedelmei az utolsó dénárig pontosan ki vannak mutatva... — felelte a tisztartó szomorú komolysággal...

— Szeretem a pontosságot! — biccentett rá feszes mosollyal. — Legyen hát, kegyelmednek megbocsátunk, de azt előre is megmondom, hogy a régi, felelőtlen gazdálkodásnak egyszersmindenkorra vége van. Kegyelmed maradhat, ha alkalmazkodik, de annak a vén parasztnak, annak a haszontalan, szájaskodó vén Mátyásnak pusztulni kell szolgálatomból! Értette?

Cseresznyés uram arcán egy vonás se mozdult.

— Az öreg Mátyás hűségesen szolgálta megboldogult urunkat. De ki kell jelentenem, hogy méltóságodat aranyért se szolgálná... — felelte nyugodtan.

Sághvári Ottó fenyegető göggel emelte fel fejét:

— Vigyázzon a szájára kegyelmed, nehogy visszavonjam ígéretemet! — recsegte a kamarás úr.

— Ami pedig engem illet, — folytatta a tisztartó megzavarhatatlan nyugalommal, — épp azért hoztam el a tisztartósági pénzszekrényt, a kulcsokat és számadásokat, hogy méltóságod kezeibe letéve, megköszönjem a további szolgálatot. Boldogult nagyságos urunk kegyességéből egy kis házam, szőlőm és földcském van, amiből az öreg Mátyással holtunkig megélünk.

— Úgy? Nagyon jól van! — kiáltott kellemetlen meglepetéssel öméltósága, azután pedig dölyfösen folytatta:

— Akkor hát még egyet! Amint hallottam, az a fiú — gondolom Elemérnek hívják, szintén az ön házánál tartózkodik. Küldje hozzám egy szóra. Valamelyes összeget szándékozom neki adni, hogy valamihez kezdhessen a világban... A Sághváriak kastélyából senkit se eresztenek el üres kézzel...

Cseresznyés uram szomorú arca e szavakra még bánatosabb színt öltött, azután pedig olyan merev és átható tekintettel nézett rá, hogy kénytelen volt előtte lesütni a szemeit:

— Azt a fiút, méltóságod helyesen emlékszik, Véghvári Elemérnek hívják, a temetés után azonban elhagyta a vidéket. A számadások között lévő leltárból meggyőződhetik méltóságod, hogy a rajta való ruhán kívül semmit se vitt el magával! — felelte az igazlelkű tisztartó mélyen felháborodott hangon.

— Csak semmi izgalom, tisztartó uram! — szólt jéghideg visszautasítással. — Úgy látom, végeztünk! Akar még valamit?

— Semmi egyebet, méltóságos uram, csak kegyeskedjék intézkedni, hogy annak rendje-módja szerint átadhassak mindent.

— Meglesz! — bólintott öméltósága feszesen és kinyitotta a mellékterem ajtaját.

— Kedves Tarafás felügyelő uram, szíveskedjék az átvételt a tisztartó urammal annak rendje-módja szerint mihamarább elvégezni.

Tarafás uram meredt nyakkal és büszkeségtől ragyogó orcával hagyta ott a dicső vendégkoszorút.

Már jól bealkonyodott, midőn az átadás nagyjában véget ért. A tisztartó dolmánya alá dugva a jóváhagyott számadásokat, rövid köszöntéssel távozni akart, de Tarafás uram útját állotta és kihívó diadallal nézett a szemébe:

— Eljött a visszafizetés ideje, nemzetes uram! Most én nevetek, mert kegyelmed lealáztatott, én pedig felmagasztaltattam! Tudják meg, egyedül csak nékem köszönhetik, hogy Mátyással egyetemben el vannak bocsátva a szolgálattól! Ez az én búcsúszavam! — kiáltott bosszútól kielégült hangon.

A tisztartó becsületes arcán a haragnak vagy megbántódásnak nyoma se látszott.

— Én pedig azzal búcsúzom, tartsa eszében kegyelmed, hogy aki üvegtetejű házban lakik, ne dobálódzék kövekkel! — felelte rá komoly, csaknem ünnepélyes hangon, azután szép csendesen tovaballagott a falu felé vezető úton.

Másnap a vendég urak készülődni kezdtek. Vencel harmadmagával is csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott egy kis vasládát a kocsikhoz cipelni. A ládát, amelyből érces csengés hallatszott, az első kocsiba helyezték és a vendégek valamennyien úgy vigyáztak rá, mint a szemük fényére.

— Kedves Tulpenbauer, — szólította meg a lépcsőkön lejövet öméltósága a legsunyibb tekintetű vendéget, — tegye meg nekem azt a szívességet és Bécsbe érkezéssel fogadjon számomra egy jó szakácsot és udvarmestert a megfelelő úri szolgálószemélyzettel együtt. E paraszt ripőköket nem tudom szenvedni magam körül... Továbbá, miután egy unokahúgom fogja a háztartást vezetni, gondoskodjék egy előkelő dámát megillető női cselédségről is. Megteszi?

— Méltóságod legkészségesebb szolgálataimra számíthat, — válaszolta Tulpenbauer, fekete fogait mutogatva, azután a többiektől félrehúzódva, élénk taglejtésekkel suttoztak még jó ideig egymással.

A hintók már éppen indulni akartak, midőn Tarafás uram, a tegnap esti lakomától még mámorosan, a búcsúzásra megjelent. Mikor az utolsó hintó porfellege is elenyészett, csak akkor jutott eszébe, hogy neki tulajdonképpen előfogatokat kellett volna rendelni korán reggel a szomszéd város postaállomásán a vendég urak részére.

— Tyűh, aki áldója van! A sok kocintgatásban erről egészen elfeledkeztem! — dünnyögte fejét vakarva és gondolkozni kezdett, vajjon bevallja-e mulasztását urának?

— Ha elkövetted, tagadd! — gondolta és ebben egészen megnyugodott. Még az ő gyanakodó és kitanult ravasz eszével se sejtette, hogy éppen ebben rejlik a kelepce számára és méltóságos úra a sötétlelkű Ulrikkal éppen erről suttoz az írószobában.

— Meg van fogva! Minden a véletlen játékának látszik...

tehát nem gyanakodhatik... Eszerint mégis igaz az a közmondás: «A farkasok közé került rókának nem használ a ravaszsága!» — mondta nevetve a hitvány cinkos.

Sághvári Ottó helybenhagyólag biccentett.

— Röstelleném is, ha túl nem járnánk ökelme körmönfont ravaszságán... Különben könnyű Katót táncba vinni! Szívesen le hagyta magát itatni, anélkül, hogy észrevette volna...

— Hogy az a célunk, hogy elfelejtsen előfogatokat rendelni.

— Így tehát gyanú nélkül a városba küldhetjük, ha a küldönc megérkezik... Ezt remekül kigondoltad, Ulrik!

— No, no! Nyugtával dicsérjük a napot, Ottó barátom!

— Máris dicsérhetjük! Tulpenbauer és a többiek ki vannak fizetve és ezután még hívebben fognak szolgálni, mint azelőtt, mert látják, hogy nem fukarkodom a jutalmazással... Hiába, az arany mindenható marad, míg a világ világ és az emberek emberek lesznek! Hidd el nekem, míg gazdag vagyok, semmitől se félhetek!

— Részben igazad van! De mindig jobb az az ember, aki el van hallgattatva, mint aki csak hallgat...

A kamarás úr felkacagott.

— A szójáték sikerült! Légy rajta, Ulrik, hogy be is teljesedjék! Ezzel a legutolsó és legkellemetlenebb tanutól szabadulunk!

— Rajta leszek, abban bízhatol! De míg a várt idő elérkezik, beszéljünk másról... Téltre a palotába teszed át lakásodat, nemde?

— Természetesen! Elég soká unatkoztam e bagolyfészekben! Nem a télen, de mindjárt ősz elején Sághvári Ottó visszatér Bécsbe és palotája, valamint termei újra a régi fényben és pompában fognak megnyílni a társaságok előtt. Ide csak nyári üdülésre és nagyobb vadászatokra rándulunk ki barátainkkal... Hanem most én kérdezek tőled valamit. De kérlek, felelj őszintén és tartózkodás nélkül...

— Nos? — kérdezte meglepetve.

— Te még nem nyilatkoztál! Ha vagyonom felét kéred, ezt sem tagadhatom meg tőled. Mi szándékod van? Mennyit kívánsz? — kérdezte és társának merőn a szeme közé nézett.

— Mi szándékom van? Hát továbbra is az udvari kancellária és a te hű magántitkárod fogok maradni. Mit szólna a világ, ha egyszerre én is gazdag uraságként kezdenék szerepelni? Mindjárt azt kérdeznék, hol vettem, kitől kaptam? A főváros sürgő-forgó zajából pedig vidékre, vagy máshova telepedni, nincs kedvem. Maradok szépen melletted, hisz ezután még nagyobb

szükséged lesz tanácsaimra, mint ezelőtt... aztán valami váratlan esemény is történhetik... Mi most már nemcsak személyünkkel vagyunk elválaszthatatlanul egymáshoz kötve!

A kandalló tetején álló óra elütötte az ötöt.

— Azt hiszem, jó lesz, ha hozzákezdünk — szólt Ulrik. — A küldönc minden percben jöhet. Te most hívasd össze a kastély cselédségét, én pedig megyek. Éjfél előtt nem hiszem, hogy visszatérhessek. Tehát csak ügyesen, nehogy ő kelme neszt fogjon valamikép, mert akkor mindennek vége! Az elszalasztott rókat másodszor nem lehet törbe csalni! — szólt nyomatékosan, azután távozott.

Öméltósága pedig becsöngette Vencelt, ráparancsolt, hogy a belső cselédséget gyűjtse a csarnokba. Tarafás urat pedig hívja ide.

A cselédség rosszat sejtve gyülekezett a kijelölt helyen, mert azt hitték, hogy a napok óta rebesgetett elbocsátás perce érkezett el. Minden oldalról szorongó pillantásokkal kísérték a pöffeszkedve közeledő Tarafás uramat és jövő sorsukat rezes ábrázatáról iparkodtak leolvasni.

Torkán egyet köszörült s éppen be akart nyitni a nagy szárnyajtón, midőn ez feltárult és öméltósága jelent meg a küszöbön.

— Pszt! Csak csendesen! Csendesen! Hű titkárom hajnal óta szörnyű fejförcsökben kínlódik! — suttogta, azután mindenkit csendre intve, betette az ajtót maga után.

Parancsoló tekintetét végighordta a lesütött fejű cselédségen, rámutatott a mellette álló Tarafásra és szigorú szavakban megparancsolta, hogy a felügyelő úrnak mindenben engedelmeskedjenek, mert távolléte alatt ő vezeti a kastélyt és a jószágokat illető ügyeket. Öméltósága oly szépen és lendületesen beszélt, hogy az elmondottakat kivéve, egy szavát se értették meg, de azért az arcok mind kiderültek, mert az elbocsátásról szó sem volt. Tarafás uram ábrázata pedig a büszkeségtől és diadaltól valósággal ragyogott.

Beszéde közben egyszerre csak mozgás támadt a hátul állók között. Egy kocsisforma férfi furakodott előre és egy levelet adott át öméltóságának.

— Mi az ördög? Vendégeim ott rekedtek a városban! Hát nem rendelt felügyelő úr részükre előfogatokat? — kérdezte, miután a levelet átfutotta.

Tarafás uram fejét nyaka közé húzva, csak ötölt, hatolt, félszemmel pedig urasága arcát leste, vajjon nem haragszik-e? Mi-

dön látta, hogy harag helyett inkább mosolyog, nagy bocsánatkérések között bevallotta, hogy biz ő ezt elfelejtette.

— No, nem nagy baj! Vendégeink nappal helyett éjjel indulnak! Ennyi az egész! Nekem pedig nagyon jól jó ez a kis feledékenység — mondta öméltósága homlokára ütve. — Tulpenbauer bankár urat ugyanis elfeledtem megkérni, hogy az arany burnótszelencém fedeléből hiányzó gyémántköveket rakassa be Eskelesz ékszerésszel és rendeljen még egy hozzá hasonló másik szelencét... Tarafás uram mulasztása azonban helyre üti a hibát. Sétáljon át a szomszéd városba és e szelencét adja át százhusz darab arannyal a bankár úrnak. Megteszi? Tudja, ilyen nagy értéket cselédfélére nem bízhat az ember... De most jut megint eszembe, kegyelmed mégsem mehet! Hiszen minden lovunk és hintónk a vendég urakkal távol van!

— Ó, kérem alássan! Átsétálok gyalog! Nem egyszer megtettem már ezt az utat... — ajánlkozott Tarafás úr készségesen.

— Igaz! Igaz! De egészen öreg este lesz már, mire odaér! — aggodalmaskodott öméltósága.

— Nem tesz semmit! Az éjszakák világosak. Azután visszafelé úgyis kocsin jövök...

— Igaz! Igaz! No hát akkor átadom a szelencét és aranyakat, hogy rögtön indulhasson kegyelmed! — és eltűnve az ajtó mögött, csakhamar visszatért és a szelencét rejtő csomagot, egy tekercs arannyal együtt átadta neki.

Mihelyt az ajtó nehéz szárnyai becsukódtak utána, a nyájas mosoly eltűnt arcáról, mintha csak letörülték volna, vonásai megint feszült, várakozó kifejezéstvettek fel, mint a múlt napokban. Minél jobban közeledtek az est órái, annál nyugtalanabb léptekkel méregette végig az egymásba nyíló termek hosszú sorát.

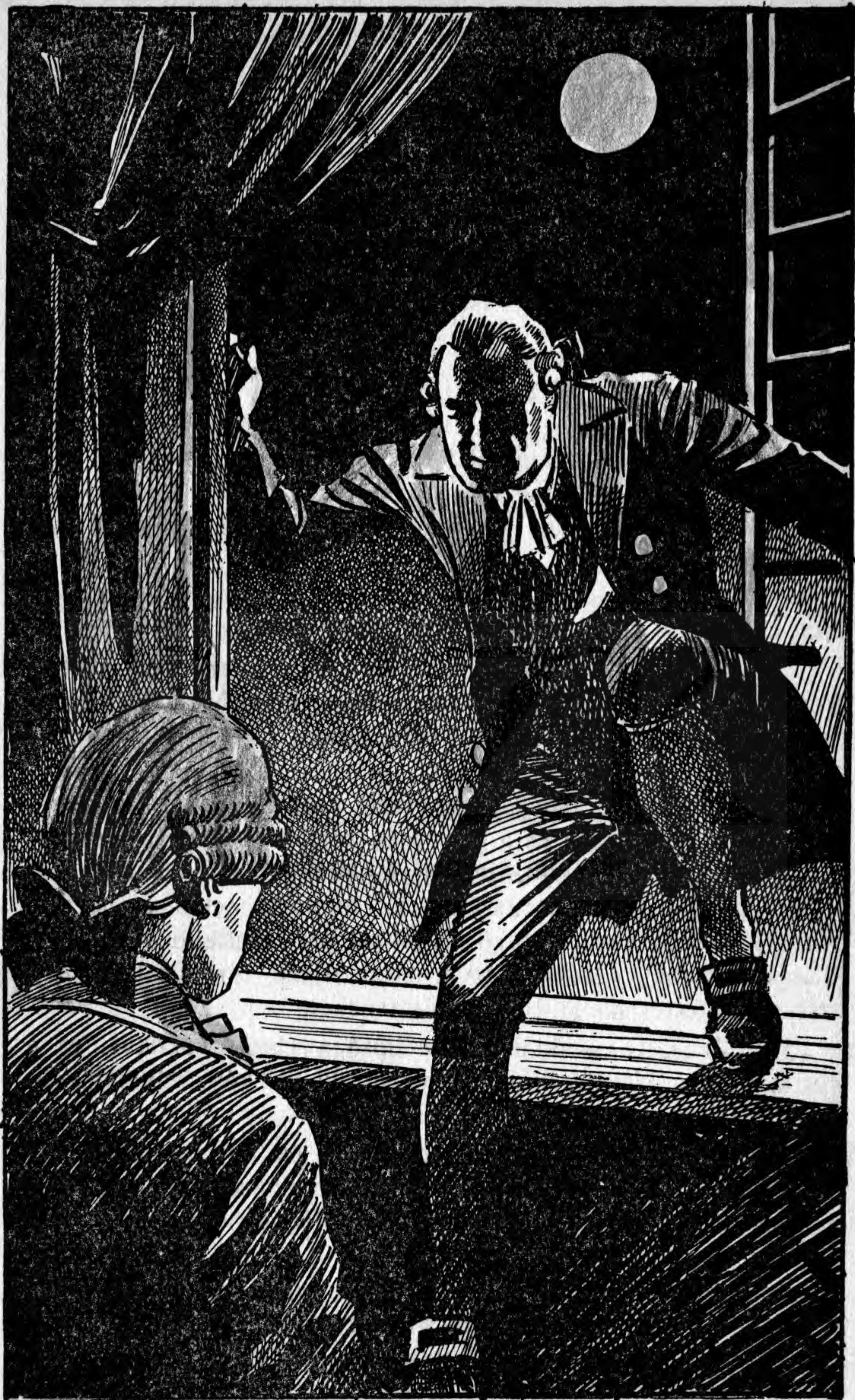
Vacsora után közölte Vencellel, hogy ma már semmire sem lesz szüksége. A legnagyobb csendet parancsolta, mert a titkár kissé elszunnyadt, midőn azonban minden elcsendesedett és a folyosó lámpáit eloltogatták, lesurrant a földszíntre, a parkra néző egyik ablakot zajtalanul kinyitotta és kikémlelt a szuroksötét éjszakába.

Tizenegy óra felé járhatott az idő, midőn a bokrok közül egy sötét árnyék osont a kastély felé és nesz nélkül ugrott be a nyitvahagyott ablakon.

— Ulrik, te vagy? — kérdezte fojtott, aggodalmas hangon.

— Én hát! Minden rendben van! — felelt a másik.

— Akkor gyorsan fel a szobába! Én majd bezárom az ablakot! — suttogta.

Nesz nélkül ugrott be az ablakon.

Abban a pillanatban, hogy felért szobájába, nagy zaj és dübörgés verte fel a kastélyudvar csendjét. Noha Vencelt már elbocsátotta, most mégis hevesen csengetett neki.

— Nem a legnagyobb csendet parancsoltam! Micsoda pokoli dübörgés ez az udvaron? — rivallt rá bosszúsan.

— A vendég urakat vivő hintók érkeztek vissza a városból — jelentette Vencel.

Szavai végeztével nyöszörgés hallatszott a mellékszobából.

— Kívánsz valamit? — kérdezte fejét bedugva öméltósága.

— Egy kis melisszaszeszt kérnék. Ez végleg csillapítani fogja görcseimet! — felelték belülről, amire Vencel, ura intésére, behozta a kívánt szeszt. Ulrik titkár uramat nyakig bepólyázva, fején hidegvizes borogatással látta heverni a nyugágyon.

— A hintók érkeztek meg! Eredj csak Vencel és küldd fel egy szóra Tarafás urat! Valamelyik hintón neki is meg kellett érkeznie!

Vencel lement, de azzal a hírral tért vissza, hogy Tarafás uramat a kocsisok közül egyik se látta, se az úton, se a városban.

— A korhely! A könnyelmű! Bizonyára valami csapszékben késedelmeskedik! — dohogta öméltósága, majd Vencelnek meghagyta, hogy reggel mindjárt küldje hozzá, meg akarja mosni a fejét!

Reggelre kelve azonban egyszerre csak nagy lótás-futás keletkezett a kastélyban és a cselédség rémült arccal, összedugott fejjel azon tanácskozott, fel merészeljék-e verni öméltóságát édes álmaiból. Midőn megszólalt az ébredést jelző csengetyü, Vencel vacogó állal, remegő térdekkal azt jelentette neki, hogy Tarafás uramat, vérében úszva, össze-vissza törve találta egy paraszt a töltés melletti vízmosás fenekén.

— Meghalt? — kiáltott öméltósága elszörnyűködve, és e hírre, mintha kiöntötték volna, ugrott ki csipkés, selyemfüggönyös ágyából.

Ulrik titkár úr is előjött szobájából és úri színük elébe vezettette a parasztot, akit töviről-hegyire kikérdeztek, de a jámbor ember még most is annyira meg volt ijedve, hogy a reszketéstől alig tudott kérdéseikre felelni...

— A szerencsétlen! Bizonyára leitta magát és lezuhant a töltésről! — kiáltott a méltóságos úr mély megilletődéssel.

— Vagy pedig orgyilkos kezek taszították a mélybe, hogy elrabolják tőle az aranyakat! Nagy summa pénz volt nála! — felelte a titkár hangosan, hogy mindenki hallhassa.

— Igaz! Igaz! Mi is láttuk! Nagy summa aranyat vitt magával! Rálestek és leütötték! — suttogták a cselédek.

— Siessetek, emberek! Első dolog a segítség! Hátha még nem halt meg! Fel emberek! A kastélyba kell szállítani, egy lovasz pedig vágta orvosért... — parancsolta sebesen a kastély ura.

— Nincs abban már egy mákszemnyi élet se, méltóságos uram! Vérében úszva mozdulatlanul feküdt és szemei már egészen meg voltak üvegesedve! Nem segít már azon semmiféle doktor! — felelte fejét csóválva a jobbágy.

— Mindegy! Ide kell hozni a kastélyba... Előre, gyorsan, emberek! — siettette az indulókat és megparancsolta, hogy rögtön jelentsék neki, ha visszaérkeznek. Ez úgy déltájban meg is történt.

De mekkora volt őméltósága rémülete, amikor közölték vele, hogy a holttest nyomtalanul eltűnt a baleset színhelyéről. Halálsápadt lett és szédülni kezdett a szörnyű hír hallatára...

IX. FEJEZET.

A HÁLÓ.

A temetést követő nap hajnalán Elemér megkopogtatta az öreg Ambrus ablakát, aki rögtön ajtót nyitott neki. Csak egy szomorúan résztvevő pillantással üdvözölte Elemért, leakasztotta az őrizetére bízott kulcsokat és megindultak a kastély északi szárnya alatt fekvő sírbolt felé.

Komor, borongós reggel volt, a kastélyban még minden lélek aludt, csak a fák és bokrok leveleiről alápergő kövér cseppek kopogása hallatszott a hajnali csöndben.

— Azt mondják, hogy a kastély egyik szobájából titkos lejáró vezet a sírboltba — törte meg a hallgatást az öreg Ambrus, de nem kapott feleletet. Némán felzárta Elemér előtt a nehéz vasajtókat, ő maga pedig félrevonulva, leült a lépcsők aljára.

Az örökmécses halvány sugarai bágyadt fényt hintettek a tömör oszlopközökre, melyek alatt, kettős sorban nehéz érc- és márványkoporsókban a Sághevári ősök aludták örök álmukat.

Nehéz sóhajjal borult térdre a legutolsó előtt, melynek oldalain ércből vert egyszerű betűkkel Sághevári Balázs neve ragyogott hidegen és komoran. Homlokát a hideg ércre hajtotta, ajkai lassan mozogtak, mintha imádkoznák...

Fájdalmas elmerültségéből az öreg Ambrus figyelmeztető köhécselése riasztotta fel, mert a cselédség már ébredezni kezdett a kastélyban.

Még egyszer megcsókolta a hideg betűket és felállott.

— Ravatalodnál tett fogadásomat íme újra megújítottam előtted, atyám és jóltevőm, segíts, hogy rátaláljak a nevemet és születésemet fődő titokra... Most pedig légy áldva nyugvó poraidban és a te védő szellemed legyen vezérlő őrangyalom az ismeretlen nagyvilágban! — suttogta remegő ajkakkal. aztán gyorsan kilépett a napvilágra.

Az öreg Ambrus már készen várta. Midőn a nehéz vasajtók csikorogva bezárultak, úgy érezte, mintha a szívét szorító két-

ségbeesés egyszerre lehullott volna róla, és az elhagyatottság vígasztalan érzése helyett remény és önbizalom térne lelkébe.

A kastély szögleténél néma kézszorítással búcsúzott el az öregtől, aki, bármennyire erőlködött, mégsem tudta elrejtteni mély megindulását.

— Mondanék valamit, Elemér úrfi... de mégsem mondok, hiszen elmondtam tegnap... de annyit mégis mondok, hogy van igazság odafenn! Viszontlátjuk mi még egymást e kastélyban... — szólt fojtott meghatódással, mialatt könnyei fehér szakállára peregtek.

Elemér csak néma fejrázással felelt, azután megindult Cseresznyés uram faluvégi kis háza felé, aki az öreg Mátyással már útrakészen várta.

— A határig elfogadom a kíséretet, tovább ne fáradjanak! — mondta, amint a teletömött tarisznyákat meglátta. Eddigi viselete helyett a vándordiakok öltözetét vette magára: fácántollas süveg, oldalán bőröv lecsüngő törrel, iszákja mellett pedig vállán át volt vetve egy bő köpönyeg, jó védelem a zivatar és hideg éjszakák ellen.

A két férfi mély szomorúsággal nézte készülődését és mialatt Cseresznyés apó gondosan elrakosgatta a fiú levetett ruháját, az öreg Mátyás egyszerre csak sírva fakadt.

— Ne szomoríts még jobban, öreg! Úgyis oly nehéz a szívem, majd megszakad...

Cseresznyés apó szintén komolyan közbeszólt:

— Úgy van, ne töltsük most az időt elérzékenyüléssel. Ha már Elemér úrfi semmit se akar elfogadni tőlem útravalóul, ezt mégis el kell fogadnia. Jó kézben hatalmas fegyver! — és egy ólommal beöntött vadkörtefabotot nyomott a kezébe, mely azonfelül még kardnagyságú, éles acélpengét is rejtett magában.

— Ezt köszönettel fogadom, Cseresznyés apó.

— Azt a csekélyke összeget is elfogadhatná ám tőlem, ha másképp nem, hát kölcsönképpen...

Elemér elkomolyodva rázta fejét.

— Aki idegenbe, ismeretlenbe indul, mint én, az nem vehet adósságot a nyakába. Nem tudom, mikor fizethetném vissza, s akad-e keresetem vagy sem...

— Éppen azért! Kegyelmed meg fog élni a jég hátán is! Attól nem félek! — erősködött hévvel Cseresznyés apó.

— Nem! Köszönöm! Pár arany és néhány tallér van az erszényemben, melyeket jó sikerrel letett vizsgáim és egyéb ünnepestélyes alkalmakkor áldott emlékü Balázs bátyámtól kaptam.

Ez elég lesz útravalónak. Néhány könyvön és csekélyke fehérneműn kívül egyebet nem hoztam el a kastélyból... Minden más egyebet ott hagytam az új birtokosnak... Hanem hátha indulnánk! — tette hozzá és felállt.

A két férfi nyakába akasztotta a tarisznyákat és mialatt Cseresznyés apó becsukta a házat, Elemér bánatosan nézett a kastély felé.

— Szegény Rudolf! Élet-halál közt fekszik és én el se búcsuzhattam tőle... — sóhajtott lehajtott fővel.

Egy kevésbé járt mellékösvényt választva elhagyták a falut. Elemér hátra-hátra nézett, mindaddig, amíg csak a park százados fája egészen el nem takarták a kastély tornyait.

Ekkor, mintha csak összebeszéltek volna, megkettőztették lépteiket. Egyikük se szólt, mert mindegyik a saját szomorú gondolatával volt elfoglalva.

Az országútra kiérve, a fordulónál még egyszer megvillantak a kastély tornyai és Elemér fájó sóhajjal intett búcsút annak a helynek, hol boldog gyermekéveit töltötte.

— Ki tudja, viszontlátlak-e még valaha! — röppent el akaratlanul ajkairól.

— Él az Isten! — dörmögte torkát köszörülve Mátyás. Cseresznyés uram pedig széleskarimájú kalapját még jobban a szemére húzva, csak akkor szólalt meg, midőn ki kellett mondani a búcsút és válást jelentő szavakat:

— Itt van a határ!

Elemér megindultan ölelte meg két kísérőjét:

— Úgy hát válnunk kell, hosszú, hosszú időre! Az Isten áldjon meg és tartson meg benneteket! — Mély megindulása elfojtotta ajkán a további szavakat. Az öreg Mátyás hevesen megragadta és összevissza csókolta a kezeit.

— Hát csakugyan hírét se fogjuk hallani évekig az úrfinak? Élünk-e mi vének addig? Megérjük-e azt az időt? — kérdezte a zokogástól alig érthető hangon.

Elemér még egy utolsó kézzszorítással Istenhözátot mondott mindkettőjüknek, fejébe nyomta fécántollas süvegét és anélkül, hogy csak egyszer is hátranézett volna, gyors léptekkel sietett lefelé a kanyargós országúton.

Pedig, ha hátranézett volna, láthatta volna, hogy a két öreg mindaddig néz utána, míg csak karcsú, ruganyos alakja el nem tűnik az alávezető meredek mögött.

A közeli mezővároskához érve, Elemér felkereste azt a fia-

tal doktort, aki Balázs urat lelkiismeretes gondnal és fáradhatatlan igyekezettel ápolta.

Ettől megtudakolta Rudolf állapotát és nagyon megörült, midőn meghallotta, hogy még nehéz beteg ugyan, de már minden veszélyen túl van. Innen a postahivatalba ment, ahol megkérdezte, mikor indul a postakocsi Nagyszombat felé.

— Éppen most fognak be! Ma van az indulás napja. A kocsis mellett künn egy tallér, a belső ülés kettő! — felelte a postamester kurtán.

Noha nagyon gazdálkodni kellett a pénzével, Elemér mégis lefizette az egy tallért, csak hogy mielőbb Nagyszombatba érhesen és felkereshesse volt nevelőjét, Vitál atyát...

Vitál atyát egy könyvekkel és iratokkal borított asztal mellett találta. Egykori nevelője meleg szeretettel tárta karjait Elemér felé, aki hangos örömkialtással borult mellére.

— Szegény fiú te! Mily korán meg kell ismerkedned az élet nehéz küzdelmeivel, — mondta megindultan.

— Tanácsot kérni jöttem, atyám! Ne tagadd meg tőlem! — szólalt meg Elemér, midőn megindulását legyőzte és helyet foglalt a magashátú, faragott diófaszékek egyikén.

— Leveledből mindent megértettem, fiam és szívem vérzett, midőn ama rettentő szerencsétlenségnek hírért vettem. Te azt állítod, hogy orgyilkos bűntény történt és bizonyítékok vannak kezeitek között...

— Igenis, bizonyítékok vannak kezeink között... és ha majd elég erősnek érzem magamat, visszatérek és rettentő számadásra vonom a bűnösöket! — vágott közbe Elemér hevesen.

— A büntett nagy és égbekiáltó! A büntetést mégis bízd rá fiam, az Örök Biró sújtó kezeire... Ne szennyezd be lelkedet a bosszúállás vérszomjas bűnével. Várj, míg az örök igazság keze utoléri a bűnösöket! — szólt Vitál atya komoly intelemmel.

— Várni fogok, mert várnom kell! Hiszen én, a név és vagyon nélkül világba taszított fiú, úgy sem tudnám felvenni a hatalmasokkal a harcot. De túrni és várni fogok, míg oly polcra jutok, ahonnan megkezdhetem a küzdelmet. Nevelőatyám és jótevőm halála nem maradhat bosszulatlanul! Nem, ha életembe kerül is, ha lelkiüdvösségemet teszem is kockára vele! — felelt Elemér tántoríthatatlan eltökéltséggel.

— Fiú! — kiáltott az utolsó szavaknál ijedt megbotránkozással a kolostorfőnök.

— Bocsáss meg, atyám, de nem tehetek másképp és most hagyjuk a levélben foglaltakat! — kérte szelíden Elemér. — A le-

vélben körülményesen meg kellett írnom a helyzetet és történeteket, hogy megtudj mindent. Meg kellett gyónnom néked mindent, hogy kínzó vádjaimtól meneküljek. De most hagyjuk ezt, nem avégett jöttem hozzád, hanem tanácsért. Mitevő legyek, mihez fogjak vígasztalan helyzetemben?

Vítál atya megindult tekintettel nézett a fiú halvány, de eltökélt arcára.

— Mondok egyet! — szólalt meg komolyan kis idő múlva. — Szép pályát ajánlok neked, ahol anyagi küzdelmek nélkül is magasra juthatsz! Légy pappá!

Elemér a váratlan ajánlatra megrezzenve sütötte le szemeit. Nem felelt, csak fejét rázta csendesen, tagadólag.

— Igaz, elfeledtem! Mindig a katonaélethez volt kedved! Ez volt szívednek, lelkednek álma, vágya. Nos hát! Korodhoz képest túlságos erős, alkatra pedig valóságos óriás vagy. Lépj be a hadseregbe és régi álmod teljesül!

— Egyiket se tehetem! — felelt Elemér szomorú, lemondó sóhajtással. — Szabadnak kell maradnom, hogy a nevemet és születésemet fedő titkot felderíthessem. Jogot és törvényt akarok tanulni, hogy fogadásomat beválthassam!...

Vítál atya homloka már az első szavaknál elborult.

— Lehetetlen munkára vállalkozol! A tengerbe ejtett tűt akarod megtalálni! Hová indulsz, hol akarsz kutatni minden nyom és útbaigazítás nélkül? — kérdezte szomorúan.

Elemér szorongó, könnyörgő pillantással nézett rá.

— Cseresznyés apó megvallotta, hogy te, atyám, tudnál útbaigazítást adni. Jótevőm a titok nagy részébe beavatott...

— Nem tagadhatom, de húszéves korodig mitse szabad elárulnom és néked is tisztelned kell jótévőd akaratát! — felelte enyhe szigorral.

Elemér kis ideig hallgatott.

— Tiszteletben fogom tartani. Most, hogy biztosan remélhetek, nehezen bár, de elviselem a kétség hosszú éveit — szólt azután megadó sóhajjal.

— Ezt a feleletet vártam tőled. Eddig is sok keserű órát szerezteél vele magadnak, — no de ne beszéljünk többet róla. Lássuk további terveidet. Azt, hogy a nyers hadipálya helyett a tudománynak adod magadat — felkemből helyeslem... Eddigi tanulmányaid, fényes tehetséged szép jövővel kecsegtet. Melyik egyetemen akarod tehát a jogi és egyéb tudományokat tanulni?

— Fontos okaim vannak, hogy a bécsi egyetemet válasszam.

— És ezek az okok?

Elemér késlekedett a felelettel.

Vitál atya fejét csóváltgatta:

— Sejtem!... Cseresznyés gazda és Mátyás a tett helyén, ő pedig Bécsben akarja azokat a bizonyos embereket szemmel tartani. Hiába akarnám lebeszélni, nem hajtana a szóra! — mormogta magában és midőn megtudta, hogy tanítványa, miként diákkorában ő is, tanítással és leckeadással akarja magát fenntartani, elérzékenyülten ölelte magához:

— Isten adjon erőt és szerencsét hozzá, gyermekem! Én a külföldi egyetemeken sanyarogtam, néked bizonyára jobb alkalmid és kilátásaid lesznek a gazdag és fényes császárvárosban! — biztatta.

Midőn Elemér távozni akart, nem eresztette, hanem egész napját a klastromban kellett töltenie, hogy Vitál atya megírhasssa az ígért ajánlóleveleket bécsi ismerőseihez.

Másnap a hajnali vecsernye után búcsút vett öreg tanítójától, a pozsonyi kapun át távozott a városból és oly szaporán lépkedett, hogy csakhamar messze háta mögött maradtak a városnak aranyos reggeli párában csillámló ódon falai és tornyos épületei.

Dél felé már a nap annyira melegen tűzött alá, hogy a szomjúságtól és fáradságtól elcsigázva, valami árnyas hely után kezdett nézelődni, hogy egy kissé pihenhessen. Ezért nagy örömmel üdvözölte a völgynek vezető útforduló mentén elhúzódó erdőséget, melynek hűvös boltozata alatt, úgy remélte, forrást is talál.

Rövid keresés után egy vén fa tövéből kibugyogó forráskára akadt... Verejtékező arcát megmosta, nagyot ivott a hideg, kristálytiszta vízből, azután újra tovább indult. Csakhamar megint ki kellett kerülnie az országútra, mert az eddigi világos, szálerdő helyébe, egy vízmosásoktól szaggyal, tüskés vadon következett.

Rossz kedvvel vette észre, hogy mennél inkább nyugovóra hajlik a nap, annál sötétebb felhőtábor húzódik az égboltra és a mindinkább feltámadó szél esővel és zivatarral fenyegetődik.

Megkettőztette tehát lépteit és az útjába eső magaslatokról valami közeli falut vagy védőfödelet keresett, ahol az éjszakát tölthetné. De nem látott semmit — és az elhagyatottság keserű érzése kétszeres súllyal nehezedett lelkére... Az egymást követő szélrohamok már egy-egy kövér esőcseppet is hullattak sietségtől hevült arcába és a mindinkább sötétedő alkonyat egyforma, alaktalan homályba burkolta a tájat.

Nem annyira magát, mint inkább egyetlen öltözet ruháját féltette a sártól és lucsoktól, épp azért fel szeretett volna ujjongani örömeiben, midőn a szélben és sötétben való hosszú ide-oda botor-

kálás után fénysugarat látott megcsillanni és az innen-onnan felhangzó kutyavakkantások elárulták a falu közellétét.

Fáradtságát, elhagyatottságát feledve, torony irányában sietett a mind fényesebben tündöklő világosság felé és egy meredek úton csaknem legurulva, megpillantotta a sötétségbe burkolt községet is, melynek apró ablakai hivogató fénnel ragyogtak feléje a fekete, zivataros éjszakából. A község alatt egy csapat elkésett fuvarosra akadt, akiktől megtudta, hogy ez a nagyközség rendes megálló- és etetőhelye a Bécsből és a német tartományokból jövőmenő fuvarosoknak. Olcsó pénzért jó éjjeli szállást is lehet kapni a falubeli fogadóban.

Csakugyan az udvar közepét elfoglaló állás, valamint a tágas szinek és istállók tömve voltak málhákkal terhelt kocsikkal és szekerekkel, a tágas ivószoba pedig csakúgy hemzsegett a sok vendégtől.

Elemér zavartan nézett körül a tele asztalok között. Egy görbehátú, alacsony idegen, aki egymaga ült egy asztalnál, belépésétől kezdve élesen nézett rá. Elemér kénytelen volt melléülni és miközben vékony vacsoráját fogyasztgatta, az idegen barátságos hangon kezdett vele beszélni. Kifaggatta céljai, terveit felől és mikor megtudta, hogy diákkal van dolga, érdeklődő arccal kérdezte tőle:

— Mint diák ember, bizonyosan szépen tud írni, ugyebár?

— Nevelőm mindig azt mondta, hogy betűim olyanok, mint a gyöngyök, azután meglehetősen tudok rajzolni is! — felelte Elemér elvörösödve, mert nehezére esett önmagát földicsérni.

— Hiszen ez pompás! — kiáltott az idegen és örömeiben térdét csapkodta. — No, hallgasson ide, diák uram! Az egyetemen még csak egy hónap múlva kezdődnek meg az előadások. Pénze, amint látom, nem sok van, anélkül pedig nehéz az első lépéseket megtenni. Álljon az én szolgálatomba arra az egy hónapra. Nem lesz nehéz a dolga. Én bolondja vagyok a mindenféle régi írásoknak, érmeknek és címereknek, sőt kegyelmednek bizalmasan még azt is megsúgom, hogy titokban kereskedem is ezekkel a dolgokkal. Leíratom, hasonmásukat készíttetem. Hanem ez nagy titok ám! Senkinek se szabad még csak sejtetni se, nehogy mások is megpróbálják ezt a jól jövedelmező mesterséget...

— Én nem fogom elmondani senkinek!

— Csak egy bökkenő van a dologban. Egy kicsit rigolyás, furcsa természettel áldott meg az Isten. Hozzá tud-e szokni diák uram ezekhez? Mert némely különös dolgoknak kell ám alávetni

magát. Például nem szabad tudnia a hely nevét sem, ahol lakni fogunk... tudja — biztonság okáért!

— Rigolyáit, furcsaságait eltűröm, kíváncsi nem leszek, s kívánságait teljesítem, ha csak valami bűnös vagy becsstelen cselekedetet nem kíván tőlem! — felelt Elemér komoly hangon.

Az idegen erőltetetten kacagott:

— Haha! Ugyan mi jut eszébe diák uramnak! Hiszen több tudós ember és diák dolgozik nálam. No de majd meglátja. Jól megfizetem a munkáját. A dologgal tehát egészen rendben volnánk. Ugyebár elfogadja? Igaz bizony... még a nevét se kérdeztem!

Elemér megnevezte magát, mire az idegen kezébe csapott s ezzel az egyesség meg volt kötve. Ő is megmondta nevét, Edelbeck Sebaldusnak nevezte magát.

— Addig maradhatok szolgálatában, ameddig nekem tetszik? — kérdezte még Elemér.

— Ameddig tetszik! Azaz, ameddig nekem tetszik, barátocskám! — igazította helyre szavait. Ha nem végzi jól munkáját, egy napig sem marad meg házamnál, — mondta Edelbeck.

Elemér udvariasan meghajtotta magát és szabadon fellelegzett. Ez utóbbi szavak minden aggodalmát eloszlatták. Nem lesz tehát lekötve; akkor távozhatik, amikor neki tetszik. Mitől féljen hát?

Edelbeck még az éjjel tovább akart utazni. Rövid idő múlva jelentette a kocsis, hogy a lovak kipihenték magukat. Erre beleültek a magas, bárkaalakú kocsiba.

Jóformán egész éjszaka utaztak, de a koromsötétségben Elemér azt se tudta, előre vagy hátrafelé indultak-e el és melyik világtáj irányában haladnak. Utitársa egyetlen egy szóval se törte meg a csendet, sőt nemsokára szuszogó horkolással jelentette, hogy elaludt, mire ő is befészkelte magát az ülés szögletébe és követte a jó példát.

Hatalmas zökkenés ébresztette fel, de rögtön elkáprázva hunyta be szemeit, mert a nap aranyos sugarai árasztották el a hintó belsejét és csattogó madárének, méla erdőzúgás zaja szüremkedett be hozzájuk. Szét akart a tájon tekinteni, ekkor látta azonban, hogy kocsijuknak ablakai nincsenek, hanem a világosság a tetőn lévő kerek nyíláson árad befelé...

Noha Edelbeck uram ezt már este fájós szemeivel magyarázta neki, mégis különösnek találta ezt a börtönszerű elzárkózottságot. Valóságos megváltásnak tekintette, midőn a harmadik nap éjszakáján kocsijuk egy minden oldalról magas falakkal

körülzárt udvarra robogott be és Edelbeck uram nagyot nyujtóz-
kodva így szólt:

— Itthon vagyunk! Izsák gazda majd megmutatja fekhelyét,
a többiről pedig majd holnap!

Erre ugyanaz a félszemű ember, aki kaput nyitott, több egy-
mást szelő folyosón keresztül, egy szűk kamrácskába vezette.

Amint az ajtó becsukódott utána, Elemér vizsgálódva nézett
körül a barátságtalan, rideg cellácskában, melynek összes bútor-
zata az ágyon kívül, egy rozogalábú szék és ócska asztal volt,
mely fölött egy keskeny, vasrácsos ablakocskának megvakult
üvegkarikáin szűrődött be a nappali világosság.

— Akárcsak egy börtön! — gondolta lehangoltan. Különben
az íródeákoknak sehol se adnak selyemfüggönyös ágyat, velencei
tükrökkel ékesített szobát... Majd meglátjuk, mit hoz a holnap?
Ha nem tetszik, egy házzal odább megyek! — igyekezett magát
megnyugtatni és mivel már későre járt az idő, hozzálátott a lefek-
véshez.

Elemér másnap csak a portól és esőtől szivárványos üveg-
karikákon átderengő reggeli világosságra ébredt fel, mire sietve
felöltözködött. Alig hogy elkészült, már megismerte a félszemű
csoszogását, aki csakugyan érte jött, hogy a ház urához vezesse.

Szó nélkül intett neki és egy sötét csigalépcsőn az emeletre
vezette, melynek megvakult ablakai azonfelül, hogy kifelé minden
kilátást elzártak, sűrű sodronyhálóval voltak befedve.

Egy ósdi bútorzatú szobában Edelbeck uram várt rá és az
asztalon álló egyszerű reggelire mutatott. A reggeli végeztével
felnyitott egy emeletes írópolcot, ahonnan többféle megsárgult
okmányt és függő pecsétes diplomát vett elő.

— Itt van minden hozzávaló! Ezt a pecsétet kísérelje meg,
le tudná-e rajzolni, ezeket a diplomákat pedig hüen lemásolni.
Vonásról-vonásra ám! A másolatot ne lehessen megkülönböztetni
az eredetitől. Mindjárt meglátjuk, érti-e a mesterségét! A rajz
legyen az első! — krákolta és vöröskarikájú szemével sebesen
pislogott.

A benyíló szobában el volt készítve minden, úgy, hogy csak
a rajztábla elé kellett ülnie, de Edelbeck uram egy intéssel még
tartóztatta:

— A házirend nálam nagyon kevésből áll. Semmiről se kér-
dezősködni! Én vagy helyettesem megmondja ami kell. A fecse-
gés és kíváncsiskodás tiltva van, valamint a műhelyekben és az
épületben való ácsorgás. Kiki maradjon kiszabott helyén és dol-

gozzék. Különben erről gondoskodva van, — folytatta rövid, határozott modorában és ezzel behúzta maga után az ajtót.

Három nap mulva, amely idő alatt a félszemű kapuson kívül, aki este szobájába le-, reggel pedig felvezette, egy lelket se látott, — elkészült a szikszói káptalan pecsétjének a rajza. Midőn Edelbeck uram megnézte, ugyancsak karikára nyitotta bagolyforma szeméit, mert a rajz nagyságra és alakra hajszálig hű másolata volt az eredetinek...

Erre sajátos vigyorgással nézett rá és megdicsérte érte. Azután egy csiszolt rézlapot vett elő, meghagyta, hogy ugyanezt a legaprólékosabb gonddal karcolja reá egy finom acéltűvel. Azután néhány furcsa díszítésű rajzot kellett készítenie és egy régi ajándéklevelet, ugyanolyan avatag, megsárgult íróhártyára, csak-hogy más nevekkel és dátummal kellett utánoznia. Ettől a naptól fogva maga járt le és föl az emeletre, a félszemű Cerberus nem kísérte többé.

Ezek alatt a napok alatt meggyőződött arról is, hogy hármukon kívül még számosan vannak a házban, sőt éjszakánként kocsi-dübörgést is hallott, tehát vendégek is érkeztek, egyik reggelen pedig ura egy alattomos tekintetű, sárgaképű olaszt mutatott be neki, mint helyettesét, aki a rézmetszés további titkaiba be fogja avatni.

Őszre járt az idő és hideg zivatarok dühöngtek odakünn, midőn Edelbeck uramnak valamiért távoznia kellett, helyettese: signore Onufrio pedig annyira túl volt halmozva dologgal, hogy Elemérre sokszor félnapig se nyitotta rá a benyíló ajtaját.

Egyik nap, mikor valami ismeretlen szorongó érzés nehezedett lelkére, és kimondhatatlanul vágyódott egy bizalmas barát vagy társ után, akinek kétségeit és aggodalmait elmondhatná, egyszerre csak csikorgó kattogást hallott a falban, mintha rúgók járnának a szekrények mögött. Gyorsan hátrafordult és kimondhatatlan bámulatára, egy keskeny nyílást látott tátongani a falban a két szekrény között. A nyílás keretében egy magas, vékony, nálánál pár évvel idősebbnek látszó ifjú állott, szelid tekintetű szeméit őrá függesztette.

Pár percig mindketten néma meglepetéssel néztek egymásra, mire az idegen bizalmasan elmosolyodott.

— Már régen kerestem e találkozást, de míg a gazda itthon volt, nem lehetett, mert a házban a falaknak is fülei vannak. Éjfél-tájban szobádba lepódzom... Feltétlenül beszélnem kell veled. De ne sejtess semmit! Ebben az átkozott házban még az arc vonásaiból is olvasnak. A viszontlátásig tehát! — szólott rokonszen-

ves, de fojtott hangon, mialatt kissé hátrább húzódva, be akarta csattintani a rejtek ajtaját...

Elemér, aki eddig az örömtől és meglepetéstől mozdulatlaná válva, mintegy álomban hallgatta e szavakat, hirtelen felugrott és mindkét kezét hevesen feléje nyujtotta:

— Csak egy kézszorítást, hogy itt voltál, nem álmodtam! — kiáltott öröme gyúlt szemekkel, mert az ismeretlen szelid, rokonszenves arca szívét az első pillanatban megnyerte.

— Pszt! Csendesen! — intette ez. A kézszorítást melegen viszonzta, azután a rejtekajtó száraz csattanással becsapódott...

Elképzelhető nyugtalansággal várta az estét és hogy a fel-tünést elkerülje, a rendes időben ment el szobájába, és szokása szerint egy-két órácskát olvasgatva könyveiből, a szokott órában oltotta el faggyúgyertyáját és feküdt le ágyába.

Ezek az órák voltak valamennyi között a leghosszabbak. Végre éjfél felé lassú nesz hallatszott és a rejtekajtón sötétséghez szokott szeme egy még feketébb alakot látott besurranni...

— Isten hozott, barátom! — suttogta ágyában felülve. A két fiú hosszan és melegen megölelte egymást...

— Mi a neved?

— Véghvári Elemér! Ghillányi-Erzburg Ákos! — kérdezték és felelték egymásnak egyszerre.

Ákos ezután Elemér ágyára ült, aki folyvást szorongatta a kezét. — Ó, milyen boldog vagyok, hogy ebben a néma, titokteljes házban egy hű baráttra találtam. De mondd csak, honnan ismeresz engem, mit akarsz velem közölni, hiszen mi sose láttuk egymást? — kérdezte kíváncsian.

— Olyan dolgokat hallottam felőled beszélni, hogy érdeklődés és rokonszenv ébredt irántad szívemben és a hallottak után sejtettem, hogy bízhatom benned, és mihelyt megtudod, milyen helyre vezetett balsorsod, menekülni fogsz velem együtt...

— Milyen hely hát ez? — kérdezte rosszat sejtve Elemér.

— Pénz- és okmányhamisítók barlangja, büntettek tanyája — mormogta fülébe Ákos halkan.

Elemér majd elszédült, mikor ezt meghallotta. Most már megértette, mire való az a nagy örökös, titkolódzás és elzárkózottság. Görcsösen szorította meg barátja kezét.

— Mondj el mindent! — sürgette minden ízében remegve.

— Úgy-e téged is íródeáknak fogadtak fel és olyan kocsiban utaztattak idáig, hogy nem láthattad hová, merre felé visznek? Én már két éve vagyok itt, de azt máig se tudtam kifürkészni, hol vagyunk? Magyarországon-e, vagy pedig Ausztriában? Csak

annyit tudok, hogy ez a várforma kastély kívülről elhagyatottnak és lakatlannak látszik, és a környéken lakók mind cimborái és szövetségesei e bandának!

— Miért nem hagytad itt e bűntanyát, amikor a titkot megtudtad? Én egy percig se maradok tovább! — szólt Elemér kemény, szemrehányó hangon és bizalmatlanul lökte el magától Ákos kezeit.

— Mert nem lehetett, — felelte rá Ákos sóhajtva. Úgy-e, téged is azzal csaltak ide, ha nem tetszik, bármikor elmehetsz? Próbáld meg! Ettől a perctől fogva még álmaidat is őrizni fogják és ha terhükre leszel, hát eltesznek láb alól... Gondold meg, életünkkel játszunk, ha a legkisebbet is megsejtik... annál inkább, mert veled különös céljaik vannak! Azt akarják, hogy gonosztevő legyen belőled, hogy itt kelljen maradnod örökké és ne mutathasd magadat a világban az emberek között!

— Kik akarják ezt? — kiáltott összerázkódva Elemér.

— Az istenért, csendesen, vagy itt hagylak! — susogta Ákos ijedten. E házban a falaknak is fülei vannak. Hallgass meg nyugodtan. Én már két hosszú éve senyvedek itt és gyártom a hamis okiratokat, pedig borzadok és irtózom ettől. De tennem kell, hogy menekülhessek, vígnak, elégedettnek mutatom magamat, hogy azt higyjék, megkedveltem ezt az életet és nem kívánkozom el innen. Ezzel, hála Istennek, céloimat értem. Gyanú és örökös nélkül mozgathatok a házban és a magas falakkal körülvett belső udvarban.

Elemér bocsánatkérőleg nyúlt a beszélő jobbjá után és hévvel megszorította.

— Egyik nap mintázó keveréket olvasztottam össze különféle anyagokból, de a szél annyira visszaverte a belőle kiáradó fojtó bűzt és füstöt a terembe, hogy nem bírtam kiállani... Egyszerre eszembe jutott, hogy a kandalló légvonata kihúzza a füstöt, a másik percben azután már bebújtam a terem északi oldalán tátongó óriási kandallóba és füstös falain valami horgot vagy láncfélét kerestem, ahová az üstöt akaszthatnám.

Viasztekercsem pislogó fényénél csakugyan találtam is egy lelógó kormos láncot, midőn azonban meghúztam, vajjon elég erősen áll-e a falban, egyszerre csak száraz zörej keletkezett s a por és korom hullása közben egy alacsony üreg tárult elém, a széles vastábla pedig eltűnt a falban. Az első meglepetés elmúltával habozás nélkül beléptem a szűk és alacsony üregbe, rövid idő múlva azonban lassú, majd fokonyként erősödő beszédet hallottam. Tapogatódzva mentem tovább és egyszerre halványan fénylő pontocskát láttam a falon. Ezen keresztül nézve a gazda

szobáját és őt magát láttam signore Onufrioval beszélgetésbe mélyedten magam előtt...

Most tudtam csak meg, hogy a falak közé vájt rejtekben vagyok és a mesterségesen elhelyezett nyílásokon át még a leg halkabb suttogást is meghallhattam.

Külföldi összeköttetéseikről és arról beszélgettek, hogy mindent itt fognak összpontosítani, miután itt nem félhetnek a felfedeztetéstől. Azután a magyar aranybányákból és pénzverdékből lopott aranyra, ezüstre tértek át, mire Edelbeck uram epésen megjegyezte, hogy a lopásokat felfedezték és noha a tárnokmester maga vezeti egész szigorral a vizsgálatot, még sem fog kideríteni semmit.

Már-már fel akartam hagyni a hallgatódzással, midőn Edelbeck uram közeli útjáról és rólad kezdett beszélni. Azért indul maga, hogy biztosan hatalmukba keríthessenek, mert ügynöke roppant tisztelettel beszélt a te éleslátásodról, elhatározott és szívós akaraterődről. Bármennyire vigyáztam is, neveket nem hallottam, csak annyit tudtam meg, hogy árva vagy és sok pénznek, nagy birtokoknak kellett volna reád szállani. De útjában vagy egy magasállású és hatalmas úrnak, aki nemcsak pénzzel, de hivatala és befolyása által is meghálálná, ha téged valahogyan hamisítóvá, vagy olyan gonosztevővé tudnának tenni, hogy ne léphess fel ellene soha és semmi körülmények között, hanem vagy mint gonosztevő rejtőzködj és bujdokolj, vagy pedig, mint ilyen, életfogytiglan tömlöcbe kerülj, ha őt vádolni és jogaidat keresni akarnád. Ezért ébredt fel irántad ismeretlenül is a legmélyebb rokonszenv lelkemben és megfogadtam magamban, hogy beavatlak mindenbe és együtt menekülünk, ha ugyan bízol bennem, — fejezte be szelíd szemrehányással hangjában.

Elemér, aki e rettentő felfedezéseket verítékező homlokkal hallgatta, az utolsó szavaknál sírva borult nyakába... Most érezte csak, milyen elhagyottan, milyen tehetetlenül állana e hű barát nélkül a megsemmisítő cselszövénnyel szemben.

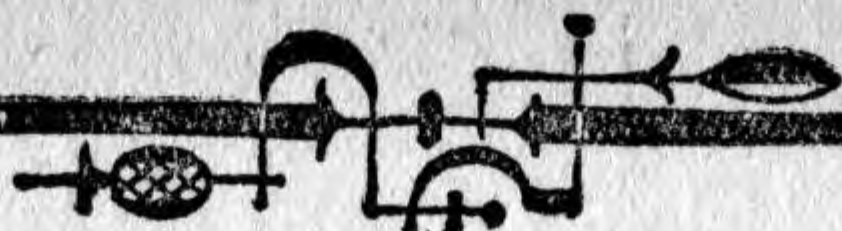
— Az a fő, hogy mielőbb menekülhessünk innen! — szólt Ákos. — És ez sikerülni is fog. Mert midőn Edelbeck uram elutazott, signore Onufrio minden idejét a földalatti pinceboltokban levő pénzverőben töltötte. Én ekkor újra megvizsgáltam a rejteket. Rájöttem a mester szobáiba vezető ajtóra, ahol téged is megleptelek, a szögletszoba falazatának végén pedig, kimondhatatlan öröömre, megleltem a kastélyból kivezető, mély földalatti utat, amelyen Isten segítségével menekülni fogunk a legelső zivataros éjszakán.

— Az előbb pénzverőkről beszéltél. Ezekből ered hát éjjelenként az a tompa, földalatti zakatolás és csengés-pengés.

Ákos helybenhagyólag intett. Még jó ideig tanakodtak lassú suttogással az éj néma csendjében, midőn pedig eltávozott, még egyszer lelkére kötötte Elemérnek a legnagyobb óvatosságot és elővigyázatot. Elemér ezt meg is tartotta, mert a szabadulás reményétől erősítve, annyi ügyességgel és készséggel felelt meg a rábízott feladatoknak, hogy még signore Onufrio örökké éber gyanakodását is sikerült elaltatnia...

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

X. FEJEZET.

MENEKÜLÉS.

Régen elmúlt már az az idő, amikor Elemérnek Bécsbe kellett volna mennie, de Ákos tanácsára nem is mutatta, hogy mit forgat a fejében. Úgy tett, mintha megszerette volna foglalkozását és ezzel sikerült is őrzői gyanuját elaltatnia. Közben beállt a tél és a két barát csak várt, várt a jó alkalomra...

— Jó ujsággal jövök! A mester azt üzente signore Onufriónak, hogy csak újév után tér haza! Közel a menekülés ideje! — ezzel a jó hírrel köszöntött be szokott éjjeli látogatásai egyikén Ákos barátjához.

— Adja Isten mielőbb! Ó, bárcsak már ma menekülhetnénk ebből az átkozott fészekből! — felelte rá Elemér üdvözlő kézszorítással.

— Nem soká kell várnunk! A holdnak sűrű, zavaros udvara van. Ez közeli hóesést jelent. Légy készen tehát mindennap, de úgy, hogy észre ne vegyék. Szegény anyám bizonyára halottként sirat, hiszen két hosszú év óta híremet se hallotta. Milyen boldog viszontlátás lesz az! Téged is fiaként fog szeretni — suttogta megindult hangon.

— Hát még élnek a szüleid? — kérdezte mély megilletődéssel Elemér, mert ez a szó mindig fájdalmas húrt érintett szívében.

— Özvegy anyám és húgom csekélyke nyugdíjból élnek Bécsben, mert atyám a királyi sóbányák és sótárak főfelügyelője volt és midőn meghalt, édesanyám visszaköltözött szülőhelyére, a császárvárosba. Ott könnyebben meg tudott élni csekélyke jövedelméből, miután atyám váratlanul, egy hivatalos vizsgálat alkalmával halt meg és semmi vagyont se hagyott hátra. Beszéltek ugyan egyetmást és édesanyám is megerősítette a mondottakat... de bizonyítékai nincsenek... az az ember pedig sokkal hatalmasabb személyiség, semhogy üres szóbeszédre elítélnék... Mi vesztenénk rajta...

— Nem értelek, barátom!

— Mindjárt megértesz! Már nem emlékszem, melyik királyi

sótár igazgatója valami véletlen szerencsétlenség alkalmával halálra sebesült és ezt Isten büntetésének véelve, magához hívatta atyámat és haláloságyán töredelmes vallomásokat tett, hogy a kincstárt már évek óta rettentő nagy összegekkel csalják és károsítják. A bűnös üzelmekbe nemcsak alantas, de magasabb személyiségek is bele voltak keverve, akik a hamisított számadásokat helybenhagyták.

Atyám rögtön jelentést tett, mire őt küldték ki a vizsgálatra, de a vizsgálat vezetésével az udvari kancellária egyik magasabb hivatalnokát bízták meg.

Midőn atyám megtudta e magasabb úr nevét, más személy kiküldését kérte, miután ő tudta, hogy ez az úr szintén ludas a dologban. De óvását semmibe se vették. Nehéz szívvel utazott el tehát a községbe, ahonnan a vizsgálat megejtése után rögtön Bécsbe készült utazni, hogy titkos közléseket tegyen a vizsgálat ügyében.

Ez útja alatt akarta a kezéhez gyűlt hivatalos pénzeket is egyúttal beszolgáltatni, sőt magával vitt egyezernégyszáz darab nehéz aranyat is, saját vagyonát, anyánk bátyja Bécsben bankár lévén, nála akarta gyümölcsözően elhelyezni, mivel ő igen kecsesítő nyereséget helyezett kilátásba. A községbe érkezve, a bányagróf és a bécsi kiküldött majd megölték szívességükkel. A bányagróf palotájába kellett szállnia és vacsora végén tájékoztatni akarták a vizsgálatról, de atyám mindjárt határozottan kijelentette, hogy a legszigorúbb igazsággal fog tisztében eljárni.

Édesanyám állítja, hogy a bányagróf egyik inasa látta, midőn atyám az udvari kiküldött jelenlétében a hivatalos pénzeket átadta a bányagrófnak és midőn reggel halva találták ágyában — a vasládában egy vörös garast se találtak... a hivatalos pénzekkel a mi összes vagyonunk is eltűnt. Édesanyám egyenesen a bécsi urat vádolja és gyanúsítja atyánk hirtelen halálával, vagyonunk eltűnésével, mert neki állott érdekében a vizsgálatot mindenáron megakadályozni.

— Nos és nem tudod ennek az embernek a nevét?

— Dehogy nem! Ma már még magasabb rangban van. Kamarás és még nem tudom mi. Különben Sághevári Ottónak hívják, ha akarod tudni.

A gyűlölt név hallatára Elemér minden ízében összerándult és nem tudta visszatartani magát, hogy fel ne kiáltson.

— Mi lelt?

— Semmi, csak folytasd! — felelte a szertelen felindulástól alig hallható hangon.

— Már nincs tovább. Szegények lettünk, mint a templom egere. Áldott jó édesanyánkra keserves napok következtek és ugyancsak küzködni kellett, hogy engem és Hedvig húgocskámat felnevelhessen. Nekem már gyermekkoromban különös tehetségem volt a rajzoláshoz, írásom pedig olyan volt, mint a metszés, tanulmányaim mellett tehát szép keresetre tettem szert.

Később festő akartam lenni és ügyességemnek a híre annyira elterjedt, hogy egy napon egy gazdag morva nagybirtokos megbízottja állított be hozzám és fényes jutalmat ígért, ha urának ősi képeit kijavítom. A sok pénz annyira elcsábított, hogy habozás nélkül követtem — és ezeknek a gonosztevőknek a körmei közé kerültem.

— Mit tünődöl? — kérdezte azután kis idő múlva Ákos, miután szavaira nem kapott feleletet.

— Azon, hogy ugyanegy kéz mindkettőnknek a megrontója — szólt Elemér ünnepélyes hangon. Te csak egy részét ismered a velem törtéteknek, halld tehát most az egészet. — Elmondta a sághvári kastélyban törtéteket elejétől végig és így fejezte be elbeszélését:

— Abban, hogy a sors ily véletlenül összehozott bennünket, egy felsőbb hatalom ujmutatását látom az együttes cselekvésre! Mindkettőnknek csak egy célja lehet az életben: az igazság kiderítése és a megtorlás. Akarod ezt?

— Akarom! — felelte Ákos szilárdan és a két ifjú hosszú kézszorítással pecsételte meg fogadását. Midőn nemsokára elváltak, Ákos ezzel búcsúzott el Eleméértől:

— Légy készen mindennap! A csókák és varjak nagyon ellepik a tetőt. Ez időváltozásra mutat!

Csakugyan másnap délután kissé meglágyult az idő, estefelé pedig hózivatar kerekedett, amely majd leszedte a vén kastély tetejét.

Elemér tehát nem vetkőzött le, hanem csekélyke holmiját maga mellé készítve, ruhástól bújt a takaró alá és nyugtalan várakozással hallgatta a szél sírását.

Egyszerre nagyot dobbant a szíve, mert egy kéz erősen megszorította az övét a sötétségben.

— Készen vagy-e? — kérdezte Ákos.

— Egészen! — ugrott fel Elemér és köpenyébe burkolva magát, botja és iszákja után nyúlt.

— Úgy hát add kezedet és induljunk!

A folyosón hideg szél süvöltött szemük közé és dörögve csapta be a keresztjárat ajtaját. Mindkét kezüket a falnak vetve,

ereszkedtek lefelé a keskeny csigalépcsőn s mennél alább ereszkedtek, a levegő annál dohosabb, nyirkosabb lett, a falak pedig nyálkás salétromot izzadtak a földalatti nedvességtől. A koromsötétség lassan-lassan engedni kezdett annyira, hogy kivehették a földalatti út végénél fehérülő hótakaró derengését...

Egy iszalaggal össze-vissza font vén vadrózsabokor takarta el a nyílást s ennek a tövénél bújtak ki a szabadba. Midőn Elemér a téli éjszaka szabad szelét, üvöltő hóviharát érezte fülei mellett elzúgni, hálás meghatottsággal emelte szeméit a havas felhőktől sötétlő égbolt felé.

— Szabadok vagyunk!

— De most merre, hová a téli éjszakában? — kérdezte Elemér.

— Hátunk mögött a büntanya, tehát előre! Az erdő végénél délnek fordulunk. A nyáron a padlásablakból arrafelé ezüstös szalagot láttam a fák közül kicsillámlani, valami folyónak kell tehát ott lennie! — felelt Ákos.

— Azt se tudjuk, hol vagyunk! Magyarországbán-e, vagy pedig a határon túl?

— Mindegy! Az első ember majd megmondja. Most az a fő, hogy a környékről meneküljünk. Reggel majd megpihenünk valahol.

Az erdőből kiérve, hajnal felé irányt kellett változtatniok, mert jobbfelől kutyavonítást hallottak és midőn a téli szürkület ködös homálya kissé oszladozni kezdett, itt-ott elmosódó fekete tömeget pillantottak meg a láthatár szürke messzeségében.

— Nádas és fűzfás berek! — mondta Elemér, a reggeli világosságban jobban szemügyre véve a tájat. Felmászott a legmagasabbnak látszó fűzfa tetejére és szétekintett.

— Arrafelé, mintha füstöt és háztetőket látnék — mondta eddig követett útjukkal ellenkező irányba mutatva, de mire Ákos is melléje kapaszkodott, már akkor újra eltakart mindent a sűrűsödő ködfátyol.

— Mindegy, menjünk csak arrafelé! — és reményüket nemsokára az is megerősítette, hogy egyik-másik fűzfa kopaszon meredezett az ég felé, koronájuk csak egy óriási nagy bucka volt, körülnöve új hajtásokkal.

— Ejnye, hová kerekedik ez a sok varjú? — szólott egyszerre Elemér. — Ott valami dög lesz...

Az előttük fekvő nagy halom felett csakugyan a varjak mintha országos gyűlést tartottak volna, egészen befeketítették

az eget és fülsiketítő káromással hol lecsaptak, hol megint felkerekedtek ijedt kavargással.

Amint a domb tetejére felértek, Elemér borzadva látta, hogy balsejtelme igaz volt.

Lent, az eddig hiába keresett országút mellett, a gazzal benőtt árok fenekén nagy, vöröslő tömeg feküdt... egy lónak a hullája... Annak a maradványai felett vitatkozott egy sereg holló és megszámlálhatlan sokaságú varjú, öt ordas farkassal.

A rémület pár pillanatra szinte szoborrá merevítette mindkettőjüket. Valami ötszáz lépésnyire lehettek a marakodó vadaktól, midőn a legvénebbik egyszerre megpillantotta őket, mire valamennyien ott hagyták a véres lótetemet és éleshangú, üvöltő csaholásokkal ösztökélve egymást, feléjük iramodtak.

— Fel a legközelebbi fűzfára! — kiáltotta botját megmarkolva Elemér és Ákost előre rántva, rohantak a legszélső, vén, kopár fűzfa felé...

Az ijedtség mindkettőjüknek szárnyat kölcsönzött, s egy perc alatt fenn voltak a fa tetején, csak ekkor vették észre, hogy közepén egy nagy nyílás van, az egész fa belseje pedig végtől-végig odvas, úgy hogy nemcsak egy ember, de szükségből kettő is jól elérhet benne.

— A fa teteje szűk mindkettőnknek. Ereszkedj le belé, Ákos! te vékonyabb vagy — szólt Elemér és kardhosszú pengéjét előrántotta.

— Te is elférsz az oduban!

— Menj! — parancsolta Elemér olyan hangon, hogy tovább nem ellenkezett, hanem leereszkedett a mély oduba, mely egészen a vén fa bütykös gyökeréig terjedt. Egy régi, vastag ág helyén a fa oldala ki volt odvasodva, s a lyukon keresztül, mint valami padlásablakból, messzire ki lehetett látni.

— Gyere le! Itt védve leszünk! — kiáltott fel az oduból.

Elemér azonban nem ért rá válaszolni, mert az öt ordas csakhamar a fa körül száguldozott.

Egyszerre a legvénebbik, egy egészen deres ordas, hosszan elüvöltötte magát, mire mind a négyen háttal fordultak a fa felé és hátulsó lábaikkal sebesen szórták-rúgták a havat a fa tetején álló Elemér szemei közé, hogy elvakítva leszédüljön.

Hanem ő már sokat hallott a farkasok fortélyairól. Süvegét jó előre mélyen szemébe húzta, így nem sokat árthattak neki. Amint a farkasok ezt észrevették, más módon kezdték meg a fűzfa ellen az ostromot.

Egy perc alatt jenn voltak a fa tetején.

Bozontos fejüket összedugva, csúnya nagy üvöltéssel ordították tele a környéket, azután roppant szökéseket tettek a magasba, hogy a fűzfa koronáját elérhessék.

— Elemér, ereszkedj le az oduba. Vagy én is felmegyek! — kiáltozta eközben a barátjáért rettegő Ákos.

— Ne félts engem! Farkas nem tud akkorát ugrani, hogy ide feljusson! — bátorította szilárd, határozott hangon.

Csakugyan, minden erőlködésük mellett se érte el egyik toportyánféreg se a fa koronáját, mire ezzel a támadásukkal is felhagyva, kilógó nyelvvel lóstatták körül párszor a fát, azután, mintha megint tanácsot tartanának, körbe ülve vonítottak, üvöltöttek, de lángoló szemeiket egy percre se vették le a fa tetején álló ifjúról.

Kis idő múlva a legvénebb ordas bosszúsan megrázta deres bundáját, rövid csahintásokat hallatott, mire a többiek, mintha rúgó lökte volna fel őket, felpattantak ültökből...

Kieszelték az új támadási tervet. Észrevették, hogy a fűzfa dereka egy kissé félre van hajolva, s akkor aztán messziről nekiiramodva, igyekeztek ezen az oldalon a fa tetejére kapaszkodni.

Ez a haditerv nem lett volna rossz, mert csakugyan feljutottak a fa koronájáig, csak hogy itt olyan kemény vágások fogadták őket, hogy véres fővel potyogtak, oldalogtak vissza.

Így valami tízszer-tizenötször próbáltak már rohamot, de Elemér, hogy egyensúlyát el ne veszítse, baljával egy ágmaradékba fogódzkodva, mindannyiszor visszaverte a vérszomjas bestiákat. Már maga a vén deresbundájú ordas is vérzett, a legázolt hó pedig köröskörül vértől fecskendezve, lehámlott szőrrel és kéregdarabokkal volt borítva.

— Vigyázz! Vigyázz! A bestiák hátul akarnak rád támadni! — ordította az üvöltők kardalát túlkiáltva Ákos.

Elemér nagy óvatosan megfordult, hogy a fagyos ág valahogy ki ne csússzék talpa alól, és látta, hogy a farkasok, mintegy parancsszóra, kezdenek hátraoldalogni, de sunyin leütött fejükkel azért folytonosan a fatetőre sandítanak.

Szilárdabb támasztékot keresett tehát lábának s éppen hátát készült megvetni a maradék ágakon, midőn Ákos rémült kiáltását hallotta:

— Le az istenért, le gyorsan, hogy meg ne lássanak... A távolban Onufriót láttam négy ember élén felbukkanni! Üldöznek bennünket!

Még el se hangzottak e szavak, midőn felharsanó ordítás közt valamennyi ordas egyszerre oldalt fordult és villámsebes

rohanással egy tömegben vetették fel magukat a fatetőre. Elemér is sebesen vissza akart fordulni, de lába elsiklott a csúszós fakéregben... és egyensúlyát veszítve, egyenesen Ákosnak a nyakába zuhant, akit az esés egészen elszédített...

Ő azonban még válságos helyzetében sem veszítette el lélekjelenlétét. Noha zúzódásokat szenvedett, mégis sebesen talpra szökött, felkapta az odu fenekére dobott köpenyét, begöngyölytette, betömte vele az üreget, hogy a farkasok utánuk ne nyomulhassanak.

Csak most kémlelt ki a lyukon üldözőik után, de bármerre nézett is, csak az üres, pusztá, fehér hólepelt látta közelben és távolban.

— Nem tévedtél? — kérdezte barátjától.

— Nem! Az olaszt és a félszemű kapust megismertem a nagy távolság ellenére is.

Perc perc után múlt el gyötrő várakozásban, úgy látszott egyik veszedelem feledteti velük a másikat, mikor valami morgás és szuszogás támadt közelükben...

A vén ordas járta körül szimatolva a fát, véres orrát egészen a fa tövébe fúrta, hátborzongató üvöltéssel vonította maga köré társait, mire aztán vele együtt ezek is rágni, kaparni kezdtek a földet az odu töve körül.

Csak hogy ez nem laza homokföld volt, amely fagyottan is enged, hanem kemény tőzeges láp, jó mélyen megfagyva, amelybe még az acélos farkasköröm is belekopik.

Nem sokáig folytatták hát a kaparást, csak addig, amíg a vezér meg nem pillantotta dühben égő szemeivel az ökölnyi lyukat a fa oldalán...

Ennek a helyén valamikor egy nagy oldalágot fűrészelhettek le s ez aztán idővel kirohadt.

Az ordas most ezt a nyílást kezdte körmeivel és csattogó fogaival tépni, szaggatni, csak úgy hullott a pudva, hasadozott a fakéreg. A többiek pedig nyelvüket lógatva, veszettül ugrándoztak és kaparták a fa oldalát és midőn már jókorára kitágította a lyukat, fejét befúrta merészen a faoduba...

Szemei páros gyertyaként villogtak az odu sötétjében, büzös lehellete pedig undokul gőzölgött csattogó agyari közül a nagy erőlködésben. Elemér a kétségbeesés vakmerőségével, vilámgyorsan kirántotta övébe szúrt görbe kését és megragadva az ordas hozontos füleit, egy kanyarintással leszelte mind a kettőt..

Böszült ordítással rántotta vissza a vén bestia vértől patakzó fejét a nyíláson és megvert kutyaként üvöltve, eszeveszett ijedt-

séggel tova inalt, mire a többiek is megrettenve, vad futással menekültek utána...

— Ezekről megmenekültünk! A vérnyomok és a legázolt hó azonban üldözőinket rejtekünkre vezetik! Itt nem maradhatunk! — szólalt meg Elemér mélyen fellelegezve. Kissé kifujta magát, aztán felhúzódkodott a fa tetejére.

Bármerre tekintett is, egy lelket se látott. Az egyedüli lény az utolsó farkas volt, amely éppen ekkor tűnt el a többiek után, az erdő lombvesztett sűrűségében.

Erre Ákos is nagy kinnal felhúzta magát. Lecsúsztak a fáról és hogy üldözőik figyelmét kikerüljék, az út mentén elvonuló, mély esőnyomás fenekén siettek tova, amennyire csak összevissza horzsolt és ütődött tagjaik engedték.

Elemér azonban csak nagy kinnal tudta magát továbbvon- szolni. Egyik lába az eséstől valószínűleg kificamodhatott, mert minden lépésnél úgy érezte, mintha szegeket vertek volna lábszá- rán keresztül. Össze kellett harapni fogait, nehogy feljajduljon a fájdalomtól.

— Így nem bírom ki tovább! — szólalt meg kis idő múlva egészen sápadt, vértelen arccal. — Lábam kificamodott! Próbáld meg, tán helyre tudod rántani! — és leült egy hóból kiálló kőda- rabra.

Ákos résztvevő arccal ugrott melléje és lehúzva lábbelijét, a puffadni kezdő lábfejről látta, hogy csakugyan ez a baj, amit egy erőteljes rántással helyre lehet igazítani...

Midőn ez megtörtént, Elemér halvány mosollyal állott fel s lábával párszor keményen a fagyos földre dobantott.

— Köszönöm. Most már rá tudok állani! Mehetünk!

Ákos azonban hallani se akart erről, hanem minden áron há- tára akarta venni, amibe Elemér semmikép se akart beleegyezni.

— Életemet mentetted meg és még ezt a csekélységet se fo- gadod el viszonzásul — mondta szemrehányó hangon.

— Eh mit, a magam bőrét ugyanúgy kellett védelmeznem! Azután nem fogadtuk-e erős fogadással, hogy veszélyben, sze- rencsében híven kitartunk egymás mellett? — kérdezte nemes egyszerűséggel.

Ebben a pillanatban, mintha elnyújtott kiáltást és ostorpat- togásokat hallottak volna a távolban...

Ákos intett neki, hogy kímélje fájós lábát, azután gyorsan felkapaszkodott a vízmosás oldalán. Hangos örömkialtással tudatta, hogy fuvaros kocsikat lát a távolban, melyek valószínű- leg Bécs felé igyekeznek.

Erre barátja segítségével Elemér is felkapaszkodott s torony irányában nekivágtak a lassan dőcögő fuvarosszekereknek, melyek óriási terjedelmük ellenére, csak apró skatulyáknak látszottak a messzeség kicsinyítő ködében, a nyugatnak néző látóhatáron.

Alkonyattájban utólérve a magasoldalú, földött szekereket, a posztót szállító morva fuvarosoktól megtudták, hogy a nikolsburgi úton vannak. Rövid alku után megegyeztek, hogy fél tallérért mindkettőjüket elviszik a bécsi vámvonalgig.

— Ha ez itt a nikolsburgi út, úgy már tájékozódni tudok. Az a nádas láp a holicsi láp volt. Edelbeck uram büntanyája tehát Szakolca környékén fekszik, — mondotta Ákos félhangon, midőn a posztókötegeken, a szekér védőernyője alatt fáradtan elhelyezkedtek.

Elemér csak némán bólintott, mert fájós lába a megerőltetés-től egészen beledagadt lábbelijébe és újra hevesen fájni, tüzelni kezdett...

XI. FEJEZET.

BÉCSBEN.

A harmadik napon Bécs határába értek és Ákos alig tudott hová lenni türelmetlenségében és izgatottságában, midőn a jól ismert tájképet: a császári vadaskertetet és a Dunán kelepelő malmokat megpillantotta. Midőn pedig már oly közel jutottak Bécshez, hogy a Szent István-tornyát is megláthatták, könny szökött szemébe az örömteljes meghatottságtól.

— Két éve nem láttam anyámat és húgomat. Bizonyára halottként siratnak mindennap, — mormogta elérzékenyülten, majd aztán, hogy felvidítsa a halvány és szenvedő Elemért, így folytatta: — hogy fog anyám és Hedvig húgom örülni! Úgy fognak téged is szeretni, mintha saját fiúk volnál — és három tizest ígért a fuvarosnak, ha kissé gyorsabb ügetésre nógatja lovait.

A morva fuvarosok sietve hajtottak át a külső erődítményeket elválasztó árkon és a vámsorompón.

— A Szent István-téren egy portechaise-ba ültetek, az majd elvisz a Szobieszky-utcába!

— Mibe? — kérdezte Elemér, aki e szót még sohse hallotta.

— Nos, hát egy gyaloghintóba! Ez egy négyszögletes alakú, ablakos szekrényforma, melyet négy ember rúdon visz. A gavallérok és úri dámák, kivált sáros időben, ezen vitetik magukat.

— De hát én nem vagyok se gavallér, se úri dáma! — tréfálkozott gyenge mosollyal Elemér.

— Nem ám! De tüzesre dagadt lábaddal egy lépést se tudsz tenni. Hanem, hála Istennek, most már vége minden bajnak. A jó ápolás rövid idő múlva meggyógyít.

A nehéz társzekerek eközben csattogó robajjal gördültek végig az egymást keresztező, magastetejű házakkal szegett szűk utcák hepehupás kövezetén, és nemsokára odaértek az ő Szent István-székesegyház boltokkal és áruraktárakkal körülvelt tere.

Ákos odaintett egy gyaloghintót és besegítette barátját a párnázott ülésre, majd indulást parancsolt, mire a két hordár a ru-

daknál fogva vállaira kapta a sárga alkotmányt és sebes léptekkel megindultak.

Közel a Szobieszky-utcához, a mellettük ballagó Ákos egyszerre csak felindult hangon megállást parancsolt és hevesen szétaszigálva a járókelőket, az egyik mellékutcából kijövő feketeruhás leányka elé rohant.

— Hedvig! Hedvigem! — kiáltott ölelésre tárva karjait.

A sudártermetű, bánatos arcú leányka először elfojtott sikoltással döbbsen vissza és egy pillanatig halotthalványan meredt az előtte állóra, a másik pillanatban azonban imakönyvét és hímzett retiküljét elhajítva, zokogó örömsikoltással borult halottként siratott bátyja nyakába.

A járókelők köréjük gyűlve, bámultak rájuk, Ákos azonban pár gyors szóval felvilágosította hűgát a történetekről, majd odavezette és bemutatatta barátjának.

A bájos arcú leányka szerető testvérként üdvözölte Elemért és ibolyakék szemeiben a legmélyebb hála tükrözött. Midőn befordultak a Szobieszky-utcába, előreszaladt, hogy bánatos édesanyjukat előkészítse e nem remélt öröme és viszontlátásra.

A vén Oppenheimer-ház boltozatos kapualja olyan viharos öröme és olyan igaz szeretetnek még nem volt tanuja, mint aminővel az eléjük szaladó özvegy Ghillányiné sokat siratott fiát keblére zárta — és Elemér is kimondhatatlan gyönyörrel most érezte először az anyai szív édes, meleg ölelését és igaz, szerető szavait.

Pár pillanat mulva azután már ott ült az egyszerű, barátságos lakás kényelmes kerevetén, és fájós lábát, láztól borzongó testét gondos női kezek kötözgették és hűsítették. Az orvos kezelése alatt azután egészsége pár hét mulva teljesen helyreállott.

Egy napon Hedvig azzal az ujsággal lepte meg őket, hogy a szomszéd üres lakást egy barátságos öreg úr vette ki. Valami hivatalnok az udvarnál és a legkellemesebb szomszédnak ígérkezik, mert hogy a jó szomszédságot fenntartsa, estére eljön, hogy bemutatkozzék.

Vacsora után csakugyan bekopogtatott egy deresbajuszú, katonás kinézésű öreg úr, aki magát Krasek Gottfriednek, kancellistának mondotta: a főudvarmesteri hivatal gazdasági irodájában dolgozik. Az ismeretség hamar megtörtént és a két ifjú hiába tagadta volna, igen kellemes estét töltött el, mert Krasek uram, mint világlátott ember, utazásairól és gazdag tapasztalatairól oly érdekesen és tanulságos modorban tudott beszélni, hogy az órák perceként repültek el. Ákos nem is fojthatta el azt a kérdést,

hogy ilyen gazdag tapasztalatokkal és tudománnyal miért nem iparkodott magasabb hivatalba jutni?

Krasek uram erre egy percig megütődve nézett reá, azután fejét rázta:

— Ilyen a sors! Az ember nem tudhatja, mi vár rá öregségére! A hadipályán hírnév és dicsőség kínálkozott számomra. Mint egyszerű kornétás kezdtem és ismereteim és merészségem folytán hamarosan kapitánnyá neveztek ki. A legfényesebb előléptetésekről álmodoztam, midőn egyszer egy ostoba golyó rokkanttá tett. Így a jövőendő tábornokot szűkre szabott nyugdíjjal nyugalomba küldték, és családomnak koplalni kellett volna, ha magasrangú pártfogóim révén kancellistának be nem jutok! — felelte aztán elkomorodva.

— Családja is van szomszéd uramnak? — kérdezte tőle Ghillányiné.

Krasek uram nehéz sóhajtást fojtott el:

— Csak volt, asszonyom, csak volt! Derék nőm, jó fiam és éppen ilyen kedves lánykám egyszerre haltak el kolerában. Ezért keresek idegen családi körben feledést és szórakozást. Ime, ez az oka, amiért annyira iparkodtam megismerkedni kegyelmetekkel! — mondotta olyan megindulással, mely csaknem könnyeket csalt a jószívű Ghillányiné és leánya szemeibe.

— Ah, Istenem, ez nehéz csapás! — felelte részvétellel, és midőn a vendég távozni készült, a legszívélyesebben máskorra is meghívta, ha körükben jól érzi magát.

És Krasek uram élt is ezzel az engedelemmel, mert nap-nap után bekopogtatott hozzájuk. A fiúknak könyveket, a nőknek narancsot, déligyümölcsöt és más apróbb csemegefélét hordott ajándékba, vásár- és ünnepnap pedig egy se múlt el anélkül, hogy pár üveg jó bort ne állított volna az asztalra. Az ital nagy részét azonban mindig ő iddogálta meg...

Eközben Elemér lába is teljesen meggyógyult és Boldogaszony fogantatása ünnepén előkereste Vitál atya ajánlólevelét és az augusztinusok zárdájába akart menni, hogy felkeresse vele Porhammer Bonaventura atyát.

— Addig nem foghatok semmihez, míg tanácsát nem kérdeztem. Ezt megígértem volt Vitál atyának. És most már csakugyan itt az ideje, hogy jövőmről gondoskodjam. Elég soká voltam özvegy édesanyád nyakán — szólt egy napon Elemér.

— Micsoda beszéd ez! Hát nem úgy határoztuk, hogy karácsony után megkezdjük a tanulást?

— Addig pedig valami keresetforrás után nézünk. Enélkül

nem kezdhetjük meg a tanulást. Édesanyád amúgyis nehezen él szűkre szabott jövedelméből. Kötelességünk, hogy mi is gyámolítsuk valamivel! — mondotta Elemér komolyan.

E percben lépett be Ghillányiné és meghallotta az utolsó mondatokat.

— Aggodalmaid fölöslegesek, édes fiam! — szólott barátságosan. A nehéz időknek, hála Isten, vége van, mert egy nagynénemtől valamicskét örököltem, így szükséget nem szenvedünk. Ezelőtt fél évvel pedig — mint mondtam — felkeresett bennünket férjemnek egyik rokona, Ghillányi ezredes, aki fiam részére rokoni pártfogását és segítségét ígérte. Úgy mondotta, újév után a nádor kíséretében Bécsbe jön. Várjátok meg tehát ezt az időt! Azután meg jó volna, ha szomszédunkkal és házunk igaz barátjával is beszélnétek efelől...

Elemér egy kevés ideig gondolkodott.

— Megfogadom a jó tanácsot. De azért a levelet elviszem Bonaventura atyához.

Úgy is tett, csak hogy az augusztinusok klostromában azt az értesítést kapta, hogy Porhammer atya állandóan a Burgban tartózkodik a beteg császár mellett.

— Persze, persze! — bólintgatott helybenhagyólag Krasek szomszéd is, midőn efelől megkérdezték. Porhammer atya ő fenségének a gyóntatója és lelki tanácsadója. Egy percre se ereszti el ágya mellől. Azzal ugyan egyhamar nem beszélhettek.

— Nem tudna kegyelmed tanácsot adni, hogy lehetne hozzá bejutni a Burgba? — kérdezte Elemér.

— Oda sehogy se! Mert éjjel-nappal a császár körül van, — felelte a szomszéd fontoskodó arccal. A politikai helyzet nagyon zavaros... Hatodik Károly császárunk, kit az Isten még soká éltesse, amint hallhattátok, nehéz beteg és nem reméli, hogy felépül, ezért éjjel-nappal azon tanakodik bizalmasaival, miként biztosíthatná egyetlen leánya, Mária Terézia részére a trónt és a koronát.

E célból szerkesztették a *pragmatica sancti*ót, melyet minden európai hatalom elfogadott, midőn azonban a császár efelől megkérdezte bizalmasát, a vitéz Pálffy János tábornagyot, ez szokott őszinte, szókimondó természetével azt felelte:

«Felséges uram, egy jól felszerelt hadsereg és tele kincstár többet ér az európai hatalmak ígéreteinél. Kétszáz ezer katonában többet bízom, mint ugyanannyi diplomáciai szerződésben! Ezért pénzt és hadsereget kell mindenáron teremtenünk.»

— Ezt felelte a vitéz tábornagy, — nevetett teleszájjal Kra-

sek szomszéd, — és azt mondom, igaza is van. Eppen ezért lázas sietséggel szaporítják, verbuválják az ezredeket, és gyűjtik a pénzt a kincstárba, emiatt aztán a Burgban olyan lótás-futás és felfordulás uralkodik, hogy oda most semmiféle kérvényezőt be nem eresztenek.

Elemér kedvetlenül húzta össze szemöldökeit.

— Sohse búsulj azért, fiam! Ha egyik nem, sikerül a másik. Mondjatok el a szomszédnak őszintén mindent, bizonyára tanácsol valamit! — biztatta Ghillányiné, mire azután Ákos, barátját megelőzve, rendre elbeszélte mindent.

Krasek szomszéd bokros szemöldökei magasra húzódtak a szörnyűködéstől.

— Hah, a bitang! Beste Karaffia! Lator! — kiabálta közbe felindultan, végül pedig üstökét dörzsölve, nagyot fújt.

— Ó! Hisz ez szörnyűséges dolog! Persze, persze, fel kell a latrokat jelenteni! Embereket fogdosni! Hamis pénzt verni! Iratokat hamisítani! Csak egy nagy baj van, fiatal barátim! Ebben a zavaros időben, ha fel is jelentitek, nem érnek rá a büntanya után keresgélni, mert ügyebár, azt sem tudjátok, merre, melyik környéken fekszik az a bizonyos kastély? — kérdezte feltűnő érdeklődéssel.

— Valóban, nem tudjuk! A határon innen-e, túl-e? — sietett Elemér a válasszal.

— No látjátok! — kiáltotta a szomszéd diadalmasan. Még ti kerülnétek a csávába, mint bűnrészesek! Szépen börtönbe dugnának benneteket, míg sorát kerítenék a vizsgálatnak.

-- Az Istenért, akkor inkább hallgassatok! — kiáltotta Ghillányiné aggodalmasan.

— Persze hallgatni, hallgatni! — bólintgatott helybenhagyólag az ősz udvari kancellista. — Aztán ti mondtátok, hogy minde-nüvé elér annak a latorszövetkezetnek a hatalma, nos, akkor legjobb, ha szépen hallgattok, hadd higyjék, hogy megfagytatok az úton, vagy megeétek a farkasok.

— Igaz! Igaz! Ne is beszéljünk többet róla! — ijedezett az özvegy.

— Úgy van! Ez helyes! Ami pedig a másik kérésteket illeti, azt majd nyélbe ütjük hamarosan. Én ugyan nem, de az udvari számvevő- és ellenőrzési irodák igazgatója, aki nékem testi-lelki jóbarátom, majd kerít számotokra munkát. Holnap mindjárt beszéllek velem.

— Látjátok, milyen jó volt, hogy őszintén beszéltek a szomszédúrral, — örvendezett Ghillányiné.

— A jó szomszédoknak kötelessége egymáson segíteni! — felelte rá kenetteljes hangon a nyugalmazott kapitány. A két fiú is megköszönte neki, és midőn elváltak, még egyszer megígérte, hogy már másnap nyélbe üti a dolgot.

Az idő már későre járt, ők is jó éjszakát kívántak egymásnak. Hedvig azonban nem eresztette el Elemér kezét.

— Miért vagy ma este olyan komoly és kedvetlen? — kérdezte gyengéd nyugtalansággal.

— Hát te miért vagy olyan komoly? — kérdezte Elemér, tréfával akarva elütni a kérdést.

A lányka egy pillanatig ránézett sugárzó szemeivel:

— Én megmondom neked! Lásd, nem tudom, mitől van az, de ha te víg vagy, én is jókedvű vagyok, ha meg komolynak, kedvetlennek látlak, én se tudok örülni, — mondotta lesütött szemekkel.

Elemér erre gyengéden megszorította a jobbában nyugvó kezecskét.

— Gyengéd testvéri szavaidat sohse fogom elfeledni. Megmondom hát, miről gondolkoztam. A mult jutott eszembe, melyet te is ismersz. Az szomorított el.

— Ne szomorkodj rajta. Keserveid után a jövő majd kétannyi jóval kárpótol. Meglásd, ez így lesz! Nekem ezt súgja valami! — biztatta édes hangon, azután belebbent édesanyja után szűk hálókamrácskájukba.

— Vivát! Viktoria! Győzelem! — ezzel a harsány köszöntéssel állított be másnap Krasek uram, és nagybüszkén kétfelé sodorintva deres bajuszát, elmondta, hogy igazgató-barátja az ünnepek után mindkettőjüket ellátja munkával, de természetesen előbb látni kívánja őket, mert ez titkos, bizalmi dolog...

Ghillányiné rábólintott, hogy ez igen természetes. Ha valaki munkát ad valakinek, előbb látni is kívánja.

— No hát majd bemutatom neki az én fiatal barátaimat az «Utolsó garasban».

— Miféle hét csoda ez az utolsó garas? — kérdezte az özvegy meglepetve.

— Bécs városának legjobb kocsmája, noha a vámon kívül fekszik. A nagyasszony is ivott már borából. Onnan hordom én ezeket a butéliákat. Igazi, hamisítatlan magyar borok! Csak ott lehet kapni. Azért, aki beszélni akar az igazgatóval, ott keresi fel. Agglegény lévén, csak aludni jár a szállására, és a hivatalába idegeneknek nem szabad belépni.

— Hát hiszen oda is elmehetnek! — jegyezte meg a nagyasszony. Kegyelmedre bízom őket!

— Annál inkább, mert nevemnapjára úgyis meg akartam invitálni az én fiatal barátaimat. Majd meglátják, milyen pompás vendégkoszorú lesz ott. Csupa udvari tiszték és hivatalnokok. Még a főudvarmesteri hivatalból is odajárnak a tüzes magyar borok kedvéért. Valóságos nektár! Csak Magyarországon teremnek ilyen borok. De a nevemnapján még különbet iszunk! A kocsmáros azt mondta, őfelsége se kóstolt olyant. A cimborák alig várják azt a napot, — mondta háromszögletű katonakalapja után nyúlva.

De nemcsak a cimborák, hanem maga a tisztés szomszéd uram is alig várta ezt a napot, mert nem múlt el nap, hogy ne emlegette volna. Midőn az ünnepek után a várva-várt délután végre elérkezett, egy könnyű szánkó állott meg az Oppenheimerház kapuja előtt.

— Ejnye, szomszéd uram, tán barátnak készül, vagy talán fogfájása van? — nevetett Ghillányiné, midőn Krasek uram földet seprő hosszú köpönyegben, fején túlérő, felhajtott gallérral, bekopogtatott, hogy induljanak.

— Valóban egy kis fülszaggyatásom van és olyan köszvényféle hasogatja a combjaimat. De a jó bortól majd elmúlik. Haza felé majd gyalog jövünk. Ne aggódjék hát, ha a fiatalok kissé elkésnek, — felelte nagy vígan.

— Ejnye, Krasek bácsi, mutassa csak! Milyen cifra egyenruha villant meg a köpönyege alatt! — kiáltott tréfásan Hedvig és odaugorva, szét akarta köpönyegét nyitni. De ő még jobban beburkolózott és zavartan, meglepetten nevetett:

— Ejnye, ejnye! Milyen hamis szemei vannak! No, de előre, fiatal gárda! Siessünk! Mert barátomért is beszélünk útközben!

— No hát jó mulatást! De azt mondom, le ne itassa ám fiaimat, mert felmondom a barátságot! — kiáltotta utánuk egészen komolyan Ghillányiné nagyasszony... Mikor Elemér meghalotta, hogy gyalog térnek vissza, a szobába szaladt botjáért. Ghillányiné közben ezt súgta a fülébe:

— Édes fiam, vigyázz Ákosra. Ne engedd túl a mértéken!

Vígan siklott a csengős lovacska által húzott könnyű szán az egymást keresztül-kasul szelő szűk utcákon, melyekben már a téli délutánok homálya kezdett szürkülni. A külváros egyik háza előtt Krasek uram harsányan megállást parancsolt és leszállott a szánról.

— Itt lakik az igazgató barátom, felmegyek érte!

Pár perc múlva azonban hosszú orral, dohogva tért vissza:
— Kutyateremtette! Erre a vén medvére is most jött rá a nyavalyáskodás. Nem jöhet, mert a hideg rázza. A ti számotokra azonban itt küldi a foglalót! — ezzel sunyi pillantással oldalzsebére ütögetett. — Hajts kocsis!

A szán csak úgy repült a külváros keményre fagyott, göröngyös utcáin, és a düledező zsidóvároson keresztülhaladva, a vám-sorompón túl, a vadaskertek alatt vivő útra fordultak.

— Ugyancsak jól künn lakik ez a kocsmáros, — mondta Ákos.

— Azért nem fizet vámot a boraiért. Különben ott világítanak az ablakai, — dünnyögte a szomszéd, miközben rámutatott a lombjavesztett fák és bokrok közül kimagasló épületre.

Az «Utolsó garas» kocsmárosa nagy sürgéssel-forgással fogadta az érkezőket és az a barátságos parolázás és egyetértő hunyorgás, amivel egymásra vigyorogtak, mutatta, milyen bizalmas és otthonos vendég itt Krasek uram. Maga se tudta miért, de Elemérnek nagyon nem tetszett ez a sűrű vigyorgás: mintha valami kárörömet olvasott volna a kocsmáros apró, ravasztekintetű szemeiben.

— Rendben van-e minden, Zifferle apó? — kérdezte, miközben a fiatalokat a középső szoba felé tolta.

— Minden rendben van — felelte sokatjelentő hangon a kocsmáros és megint sunyin hunyorgott hozzá...

A belső szobában a kocsmárosné tett-vett a terített asztal körül, mire Krasek uram meglepetve felkiáltott:

— Kutyateremtette! Mi vagyunk az elsők! No, de mindegy! Jönnék, nem jönnek, hozhatják a vacsorát! Zifferle anyó, mi éhesek vagyunk.

Pár perc múlva hosszúnyakú borospalackok álltak s párolgó ételek gőzölögtek az asztalon. Krasek uram emberül hozzálátott és nyakrafőre kínálgatni kezdte a fiatalokat is.

— Hogyha ez valami hivatalos lakoma volna, akkor először nem engemet, hanem fölséges urunkat, a császárt kellett volna éltetned, fiatal barátom! Így kívánja az illem! — szólott hamiskás hunyorintással, midőn Ákos a koccintásnál pár szóval fel akarta köszönteni.

— Minthogy azonban ez nem hivatalos lakoma, hát a felköszöntő el is maradhat! — mondotta kurtán Elemér, aki furcsának kezdte találni, hogy a kocsmáros és ravaszképű felesége folytonosan az asztal körül ögyelegnek...

— Ej! Ej, fiatal úr, — szólott erre közbe édeskés hangon a

kocsmáros, — már miért nem akarja őfelségét a császárt éltetni? Ez minden hű polgárnak a kötelessége!

— Ne csavarja kend félre a szavaimat. Ha tudni akarja különben, hát megmondom. A trón sokkal magasztosabb, szentebb valami, semhogy útszéli csárdákban, boros poharak közt emleges-sük. Különben senki sem fogadta meg kendet prókátornak! — vágott vissza száraz visszautasítással.

A kocsmáros apró, ravasz szemei alattomos bosszúsággal pislogtak. Krasek uram pedig öklével nagyot csapott az asztalra.

— Kutyateremtette! Hát veszekedni jöttünk ide, mi? — kiáltott harsányan, mire a mellékszobában mintha halk fegyverzörej hallatszott volna... Ide halgassatok! Igenis éltetni fogjuk és tüstént inni fogunk őfelsége a császár egészségére és ti is inni fogtok, még pedig nagyot! — és ezzel belső zsebéből két csomag bankót vett elő s az elbámult fiúk kezébe nyomta.

— Ötven tallér fejenként! Ez a foglaló! Őfelsége küldi, a császár pénze ez, akinek e perctől fogva szolgálatában álltok. Koccintsunk hát és éltsük a mi bőkezű felséges urunkat!

— Bizony Isten, magamnak is kedvem volna bőkezű felséges urunk magas egészségére koccintani! — kiáltott a kocsmáros elragadtatott hangon.

— Rajta hát, Zifferle apó! — és egy tele poharat a kocsmáros elé tartva, a fiúkra rivallt:

— Nos, mit tátjátok a szátokat! Tegyétek el a pénzt, és kiáltatok velem: Isten éltesse felséges urunkat, Károly császárt.

Ezzel odacsendítette poharát a fiúkéhoz, akik, hogy kedvét ne szegjék, a kocsmárossal is koccintottak és együtt éltették az uralkodót.

Amint poharaikat kiürítették, Krasek szomszéd felállt és a kocsmáros-párhoz fordult:

— Ti láttátok és tanui voltatok, hogy ez a két fiatal elvette a foglalót és a legfelsőbb hadúr, a császár egészségére ivott? — kiáltott egyszerre elváltozott hangon.

— Igen, igen, tanui voltunk! — vigyorgott Zifferle apó kárörvendő pofával, felesége pedig a szemközti ajtóhoz szaladt és felrántotta.

— Mi is láttuk és ezek a katona urak is látták! — rikácsolta és görbe ujjaival a küszöbön álló négy fegyveres katonára mutatott...

Ákos és Elemér a váratlan meglepetéstől szinte dermedten bámult. Krasek uram ledobta magáról földig érő köpönyegét, a toborzó őrmesterek félelmes egyenruhájában állott a meglepett

fiúk előtt, akikre most már az előlépés reménye nélkül való, rab-szolgai közkatonaság várt. Jogi pályájukra nem is gondolhattak többé...

— Ghillányi Erzburg Ákos és Véghvári Elemér, ti katonák vagytok! Legények, köszöntsétek új bajtársaitokat! — intett a fegyvereseknek és deres bajuszát pödörgetve, falrázkódtató ha-hotával röhögött szemük közé...

— Csaló, gazember! — tört ki a rekedt kiáltás Ákosból, aki reszkető kezeivel úgy vágta a felmarkolt pénzt Krasek uram szeme közé, hogy beleszédült. Elemér ezalatt villámgyorsan félre-lökte a kocsmáros, Ákost karjánál fogva megragadta és kirohan-tak a legközelebb eső mellékajtón...

Szerencsésükre még ott állott a befogott szánkó, mert a ko-csis, aki Krasek cinkostársa volt, a túlsó oldalon az ablaknál leste a történeteket.

— Fel! Fel! — lihegte Elemér az ülésre pattanva. A kivilá-gított kocsmá egy pillanat múlva eltűnt a ködös téli sötétségben...

— A vámnál leugrunk s míg üldözőink az üres szánt kerge-tik, addig a kerteken keresztül hamarosan eljutunk hazáig! — kiáltotta vad rohanás közben Ákos barátja fülébe, Elemér még egyszer megcsapkodta a lovat, aztán mindketten a hóval telt árokba ugrottak, ahonnan épkézláb kikapaszkodtak, átvetették magukat egy kerítésen és lélekszakadva siettek a város felé.

Övig hóban, vízben gázolva, kóbor kutyáktól hajszolva, toronyirányban vágtak át a kerteken, udvarokon és e vad, lélek-szakasztó hajszában tikkadt, kihagyó lélekzettel tanakodtak a menekülés további módjáról.

— Anyám, itthon egy percig se lehet maradásunk. Különböző utakon a határon át menekülünk és Pozsonyban a hajóhíd táján mához tíz napra találkozunk egymással! — e szavakkal rohan-tak be lucskosan, megtépve és kimerülten a szobába.

Ghillányiné és Hedvig kezüket tördelve hallgatták a szörnyű hírt. Hedvig volt az első, ki lélekjelenlétét visszanyerve, gyorsan száraz ruhákat és egyéb útravalót kapkodott elő.

— Anyám, most ne jajgassunk! Minden perc drága! Fiaid-nak menekülniök kell! Segíts!

— Igazad van! Ó, Istenem! Megint elveszítsem fiamat! Fér-jem után fiam! Ó, Istenem! Mi lesz belőletek? — jajdult fel fáj-dalmasan és százszor megátkozta azt a percet, amikor az a vén katonakerítő szobájába betette a lábát.

Hedvig eközben remegő szívvel szaladgált ki az utcára, nem

közelednek-e fegyveresek. Midőn mindketten útrakészen álltak az erőszívű leányka könnyeit elfojtva búcsúzott el tőlük.

Nem így az özvegy, aki majd elolvadt könnyeiben és alig tudott fiától megválni.

— Tüstént futárt küldök Ghillányi ezredes sógorhoz. Legelőbb mire Pozsonyba értek, pártfogót és segítséget találtok.

— Anyám, minden perc drága! El akarod veszteni fiaidat! — figyelmeztette leánya remegő hangon.

— Nem! Nem! Eredjete hát! Siessetek! Az Isten védjen és oltalmazzon benneteket! — Azután még egyszer megölelte őket és a két fiút kitudszkolta az ajtón.

— A kerten át, a hátsó utcán menjetek, — figyelmeztette őket Hedvig és előreszaladva, kikémlelt a sötét, elhagyatott melékutcára.

— Gondolsz-e néha rám? — kérdezte Elemér a kis remegő kezeket megragadva.

— Mindig! — válaszolta hévvel a leányka, miközben tiszta homlokát odatartotta még egy végső, testvéri búcsúcsókra.

Az éjszaka homályának védelme alatt szerencsésen kiértek a városból. Az első határkőnél azzal az ígérettel váltak el egymástól, hogy legkésőbb tíz nap múlva Pozsonyban viszontlátják egymást és aki előbb odaér, a hajóhíd táján várakozik a **másikra**.

XII. FEJEZET.

SORSFORDULÓ

A vásáros szekerek segítségével Elemér szerencsésen eljutott az ősi koronázó város falai közé és megolvassa pénzecskéjét, olcsó szállást fogadott az alsóvárosban, egy jóra való kézműves-családnál.

— Mondja csak, deák uram, mit ögyeleg ebben a pogány hidegben naphosszat a hajóhíd táján? Talán segíthetek valaminben? — kérdezte egyik napon a becsületes esztergályos mester, akinek feltűnt, hogy Elemér nap-nap után a lombjavesztett dunaparti ligetben ögyeleg és minden este csalódottabb, csüggedtebb arccal tér haza.

— Egy barátomat várom! De félek, hogy valami baj érte az úton. Már három nappal ezelőtt meg kellett volna érkeznie, — felelte töprengéséből felriadva.

— No, no, nem kell mindjárt aggódni. Ki tudja, mi késlelteti! — biztatta az esztergályos mester, aki családjával együtt már az első naptól fogva csendes, tisztelettudó modoráért nagyon megszerette fiatal lakóját... Másnap korán reggel, midőn meghallották kopogását a kis padlásszoba alávezető lépcsőjén, a jószívű mesterné beszólította.

— Megint a Dunapartra, deák uram? Még ilyen metsző hidegünk nem volt az idén! — mondta a mester az ablakkarikákon csillámló jégvirágokra mutatva, a mesterné pedig már akkor előtte állott egy pohár forró fűszeres borral.

— Enélkül testét-lelkét átjárja a hideg, deák uram. Tessék, fogadja el!

Elemérnek kétszeresen jólesett a forró ital. Egyrészt ez a jószívű gondoskodás, másrészt pedig csakugyan jól esett neki, mert egészen felmelegedett. A metsző szél füttyölve sivitott végig a Dunaparton a fák kopasz ágai között.

-- Valóban, egy jóra való kutyát se kellene kiverni e pogány időben! Szegény Ákos! Félig megfagyva érkezik meg, ha elin-

dult! — gondolta aggodalommal vegyes reménységgel, mialatt szemei kutatva siklottak végig a környéken és a liget fái között.

Jó darab ideig azonban egy lelket se látott. Akinek nem volt valami halaszthatatlan dolga, az ma otthon maradt a meleg kályha mellett. Dél felé azonban mégis egy hosszú prémes bundába burkolt öreges urat látott fel-alá sétálgatni, aki időnként meg-megállt és elefántcsontgombos spanyolnád pálcájára támaszkodva nézegette a beállandó folyó göröngyösre fagyott jégtábláit.

E naptól kezdve azután mindennap találkozott ezzel a nyugalmamba vonult tökepénzesnek látszó öregúrral, aki azonban tekintetre se méltatta a nap-nap után ott fagyoskodó deákot, noha ők voltak az egyesegyedüli sétálók az egész környéken.

Egyik napon azonban mégis összebarátkoztak. A fagyos lejtőn ugyanis az öreg úr lába megcsúszott és egyenesen a felfelé igyekvő Elemér elé hemperedett, akit a lábai közé keveredett prémes sapka és elefántcsontgombos pálcá szintén majd leverte a lábáról.

Készséggel segítette föl a nyöszörgő öreg urat, aki vállaira támaszkodva, vezettette el magát a legközelebbi csapszékiig. Bár-hogy vonakodott is, Elemérnek is be kellett térnie egy korty borra és egy falat harapnivalóra.

— Hogy hívják ezt az urat? — kérdezte azután a kocsmáros, midőn az öreg bizalmas köszöntéssel, kissé sántikálva eltávozott.

— Nem ismerem! Sohasem láttam! Pedig minden valamirevaló lakóját ismerem a városnak! — felelte a szintén öreg, de még mindig virgonc, erőteljes kocsmáros.

Másnap azután már messziről köszöntötték egymást és a találkozás vége az lett, hogy Elemért ma is meghívta halpaprikásra ugyanabba a csapszékibe.

Elemér vonakodott, mert most különösen lehangoltnak érezte magát. Ákos késése napról-napra jobban leverte és aggodalommal töltötte el szívét. Már február hava is végét járja anélkül, hogy valami hírt hallott volna felőle.

De az öreg úr nem tárgított. Életmentőjének, fiának nevezte és addig beszélt és addig erősködött, míg végre, csak hogy szabadulhasson, beleegyezett, de kedvetlenül megjegyezte, hogy ez a reggeli az utolsó, amit elfogad tőle.

Az öreg úr furcsán felnevetett:

— Az utolsó! Legyen hát az utolsó, — mondotta helybenhagyólag és nagy hangon két kupa bort és halpaprikást paran-

csolt, midőn az úri vendégek számára berendezett kis benyílóba léptek.

— Ejnye no, kiszólok a kocsmárosnak, hogy ma a legjobb asszúborából hozzon! — kiáltott egyszerre felkelve, mintha csak most jutott volna eszébe. Nemsokára hozták a paprikást és a jóféle aszút, melyeknek egyike a konyhát, másika pedig a kocsmáros pincéjét dícsérte.

Alig kezdtek azonban az evéshez, midőn egy mindenesnek látszó ember azt az üzenetet hozta az öreg úrnak, hogy felesége rosszul lett, siessen hazafelé.

— Akkor sietnem kell! Kedves, édes öcsémuram, hívja csak ide a kocsmárost, hadd fizessek! — kérte Elemért, ki el is ment érte a söntésbe. Mikor visszatért, már akkor az öreg úr nyakig felhajtott bundájában készen állt a távozásra, és midőn a kocsmáros bejött, annyira sietett, hogy még a visszajáró aprópénzt is ott felejtette, amit azonban majdnem utána hajítottak.

Elemért meglepte a különben szíves kocsmárosnak hirtelen gorombává változott modora.

— Furcsa gusztusa lehet az uraknak! Az én asszúboromat nem kell cukrozni! — tört ki egészen megbántódva a kocsmáros. Elemér bámulva nézett rá: nem értette, szavai mire vonatkoznak.

— No igen, — folytatta. — Ezen a függönyös tolóablakon át láttam, mikor deák uram kiment, az öreg úr gyorsan valami fehér port hintett a poharába, sőt úgyhiszem a paprikásba is... Mire való ez? El van ez készítve becsületesen!

— Az enyémbé? — kiáltá izgatottan az ifjú.

— A kegyelmedébe hát! Tán bíz attól fél, hogy megmérgezte? Azt mindjárt megpróbálhatjuk.

Ezzel kiszaladt és egy gazdátlan macskával tért vissza. Vigyázva kiöntötte az asszúbort: fehéres pormaradékot láttak a cinkupa fenekére leülepedve. Ezt egy kevés tejjel összekeverte és a kiéhezett macskának adta.

A macska mohón megette, de tíz perc múlva keserves nyávogás között felhemperedett és rövid vonaglás után, szemük látára élettelenül elnyúlt.

— Ezért szaladt úgy el a vén méregkeverő gazember! Még egyszer lássam csak meg kocsmám körül! — kiáltotta dühvel a becsületes öreg, Elemérnek pedig még az ajka is elhalványodott.

— Szerencsére azóta nem ittam belőle! — mondta megrázódva, azután sietve elbúcsúzott, hogy a kocsmáros kérdezősködései elől kitérhessen.

— Ez Edelbeck és cinkostársainak a műve! Vajjon szegény

Akos barátom nem ilyen gáztettnek esett-e útközben áldozatul? — gondolta elszoruló szívvel, midőn hazafelé sietett. Rosszullét ürügye alatt szobájába zárkózott, hogy zavartalanul gondolkoz-
hassék.

— Ügyelnem kell magamra. Ezentúl semmiféle ismeretlen-
nel nem állok szóba! Ghillányiné asszonynak pedig hírt küldök,
ha utolsó garasomat kell is rááldozni! — határozta el a nyugtala-
nul eltöltött éjszaka után. Lement házigazdájához, hogy efelől
tudakozódjék.

— Én jobbat tanácsolok. Michaelis nagykereskedő uram
fuvarosai elviszik a levelet és meg is hozzák rá a választ — s
mindössze csekély borra valóba kerül. Sőt enélkül is megteszik.
Írja csak meg deák uram, a levelet és két hét múlva megkapja rá
a választ! — biztatta az esztergályosmester és még aznap maga
személyesen vitte el a Bécsbe szóló levelet a nagykereskedőház
egyik fuvarosához.

A korán beállott tél korán engedett és a befagyott Duna zaj-
lani és áradni kezdett, a lágy időjárás pedig olyan ködfátyolt
borított a városra és környékére, hogy nappal is botokra akasz-
tott lámpásokkal kellett a járókelőknek közlekedni. Elemér min-
dennek ellenére nap-nap után végigjárta a partot és környékét,
pedig már végkép lemondott a viszontlátás reményéről.

Annál nyugtalanabban leste-várta a fuvarosok visszatértét és
midőn egy keddi napon házigazdája azzal az ujsággal örvendez-
tette meg, hogy ma estére megérkeznek a málhásszekerek,
szinte megkönnyebbülve sóhajtott fel:

— Legalább valami bizonyosat tudok! Bármi hír jöjjön,
jobb lesz a kínzó bizonytalanságnál.

-- Csakhogy én ma nem mozdulhatok el az esztergapad
mellől. Ezzel a munkával reggelre készen kell lennem! —
mondta a mester, zavarában fejét vakargatva.

— Elmegyek hát én! — ajánlkozott Elemér, aki a zajló
Dunán is öröme átment volna, csakhogy ne kelljen még regge-
lig is a kínos bizonytalanságot tűrnie.

— Jó lesz! — biccentett rá a mester, és mindjárt meg is
mondta, melyik irányban és mely utcákon ér oda leghamarább.

Kilenc óra tájban aztán nyakába kerítette köpönyegét és
vándorlásainak hű társával, a pengét rejtő görcsös vadkörtefa-
fütykössel megindult a belváros felé.

Háromnegyed tizedet ütöttek a belváros órái, midőn Pozsony
város legnagyobb kereskedőházának az udvarára lépett, mely-
nek raktáraiban, a késő éjjeli órákban is még élénk sürgés-forgás

volt. Itt azonban hosszú várakozás után azt a leverő hírt hallotta, hogy a bécsi fuvarosok csak holnap reggel érkeznek haza.

— Tehát még egy nyugtalan éjszaka, tele kétséggel és bizonytalansággal, — sóhajtott csalódottan. Szomorúan handukolt hazafelé a síri csendességű üres utcákon, csak lépteinek zaja vert ködtől tompított visszhangot.

A puszta, elhagyatott Dunapartra kiérve úgy rémlett neki, mintha a fák galyait rázó szélsivítés között jelző füttyentést és futó lépteket hallana... ugyanebben a pillanatban három sötét alak rohanta meg és egy nehéz pokrócot dobtak a fejére.

Szerencséjére a pokróc melléje esett, ő pedig találmra olyant vágott közéjük, hogy támadói káromkodva ugrottak szét. Hidegvérrel gyorsan pengét rántott, nem várta, hogy újra megtámadják, hanem odaszúrt, odavágott, ahonnan nesz hallatszott... és érezte hogy elevenre talált, mert az egyik orvtámadó fájdalmasan elordította magát: «Mellbe szúrtak!» rá pedig egy másik üvöltött fel nagy jajgatással és végigzuhant a földön.

— Ne ordítsatok, hanem vessétek rá a pokrócot! — parancsolta egy ismerősnek tetsző, fojtott hang. Hanem Elemér találmra megint úgy közéjük vágott, hogy erre végleg szanaszét szaladtak.

Fegyverét erősen megmarkolta és figyelő tekintetével át akart hatolni a sötétségen, de mitse látott, csak támadóinak egyre távolodó dobogását hallotta.

Kissé lehiggadva, óvatosan tovább indult, miközben végiggondolta jelenlegi helyzetét:

Ez a támadás a multkori meghiusult merényletnek a folytatása. Edelbeck és cinkostársai félnek az elárultatástól, ezért mindenáron el akarják tenni láb alól... s bárhová menjen is, kifürkészik, utána lopóznak és egész élete a küzdelmek és védekezés szakadatlan láncolata lesz. Hová menjen, merre forduljon, mi védené meg ellenségeinek mindenhová elérő kezei elől? Azok sokan vannak, ő egymaga. Hová menjen, mihez fogjon tehát? Mihez és hová?...

— Mi történt? — ugrott fel elszörnyedve az esztergályosmester, midőn kezében a véres pengével berohant, dúlt arcára pedig a lelkében háborgó gyötrelmek voltak írva.

Elemér csak ekkor vette észre, hogy a meztelen pengét még mindig markában szorítja és a penge vasán, köpenye elején vérfoltok piroslanak.

— Az történt, hogy multkor méreggel, most pedig orvul támadtak rám a gazok! — kiáltott elkeseredetten és mintha

valami benső kényszernek engedelmeskedne, menekülésétől kezdve elmondta a vele történeteket.

— E városban tovább nem maradhatok! Hová menjek, mihez fogjak? Adjon valami tanácsot, mester! — mondta valamivel nyugodtabban, mintha az elmondottaktól kissé megkönnyebbült volna.

Az egyszerű, becsületes kézműves kezei akaratlanul ökölbe szorultak a felháborodástól és szitok szitkot ért ajkain.

— Nem olyan fekete az ördög, ahogy festik! — mondta azután komolyan, de mégis biztatóan. — Aludjunk rá egyet! E fedél alatt ne féljen a gazok mesterkedéseitől. Itt egy hajszálát sem görbíthetik meg...

— Nem a félelem bánt engem! — szakította félbe indulatosan.

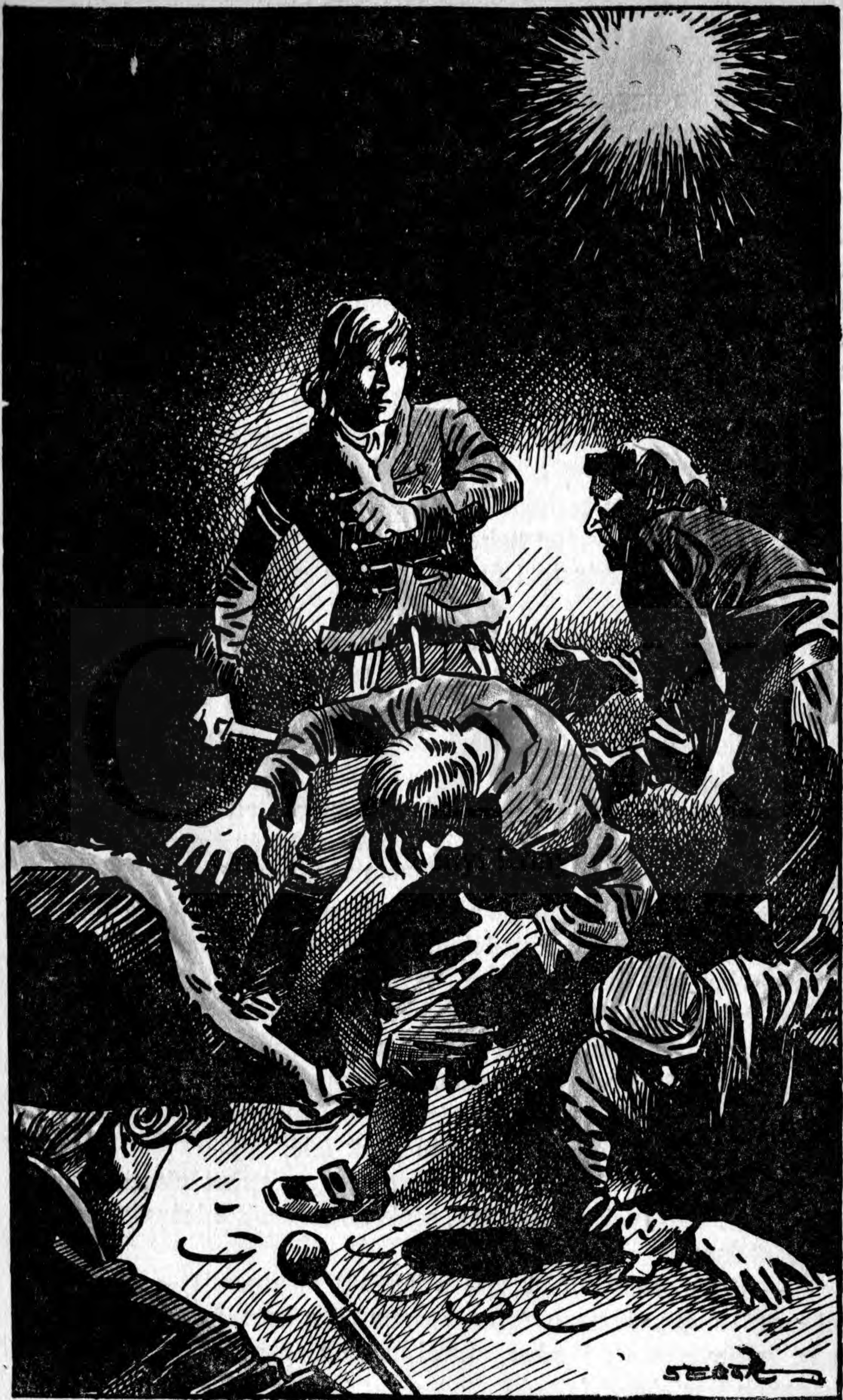
— No, no, nem úgy értettem... Mondom, aludjunk rá egyet! Napvilágnál mindent másképpen lát az ember... Mire felkel, elhozom a levelet és ha addig ki nem találja, akkor majd elmondom, mit tegyen.

Reggelre csakugyan ott volt a levél. Hedvig írta és noha a legmélyebb szomorúság szólt minden sorából, Elemért mégis módfelett megörvendezettette, mert megtalálta benne a feleletet arra, hogy mit tegyen...

«Anyánk beteg a bánattól és aggodalomtól», — írta a kedves lányka gömbölyű, ékes betűkkel —, «mert Ákos, hogy minden további cselvetéstől és támadástól megmenekülhessen, katonának álit a maga jószántából és így mégis abba az örvénybe jutott, amely elől megfutamodott. Most a Neipperg-ezreddel már útban van Felső-Sziléziába, a háború színhelye felé, de mihelyt Ghillányi rokont értesíthetjük, édesanyánk számít rokoni segítségére és támogatására.

«Hogy megérthesd, hogyan került vissza Ákos Bécsbe, röviden elmondom: baj nélkül eljutott Szokolcáig, itt azonban kisebesedett lábai miatt pár napi pihenőt kellett tartania. Midőn újra útnak indult, az erdőn átvezető úton többen megrohanták és kezét-lábát összekötözve, egy ponyvával fedett szekérbe dobták.

«Támadói beszélgetéséből megtudta, hogy azok hatalmába került, ahonnan megszöktetek és azt is hallotta, hogy néked is nyomodban vannak már. Képzelheted, mit álltunk ki, mialatt ezeket elbeszélte, mert bátyámnak sikerült a kezeit szorító köteleket fogaival kioldani és leugorni a szekérről. Midőn üldözői utána eredtek, az országúton közeledő fuvarosok oltalmába menekült, akik azután löcsre kaptak és megfutamították a gazembereket.

Odaszúrt, odavágott . . .

«Amint hazaérkezett, első dolga volt, hogy futárt küldjön utánad és figyelmeztessen a veszélyre, de a futár kimondhatatlan bánatunkra és aggodalmunkra, azzal érkezett vissza, hogy nem talált rád Pozsony városában.

«E naptól fogva sokszor megsirattunk. El sem tudod tehát azt a kimondhatatlan nagy örömet képzelni, midőn leveled megérkezett és megtudtuk belőle, hogy még mindig szeretettel gondolsz reánk. Amint tábori posta vagy hirnök érkezik, tudatom az örömhírt Ákossal is, aki, miután katonának állott, nem félhet Krasek őrmester bosszújától se. A gazfickónak különben azóta színet se lehetett többé látni.»

Hasonló meleg érzéstől voltak áthatva a levél többi sorai is és szíve egészen felüdülve, megnyugodva dobogott az olvasás után.

— Bizonyára a te imáid mentettek meg mind a kétszer! — suttogta magában, midőn nehéz lépések verték fel a visszaemlékezés édes álmodozásaiból és házigazdája nyitott be kis padlás-szobácskájába.

— Hohó! Úgy látszik, már megvan a jó tanács! — kiáltott Elemér önbizalmat és erélyt sugárzó tekintetét látva.

— Megvan! Ez a levél megmondta, hogy mit tegyek. Katonának állok, úgyis ez volt régi vágyam! — felelte rá villámló szemekkel.

— Én is ezt akartam tanácsolni! — biccentett rá elégedetten a házigazda. — Hanem nagy ujság van ám... A nép egészen ellepte a Dunapartot, mert a jeges ár valahol kiöntött. Egész háztetők, emberek és állatok hullái úsznak az egymásra torlódó jég fölött. Azt rebesgetik, mi is veszedelemben forgunk! Ne nézzük meg?

— Nem bánom! — felelte Elemér, köpenyét és botját véve.

A rohamosan áradó Duna csakugyan rémületet keltő képet tárt színig dagadt medrével a partját ellepő néptömeg elé.

A zajló ár közepén rohanó, törékeny jégtábla tetején egy hat-hét évesnek látszó lányka térdepelt s vörösre fagyott kezeit kétségbeesve nyujtogatta a parton állók felé.

— Csónakot! Csónakot! — ordította az egész tömeg, mire azonban a csónakok előkerültek, senki se mozdult a leányka megszabadítására.

— Száz arany annak, aki a lánykát megmenti! — kiáltotta el magát messzehangzó, érces hangon az a katonás tartású, magas, őszbevegyült úriember, akivel maga a polgármester is a legnagyobb tisztelettel beszélt.

Azonban felhívására csak néma csend felelt.

— Emberek! Hát nincs egy bátor férfi se köztetek, aki életét kockára merné tenni, mi? ...

— De van! Én megkísérlem száz arany nélkül is! — kiáltotta el magát a lélegzetfojtó csendben egy ifjú csengő hang és a másik pillanatban Elemér már a zajló jég között lebegett ingó csónakján.

Erős karral taszigálta el evezőjével a keskeny lélekvesztőt fenyegető jégtáblákat. A lánykát félórai nehéz küzdelem után utólérte és a csónakja orrán függő kötelet derekára hurkolva, a csónakba emelte. Olyan hidegvérrel és ügyes számítással siklott át a minduntalan összetorlódó jégtáblák rései között, hogy hosszú és fáradságos küszködéssel, végre is szerencsésen partra értek.

Egetverő örömujjongással rohant mindenki feléje. A parthoz ütődő csónakot száz meg száz kéz igyekezett megragadni, de a szikár, őszbevegyült úr mindenkit haragosan visszaparancsolt, maga emelte ki a megmentett leánykát s ő nyújtotta kezét meleg, kitüntető kézszorítással a kiállott fáradtságtól és erőfeszítéstől kimerült Elemérnek.

— Én Pálffy János tábornagy vagyok, öcsém! Ha kipihented magad, elvárlak palotámban! — szólította meg nyájasan.

Elemér elpirult.

— Bocsánat merész szavaimért, kegyelmes uram. Nem jutalomért tettem!

A tábornagy tetőtől talpig végigmustrálta sasszemeivel s úgylátszik, a szemle jól ütött ki, mert nyájasan elmosolyodott.

— Szót se! Az ilyen önfeláldozó merész tett önmagában hordja jutalmát. Beszélni akarok veled, fiam, értetted s most még egyszer, mielőbb elvárlak palotámban! — mondta és barátságosan kezét nyújtott. A megmentett leánykát ideiglenesen a polgármester gondjaira bízta, de megígérte, hogy jövőjéről gondoskodni fog ...